Raastuvankatu 29—33

Kulttuurihistoriallinen selvitys

2022
VAASAN KAUPUNGIN KAAVOITUS

VAASA.
VASA.

JOHDANTO

Vaasan kaupungin keskustan alueella sijaitsevaan koulukortteliin ollaan laatimassa asemakaavamuutos. Tämän selvityksen tavoitteena on tunnistaa Raastuvankatu 29—33 rakennuksien piirteet ja säilytettävät arvot. Alueen kulttuurihistorialliset arvot liittyvät korttelin pitkään historiaan koulukäytössä.

Kulttuurihistoriallisen selvityksen pohja-aineistona ovat toimineet alueelta laaditut kartat, kouluhistoriasta kertovat teokset, lehtileikkeet sekä aiemmat laaditut suunnitelmat ja selvitykset. Aineistona on käytetty muun muassa myös kaupungin keskusarkistolta ja Pohjanmaan museolta löytyneitä valokuvia sekä rakennusvalvonnan ja kansallisarkiston rakennuspiirustuksia. Rakennuksien nykytilaa ja ympäristöä on valokuvattu selvityksen laatimisen yhteydessä vuosina 2021 ja 2022. Tämän selvityksen on laatinut kaupungin kaavoituksen toimesta kaavoitusarkkitehti Maija Pakarinen.

Selvitysluonnoksen valmistumisen ja korttelissa tehdyn maastokäynnin jälkeen pidettiin kaksi arvotuskokousta; kesäkuussa ja syyskuussa 2022. Raastuvankatu 29—33 arvotukseen osallistuneessa työryhmässä oli mukana edustajat kaupungin kaavoituksesta, talotoimesta ja rakennusvalvonnasta, lisäksi mukana olivat edustajat Pohjanmaan museolta, Museovirastolta ja ELY-keskukselta. Kulttuurihistoriallisen selvityksen laatiminen aloitettiin syksyllä 2021 ja se viimeisteltiin arvotuskokouksien jälkeen syksyllä 2022.

SISÄLLYS

	JOHDANTO	3
1	YMPÄRISTÖ JA SIJAINTI	6
2	SUOJELUTILANNE JA TEHDYT INVENTOINNIT	7
3	ASEMAKAAVOITUKSEN HISTORIAA JA NYKYTILANNE	8
4	PERUSTIEDOT RAKENNUKSISTA	13
4.1	Raastuvankatu 29	13
4.2	Raastuvankatu 31	14
4.3	Raastuvankatu 33	15
5	RAASTUVANKATU 29 RAKENNUS- JA KÄYTTÖHISTORIASTA	16
5.1	1900-luvun alkupuoli	16
5.2	1900-luvun keskivaiheet	21
5.3	1900-luvun loppu	24
5.4	2000-luku	26
6	RAASTUVANKATU 31 RAKENNUS- JA KÄYTTÖHISTORIASTA	28
6.1	1800-luku	28
6.2	Uusi kansakoulu rakentuu	30
6.3	1900-luvun alku, kansakoulu ja kasarmi	35
6.4	1940- ja 1950-luvut	37
6.5	Vaasan kauppakorkeakoulu muuttaa Raastuvankadulle	46
6.6	Kauppakorkeakoulun muutostyöt 1970- ja 1980-luvuilla	48
6.7	Vaasan korkeakoulusta tulee Vaasan yliopisto	51
6.8	2000-luku	52
7	VKKK 33 RAKENNUKSEN HISTORIASTA	55
7.1	Kauppakorkeakoulun lisärakennus	55
7.3	VKKK 33 ammattikorkeakoulun käyttöön	61
7.4	Väliaikaiskäyttöä	64
8	VKKK 33:EN YHTYMÄKOHTIA AIKAKAUDEN RAKENNUS PERINTÖÖN JA NURMISEN MUUHUN TUOTANTOON	66
8.1	Koulurakennukset 1970-luvun Suomessa	66
8.2	Annikki Nurmisen muuta tuotantoa	68

9 RAKENNUSTEN NYKYTILA JA PIIRTEIDEN SÄILYNEISYYS 74
9.1 Raastuvankatu 29 on hyvin säilynyt 74
9.1.1 Ulkopinnat 76
9.1.2 Sisätilat 79
9.2 Rk 31 on ulkoiselta olemukseltaan säilynyt 84
9.2.2 Alkuperäinen 1890-luvulla rakennettu uusrenessanssiosa 85
9.2.3 Uudisosa 1950-luvulta 91
9.3 Rk 33 on jäljellä paljon 1970-luvun alkuperäisiä piirteitä 95
10 ARVOT JA SÄILYMISEDELLYTYKSET 98
10.1 Arvottamisen perusteet 98
10.2 Raastuvankatu 29 100
10.3 Raastuvankatu 31 102
10.4 Raastuvankatu 33 104
11 LÄHTEET 108
Kirjalliset ja nettilähteet: 108
Kuvalähteet: 110

1 YMPÄRISTÖ JA SIJAINTI

Kortteli osoitteissa Raastuvankatu 29—33 sijaitsee Vaasan keskustassa, alle puolen kilometrin etäisyydellä torilta etelään. Rakennukset sijaitsevat tiiviisti rakennetussa keskustassa vilkkaiden katujen vierellä, sijainti on keskeinen ja helposti saavutettava. Suurin osa rakennuksien piha-alueesta toimii tällä hetkellä pysäköintialueena.

Osoitteessa Raastuvankatu 29 sijaitseva kiinteistö on saneerattu vuonna 2021 varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hallinnon tarpeisiin. Rakennus sijoittuu tontin kulmalle Raastuvankadun suuntaisesti ja rakennusala on kiinni katualueessa sekä Raastuvankadun, että Rauhankadun puolelta.

Raastuvankatu 31 kiinteistö toimii tällä hetkellä Vaasan kansalaisopisto Alma-opiston opetustiloina. Rakennus on sijoitettu tontille keskeiselle paikalle, Raastuvankadun suuntaisesti, ja se on miellettävissä korttelin päärakennukseksi.

Raastuvankatu 33 sijaitseva rakennus on ollut vuodesta 1976 vuoteen 2018 opetustoiminnan käytössä. Rakennus eroaa ilmeeltään ympäröivistä rakennuksista selvästi, mutta siitä huolimatta se asettuu osaksi kaupunkitilaa luontevalla tavalla, eikä vie huomiota pois viereiseltä uusrenessanssirakennukselta.

Samassa korttelissa, pihan vastakkaisella puolella, osoitteessa Kauppapuistikko 22, sijaitsee myös opetustoimintaa palvelevia tiloja. Rakennuksesta on laadittu erillinen rakennushistoriallinen selvitys.

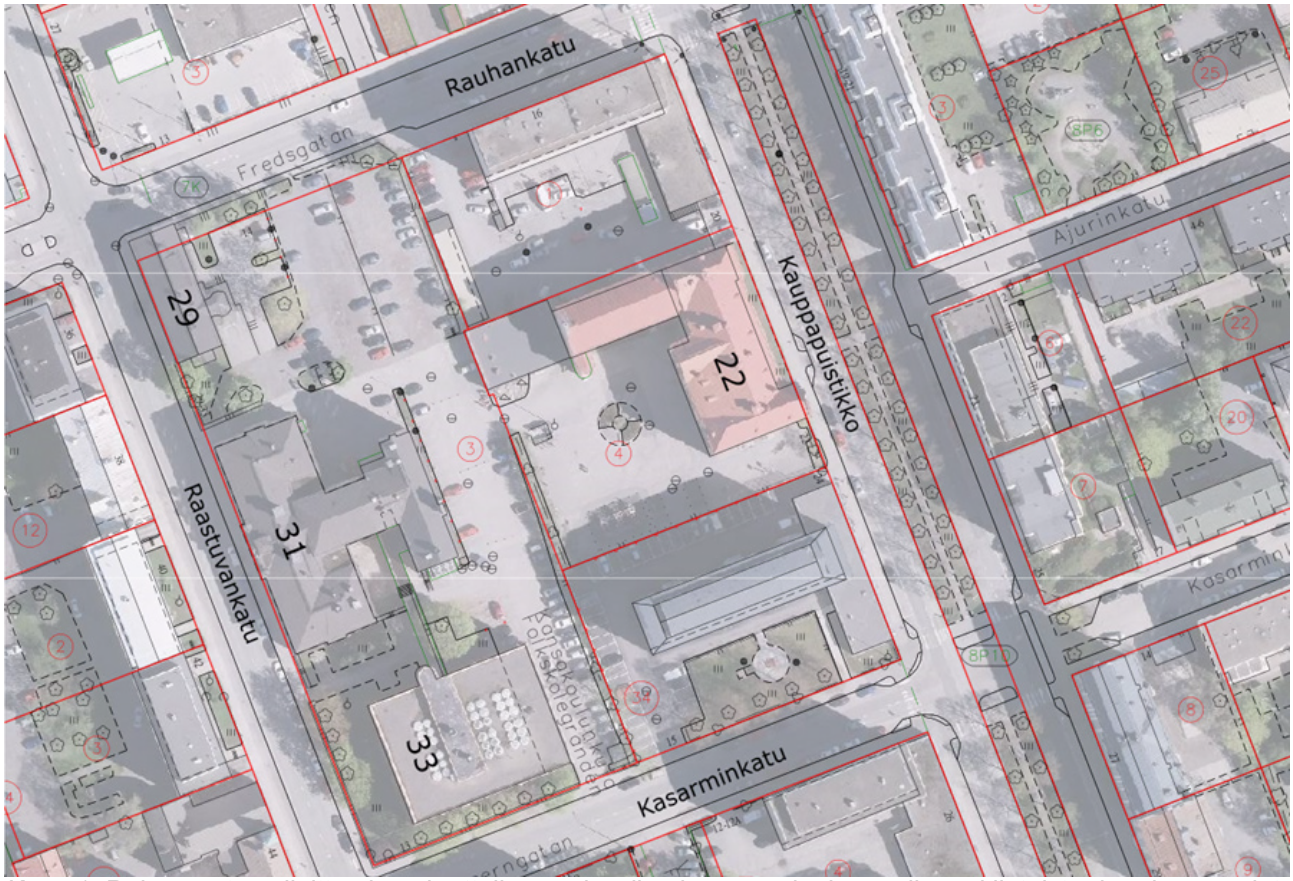

Kuva 1: Rakennusten sijoittuminen korttelissa näkyy ilmakuvassa, jonka päällä on kiinteistö- ja rakennusalat viivoina. Vaasan kaupungin kaavoitus.

Kuvat 2 ja 3: Vasemmalla ajoittamaton ilmakuva, joka on otettu ennen koulurakennukseen 1950-luvulla tehtyä laajennusta. Raastuvankatu 31 on vaalea rakennus kuvan vasemmassa laidassa. Oikealla olevassa vuonna 2000 otetussa kuvassa Raastuvankatu 29-33 ja Kauppapuistikko 22 muodostama koulukortteli on alareunassa keskellä. Koulurakennuksen ympäristöstä on rakentunut tiivistä kaupunkimiljöötä.
Kuvat: Vaasan kaupungin kaavoitus.

2 SUOJELUTILANNE JA TEHDYT INVENTOINNIT

Osoitteessa Raastuvankatu 31 sijaitseva rakennus on alkujaan rakennettu Vaasan suomalaiseksi kansakouluksi ja se on suojeltu lailla valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen 480/85 pohjalta valtioneuvoston päätöksellä. Rakennuksen suojeluluokka on S2, joka koskee lähinnä rakennuksen ulkoasua. Museoviraston rakennusperintörekisterin kohdekuvauksessa todetaan seuraavaa: *”Suojeltava rakennus on kaksikerroksinen uusrenessanssityylinen entinen kansakoulu, jolla on huomattavaa kaupunkikuvallista merkitystä. Se on rakennettu 1880 arkkitehtien Backmansson ja Thesleff suunnitelmien mukaan. Pihalle tehty laajennusosa on G.Bergmanin suunnittelema ja rakennettu 1953-55. Vuodesta 1940 talossa on toiminut kauppakoulu ja vuodesta 1969 yksityinen Vaasan kauppakorkea- koulu. Laitoksen valtiollistamisen yhteydessä Vaasan kaupunki lahjoitti tontin ja rakennuksen valtiolle elokuussa 1977. Vaasan kauppakorkeakoulun nimi muutettiin 1980 Vaasan korkeakouluksi. Rakennuksen sisätilat on perusteellisesti uudistettu ja muutettu.”*

Raastuvankatu 29 rakennuksesta on maininta vuonna 1986 laaditussa Vaasan kaupungin rakennusperinneselvityksessä, jossa rakennusta koskemaan on osoitettu merkinnät: (R) rakennustaiteellisesti tai -historiallisesti arvokas tai mielenkiintoinen kohde ja (H) historiallisesti merkittävä kohde. Rakennusta ei ole suojeltu asemakaavassa.

Osoitteessa Raastuvankatu 33 sijaitsevaa rakennusta ei ole mainittu Vaasan modernin arkkitehtuurin inventoinnissa eikä sitä ole suojeltu asemakaavassa.

3 ASEMAKAAVOITUKSEN HISTORIAA JA NYKYTILANNE

Kortteliin on suunniteltu sijoittuvan koulutoimintaa jo Vaasan siirryttyä uudelle paikalleen Klemetsön niemelle 1800-luvun puolivälissä. Ensimmäisen asemakaavan Vaasan kaupungille ja nyt kohteena olevan korttelin alueelle on laatinut C. A. Setterberg vuonna 1855. Asemakaavassa on säännöllinen korttelijako ja keskusta-aluetta halkovat leveät puistikot. C. A. Setterbergin laatima ruutukaava määrittelee pitkälti yhä kaupungin keskustan säännöllisen korttelijaon. Ajan palomääräyksien mukaisesti keskustaa halkomaan määrättiin leveitä puistikoita. Syntyneet korttelit jaettiin palokaduilla kahteen osaan mahdollisten tulipalojen hidastamiseksi.

Setterbergin laatima ruutukaava oli hyvin järjestelmällinen ja säännöllisessä katuverkostossa oli vain muutama poikkeus, jotka näkyvät vuoden 1855 asemakaavakartassa:

- Vaasanpuistikon ja Hovioikeudenpuistikon väliin jäävä hallinnollinen ja kaupallinen keskus (A,B, C ja L)
- Pyhän Nikolaoksen kirkon kortteli (F ja G)
- Selvityksen kohteena oleva koulukortteli Raastuvankadun varrella (K)
- Sekä kaksi korttelia Rantakadun ja Koulukadun välissä (I ja M), joissa nykyisin sijaitsevat Setterberginpuisto ja Koivupuisto.

Koulukorttelin keskiosa on kaavakartassa suunniteltu samankaltaisesti puistomaiseksi alueeksi kuin pohjoisempi Rantakatuun rajautuva alue. Palokadun sijaan korttelin halkaisee pohjois-eteläsuunnassa puurivistö. Koulukorttelia ei ole koskaan toteutettu puistoalueena.

Kuva 4: Vuonna 1855 laaditussa kaavassa Raastuvankadun ja Kauppapuistikon koulurakennukset (K) muodostavat päätteet symmetriselle puistosuunnitelmalle. Korttelin etelä- ja pohjoisreunoilla on puuston rajaamat tontit, joiden käyttötarkoitusta ei ole kaavassa erikseen osoitettu. Koulutontin puistomaista piha-aluetta ei koskaan toteutettu. Vaasan kaupungin kaavoitus, asemakaava 0001

Vuonna 1967 valmistui Erik Kråkströmin laatima yleissuunnitelma Vaasan keskusta-alueelle. Suunnitelman tavoitteena oli ajanmukaistaa pienimittakaavaista ruutukaava-aluetta.

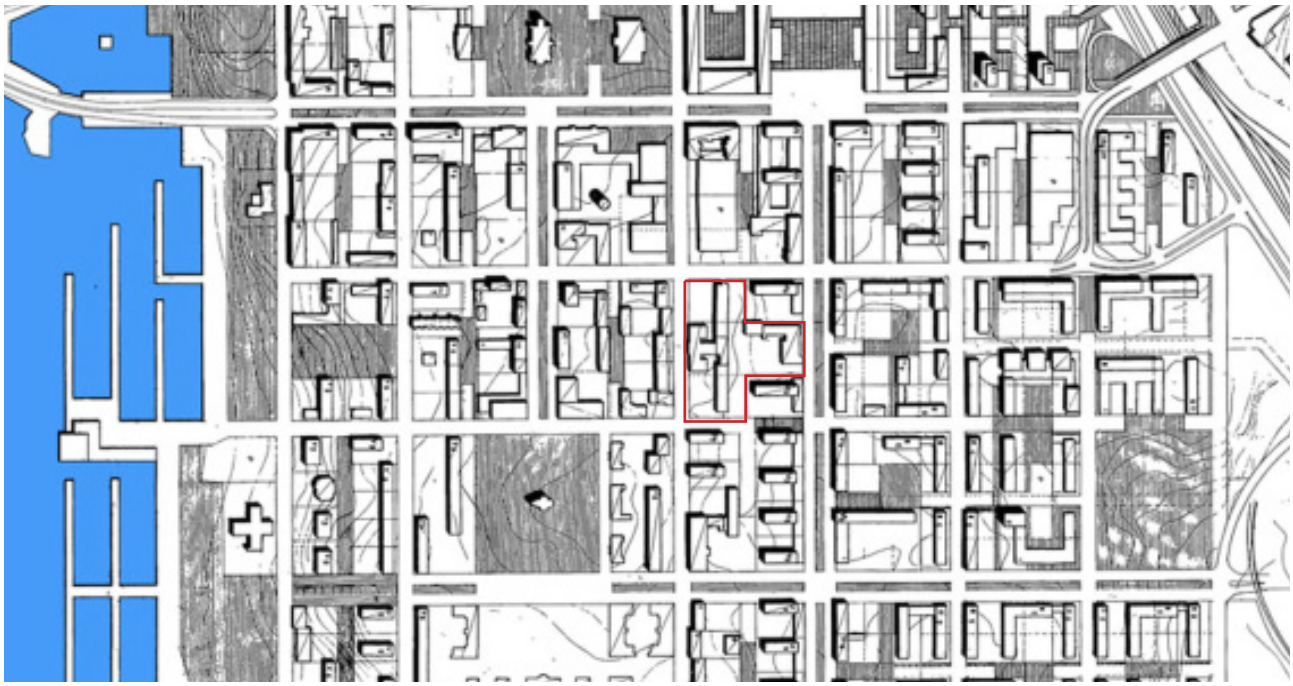

Kuva 5: Ote Erik Kråkströmin laatimasta yleissuunnitelmasta vuodelta 1967. Nykyinen koulukortteli rajattu kuvan päälle punaisella.

1960-luvulla Suomalainen yhteiskunta kehittyi vauhdilla ja kaupungistuminen voimistui. Autot yleistyivät ja ja ajoneuvoliikenteelle raivattiin kaupungeissa tilaa. Moniin kaupunkeihin tehtiin uusia asemakaavoja ja suunnitelmia, jotta uuden elämäntyylin tarpeet voitiin tyydyttää. Vaasaan uuden yleissuunnitelman laati Erik Kråkström. Kråkström oli yhteiskunnallisesti aktiivinen arkkitehti, joka oli mukana laatimassa asemakaavoja useisiin Suomen kaupunkeihin.

Kråkströmin 1960-luvulla Vaasan keskusta-alueelle laatima yleissuunnitelma muutti keskustan rakennetta modernismin ihanteiden mukaiseksi. Umpikortteleista ja niiden luomista pimeistä sisäpihoista pyrittiin eroon ja pihatiloista tavoiteltiin avaria ja valoisia.

Kråkström arvosti historiaa ja hän suhtautui kunnioituksella vanhaan. Kaupunkisuunnittelun tehtävänä oli hänen mukaansa luoda ihmisille ja toiminnoille inhimilliset olosuhteet. Keskustan rakennetta uudistavassa yleissuunnitelmassa Kråkström säästää kaupungin keskeiset, jo Setterbergin ehdottamat, julkiset rakennukset, kaupungin keskeiset viheralueet sekä puistikot. Raastuvankatu 31 sijaitseva entinen kansakoulu säilyy Kråkströmin suunnitelmassa (kuva 5) muiden julkisten rakennusten tavoin. Suunnitelmassa rakennuksen viereisille tonteille, Raastuvankatu 29 ja 33, sijoittuvat katutilasta sisäänvedetyt, etelä-pohjoissuuntaiset, koko korttelin mittaiset lisärakennuslamellit. Vuoden 1963 illustraatiosta (kuva 6) puuttuu entisen kansakoulun päärakennukseen 1953-1955 rakennettu lisärakennus, joka vaikuttaa toimineen Kråkströmin lisäsiipien lähtökohtana.

Keskustan kortteleissa Kråkströmin ehdottamat muutokset ovat rajuja. Matalat 1-2 kerroksiset asuinrakennukset korvautuvat tehokkailla lamellikerrostaloilla. Keskustan rakenteen pienimittakaavaisuus katoaa ja tilalle tarjotaan järjestelmällisiä ja entistä suurimittakaavaisempia rakennuksia, jotka on sijoitettu modernismin ihanteiden mukaan tonteille avoimesti. Suunnitelmasta on toteutunut muun muassa Kauppapuistikkoa rytmittävä poikittaisten lamellitalojen rivistö.

Alla reunoilla on otteet Aromaan illustraatioista (kuvat 6 ja 8) Kauppapuistikon ja Raastuvankadun rakennuksista vuosina 1963 ja 2002. Keskellä on ote Erik Kråkströmin yleissuunnitelmasta vuodelta 1967 (kuva 7). Raastuvankadun koulukortteli on kuvissa keskellä ylhäällä, Kauppapuistikko kulkee etelä-pohjoissuuntaisesti koulukorttelin oikealla puolella ja Raastuvankatu vasemmalla puolella.

Kuva 6: Esko Aromaan illustraatio vuoden 1963 tilanteesta.

Kuva 7: Ote Kråkströmin yleissuunnitelmasta vuodelta 1967.

Kuva 8: Esko Aromaan illustraatio vuoden 2002 tilanteesta.

Kråkströmin suunnitelmien henki on näkyvissä vuonna 1973 vahvistetussa asemakaavassa, jossa on mahdollistettu uudisrakennuksien rakentaminen symmetrisesti korttelin etelä- ja pohjoisreunoille. Uudisrakennukset on sijoitettu Raastuvankadun linjasta noin 10 metriä sisäänpäin. Uudisrakennukset säilyttävät Raastuvankatu 31 sijaitsevan koulurakennuksen korttelin päärakennuksena. Vuonna 2022 osoitteessa Raastuvankatu 33 sijaitseva vuonna 1975 rakennettu betoninen rakennus on asemoitu tontille asemakaavan mukaisesti.

Kaavakartassa (kuva 9) koulukortteliin on esitetty lisärakentamista ja säästettäviksi rakennuksiksi on osoitettu Raastuvankatu 31 sijaitseva koulurakennus, sekä Kauppapuistikko 22 sijaitseva entinen Steinerkoulu. Vuonna 1966 vahvistetun kaavakartan tilanne näkyy rastitettuina merkintöinä.

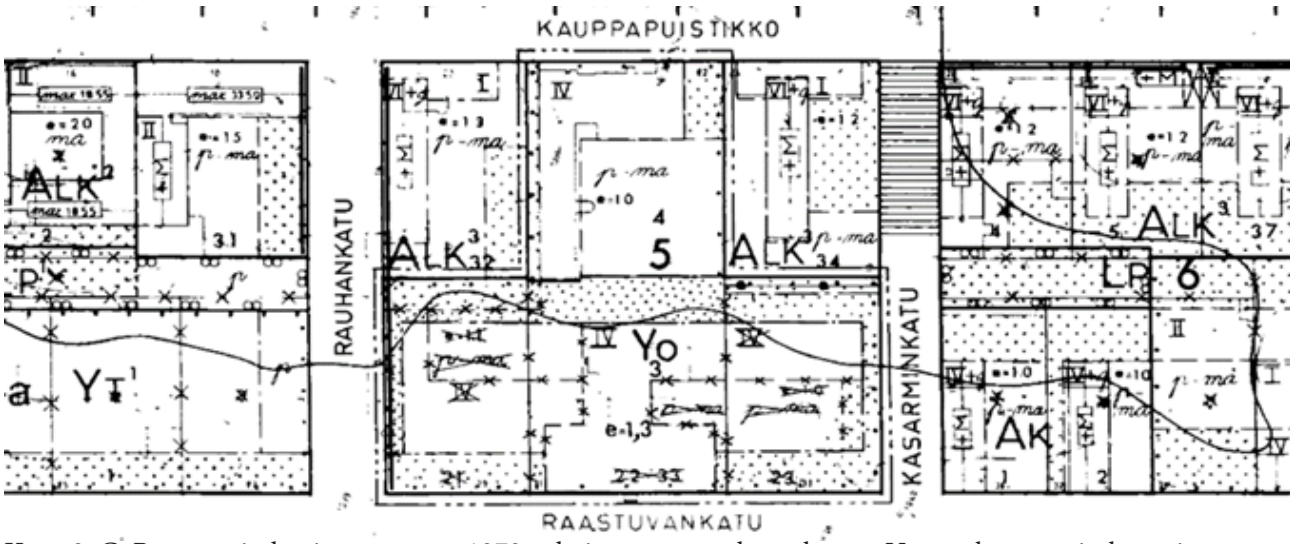

Kuva 9: G. Bergmanin laatima, vuonna 1973 vahvistettu asemakaavakartta. Vaasan kaupungin kaavoitus, asemakaava 0446.

Alla olevassa ajantasa-asemakaavassa (vuodelta 2022), näkyy vuonna 1981 vahvistettu asemakaava. Raastuvankatu 31 sijaitseva, uusrenessanssirakennus on suunniteltu säästettäväksi. Kaavassa Raastuvankatu 29 ja 33 rakennukset on erotettu katutilasta 1970-luvun asemakaavan tavoin istutuksin. Osoitteessa Raastuvankatu 29 sijaitseva matala rakennus on suunniteltu nyt voimassa olevassa asemakaavassa purettavaksi ja korvattavaksi.

Kaava mahdollistaa osoitteessa Raastuvankatu 33 olevan rakennuksen kaltaisen uudisrakennuksen rakentamisen myös koulun päärakennuksen pohjoispuolelle, osoitteeseen Raastuvankatu 29. Uudisrakennukset sijoittuisivat näin symmetrisesti alisteiseen asemaan uusrenessanssirakennukseen nähden. Asemakaava on rakennusmassojen sijoittelun kannalta hyvin samankaltainen kuin Bergmanin vuoden 1973 asemakaava.

Kuva 10: Ajantasaisessa asemakaavassa keskellä olevalla violetilla alueella sijaitsevat korttelin opetustoimintaa palvelevat rakennukset. Vaasan kaupungin kaavoitus.

4 PERUSTIEDOT RAKENNUKSISTA

4.1 RAASTUVANKATU 29

Osoite	Raastuvankatu 29, Vaasa
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hallinnon toimistotila
Alkuperäinen käyttö	Asuinrakennus
Suunnittelija	Tuntematon
Kerrosluku, kerrosala	2 kerrosta, 740 m^2
Perusta	Luonnonkivisokkeli
Runko	Hirsirunko
Kattomuoto	Harjakatto, konesaumattu peltikatto, jalkarännit
Vuoraus	Rapattu, ulkonevat porraskäytävät puuvuorattuja
Ulkoväritys	Vaaleankeltainen rappaus
	Tummanharmaa peltikatto
	Valkoiset puiset ikkunan pokat (sisään-ulos avautuva t-jakokarmi)
	Kadun puolella tummemman beesi paksu kuviorappaus rakennuksen alaosassa ja ikkunoiden ympärillä.
	Harmaa luonnonkivi sokkeli

Kuva 11: Raastuvankatu 29.

4.2 RAASTUVANKATU 31

Osoite	Raastuvankatu 31, Vaasa
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	Vaasan kansalaisopisto Alma
Alkuperäinen käyttö	Vaasan suomalainen kansakoulu
Suunnittelija	Alkuperäinen, vuonna 1892 valmistunut osa: Waldemar Backmansson ja Fredrik Thesleff. Vuonna 1955 valmistunut laajennusosa: Ingvald Serenius
Kerrosluku, kerrosala	2 kerrosta, 4851 m^2
Perusta	Luonnonkivisokkeli, graniitti
Runko	Tiili
Kattomuoto	Harjakatto, konesaumattu peltikatto, jalkaränni t
Vuoraus	Julkisivut rapattu, vuorotellen sileää ja kuviorappausta
Ulkoväritys	Rappaus vaalean ruskeaa, julkisivujen koristeosat vaaleaa beesiä. Ikkunoiden karmit vaaleaksi maalattua puuta Ikkunoiden vesipellit tumman ruskeaksi maalattua peltiä

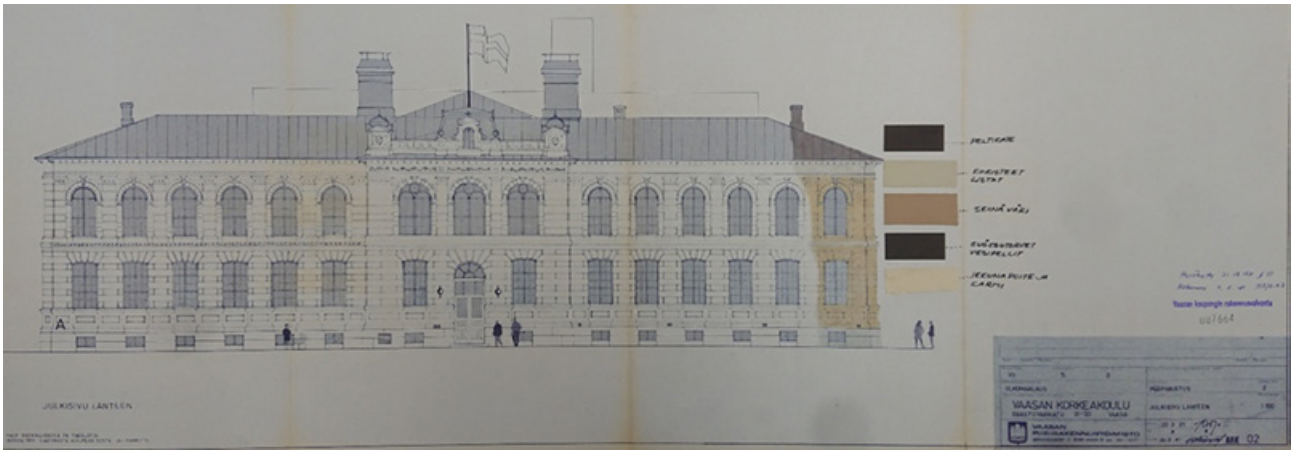

Kuva 12: Raastuvankatu 31 koulurakennuksen julkisivu piirustus on jäljennetty Backmanssonin ja Thesleffin vuonna 1890 laatimasta alkuperäisestä piirustuksesta vuonna 1981. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

4.3 RAASTUVANKATU 33

Osoite	Raastuvankatu 33, Vaasa
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	Pohjakerroksessa toimii päiväkoti, muut kerrokset tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	Vaasan kauppakorkeakoulun lisärakennus
Suunnittelija	Annikki Nurminen 1975
Kerrosluku, kerrosala	3 kerrosta, 3505 m^2
Perusta	Betonisokkeli, maanvarainen perustus, kellari
Runko	Betonielementit
Kattomuoto	Tasakatto, kupolin muotoiset kattoikkunat, singelipäällyste
Vuoraus	Väribetonielementit
Ulkoväritys	Julkisivuseinät rapattu vaalean sekä tumman beesin sävyisiksi. Peltiset syöksytorvet, ikkunoiden vesipellit ja räystään yläpuoliset näkyvät kattopinnat tummanruskeaa peltiä. Ikkunankarmit vaalea beesiä puuta. Ulko-ovet keskiruskeaksi maalattua puuta. Ulkovärityksen sävyt Vaasan kaupungin rakennustarkastajan 1.6.1981 hyväksymät.

Kuva 13: Panoraamakuva rakennuksesta otettu marraskuussa 2021.

5 RAASTUVANKATU 29 RAKENNUS- JA KÄYTTÖHISTORIASTA

Vuonna 1986 julkaistussa Vaasan rakennusperinneselvityksessä kerrotaan, että rakennus on oletettavasti siirretty Vanhasta Vaasasta palon jälkeen nykyiselle paikalleen.

Tontilla on rakennuslupakuvien perusteella sijainnut alun perin useampia rakennuksia. Raastuvankadun ja Rauhankadun suuntaisesti kaksi asuinrakennusta ja pihan perällä ulkorakennus. Vanhimmat rakennuksesta löytyneet piirustukset ajoittuvat 1900-luvun alkuun.

5.1 1900-LUVUN ALKUPUOLI

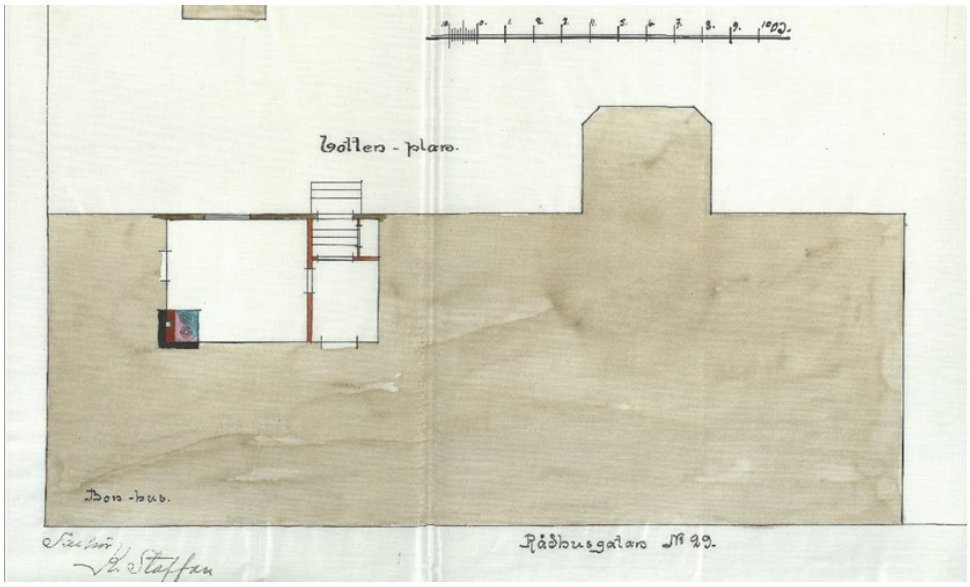

Kuva 14: Tulisijan sijoittuminen asuinrakennuksessa. Valokuva Emil Finellin piirustuksesta vuodelta 1907. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Vuonna 1907 K. Staffan on hakenut kaupungilta lupaa tulisijan muutoksille. Muutostöiden kohteena ollut tulisija on Emil Finellin laatimassa piirustuksessa sijoitettu nykyisen rakennuksen pohjakerrokseen.

Vuonna 1914 A. W. Stenfors on laatinut rakennukseen piirustukset toiselle ulkonevalle rapulle. Pienemmän asuinrakennuksen porrashuoneen on suunniteltu siirtyvän rakennuksen päädystä sisäpihan puolelle, rakennuksen pitkälle sivulle.

Muutosta ei ilmeisesti koskaan toteutettu pienemmän rakennuksen osalta. Suurempi asuinrakennus on saanut muutoksessa kokonaan uuden ulkonevan porrashuoneen Rauhankadun reunaan. Asemapiirroksesta ilmenee 1900-luvun alun pihapiiri, jonka muodostaa kaksi asuinrakennusta, Raastuvankadun suuntainen kaksikerroksinen suurempi asuinrakennus ja Rauhankadun suuntainen pienempi asuinrakennus, sekä pihan päätteenä oleva ulkorakennus.

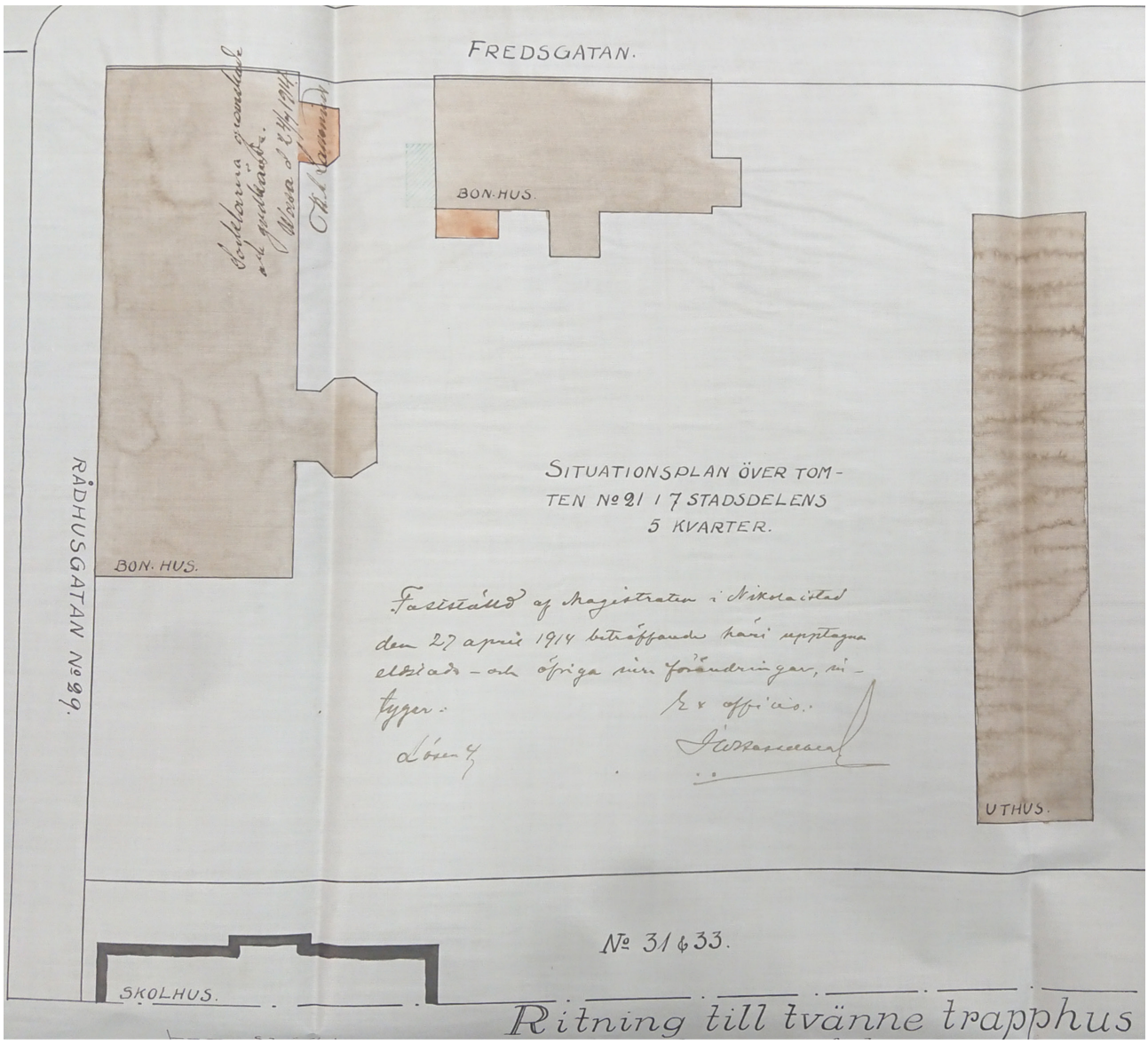

Kuva 15: Valokuva A. W. Stenforsin vuonna 1914 allekirjoittamasta asemapiirroksesta. Piirustuksesta selviää rakennusten sijoittuminen koulurakennuksen viereen Raastuvankadun ja Rauhankadun kulmaukseen. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Seuraavalla sivulla olevat kuvat on otettu Rauhankadun ja Raastuvankadun risteyksessä. Kaksi ylintä on otettu Suomen sisällissodan aikana vuonna 1918. Ylemmässä kuvassa näkyvät molemmat tontilla sijainneet rakennukset. Keskimmäisessä kuvassa näkyy taka-alalla W. Backmanssonin ja F. Thesleffin vuonna 1890 suunnittelema uusrenessanssia edustava koulurakennus. Alin kuva on otettu alkutalvesta 2021.

Rakennus on säilynyt hyvin saman näköisenä viimeiset 100 vuotta. Tonttia rajaava vaakalauta-aita on purettu ja ikkunan karmit ovat muuttuneet tummista vaaleiksi. Katutilassa suurin muutos lienee valaisin pylväiden korvautuminen kadun yli talosta taloon roikkuvilla valaisimilla sekä Raastuvankadun puoleiseen sisäänkäynnin yhteyteen lisätyt kaiteet.

Kuva 16: Panoksoton tykki Raastuvan kadulla, Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muistoalbumi vapaussodasta, Aiheen nimi samassa muodossa kuin Muistoalbumissa. Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918.

Kuva 17: Vaasan suojeluskunta vuonna 1918 Raastuvankadun ja Rauhankadun risteyksessä.

Kuva 18: Rakennus on säilynyt hyvin saman näköisenä 1900-luvun alun ajoista.

1920 päivätyissä rakennuslupakuvissa omistajaksi on merkitty tehtailija M. J. Sthål. Lupaa on kuvien perusteella haettu pienemmän asuinrakennuksen vintin päätyihin rakennettavia asuntoja varten. Rauhankadun suuntaiseen yksikerroksiseen asuinrakennukseen ei ole vanhojen kuvien perusteella koskaan toteutettu 1920-luvulla suunniteltuja vinttihuoneita. Asuinrakennuksen purkuvuosi ja myöhemmät vaiheet eivät tämän selvityksen aikana tulleet ilmi. Vuonna 1986 julkaistussa Vaasan rakennusperinneselvityksessä molemmat asuinrakennukset ja ulkorakennus ovat vielä sijoillaan, mutta vuoden 1994 ilmakuvissa pienempää asuinrakennusta ei enää ole.

Kaksikerroksisen yhä paikallaan olevan asuinrakennuksen osalta muutoksia on suunniteltu porrasjärjestelyihin.

Rakennuksen oletettavasti alkuperäistä porrashuonetta on suunniteltu muunnettavan pienemmäksi ja enemmän 1910-luvulla rakennetun porrashuoneen kaltaiseksi. Muutosta ei ole toteutettu vaan porrashuone on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Toinen rakennukseen suunniteltu muutos kohdistuu rakennuksen keskellä sijaitsevaan porrashuoneeseen, johon kulku on rakennuksen pääovesta Raastuvankadulta.

Piirustusten mukaan kellarittomassa rakennuksessa on neljä asuntoa, kaksi neljän huoneen ja keittiön asuntoa molemmissa kerroksissa. Kaikissa asuinhuoneissa on ollut kaakeliuuni ja keittiössä puuliesi. Kaikkien asuntojen pääasiallinen kulku on osoitettu Raastuvankadulle aukeavan portaikon kautta. Erilliset porraskäytävät takapihalla avautuvat asuntojen keittiöistä ulkorakennuksen suuntaan.

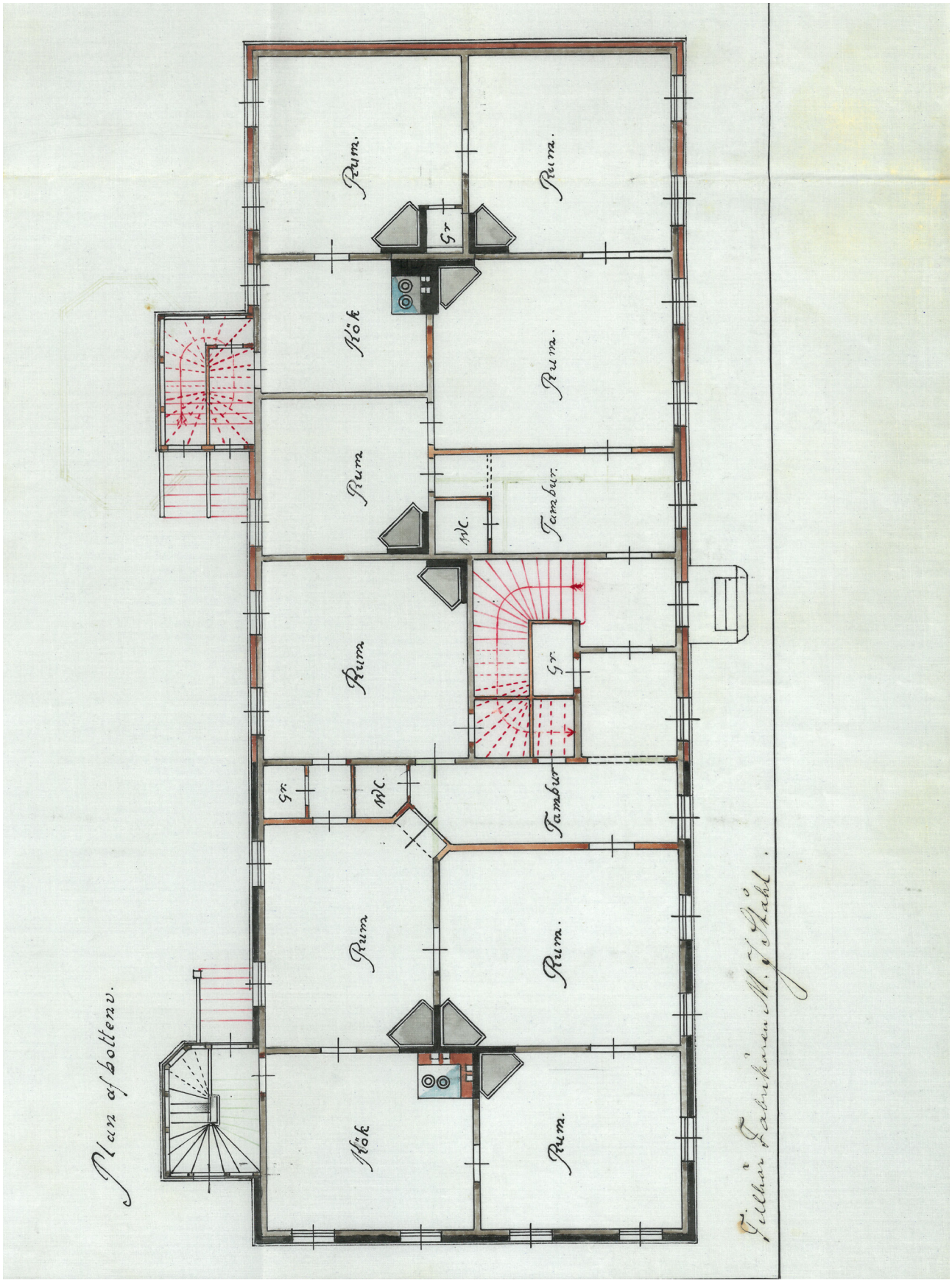

Kuva 19: Rakennuksen pohjapiirustus vuodelta 1920. Pohjapiirustuksessa on punaisilla merkinnöillä osoitettu porrashuoneisiin suunnitellut muutokset.

5.2 1900-LUVUN KESKIVAIHEET

Vuonna 1941 kaksikerroksinen rakennuksen eteläpäätyyn on haettu lupaa yksikerroksisen ja harjakattoisen vaakalaudoitetun porrashuoneen ja sen alla sijaitsevan ruokakellarin rakentamiselle.

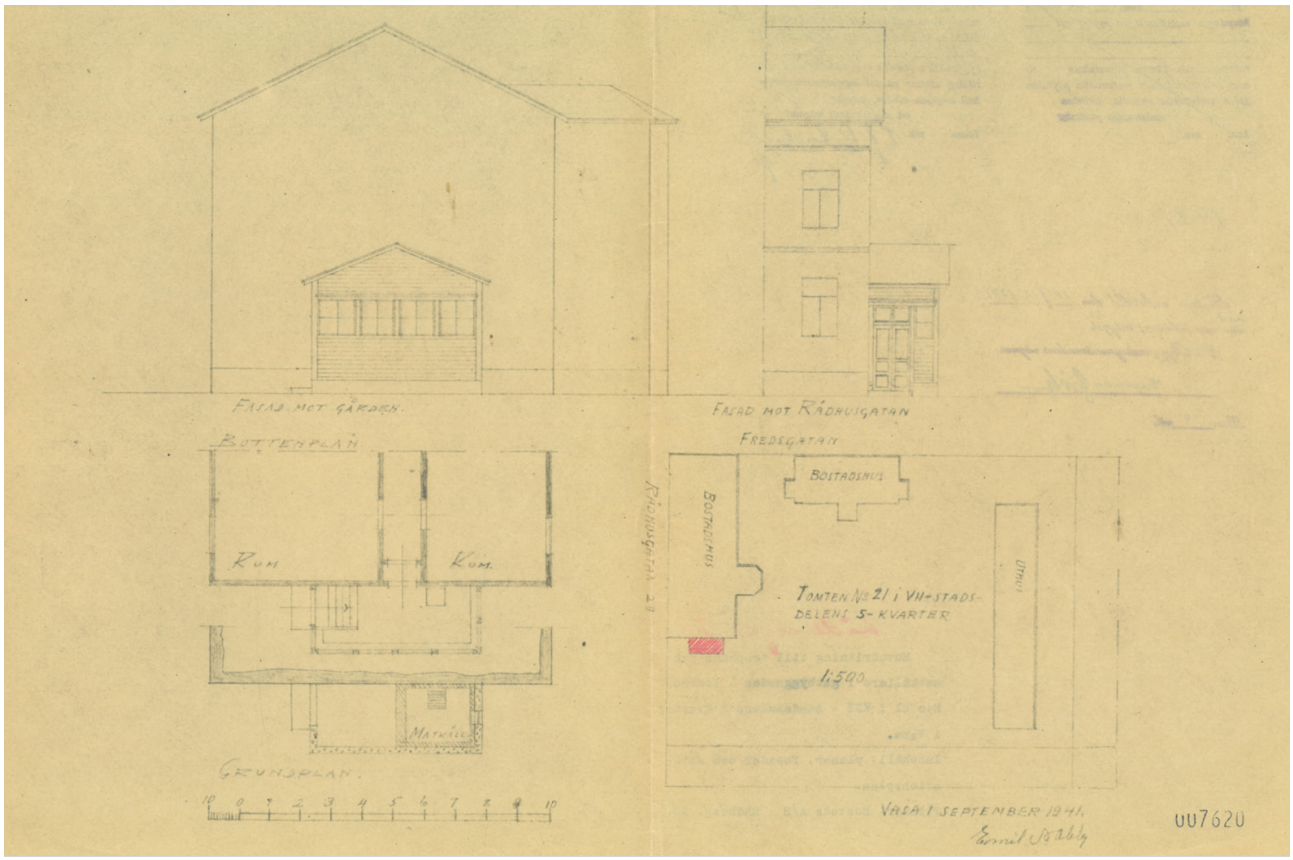

Kuva 20: Emil Sabbin syyskuussa 1941 päiväämä piirustus ruokakellarin sijoittumisesta tontille.

Kuva 21: Kuvassa näkyvät sisäpihan puolelle rakennetut porrashuoneet. Keskimmäinen porrashuone on oletettavasti alkuperäinen. Rakennuksen päädyssä on 1940-luvulla rakennettu ruokakellariin johtava yksikerroksinen neliruutuikkunainen porrashuone. Rakennuksen pitkällä sivulla vastakkaisessa päädyssä sijaitsee asuinhuoneistojen takaoveksi 1910-luvulla rakennettu Stenforsin piirtämä pienempi porrashuone. Kuva otettu syksyllä 2021.

1960-luvulla kaksikerroksinen rakennus on liittynyt osaksi naapuri kiinteistössä, Raastuvankatu 31, sijainnutta kauppaoppilaitosta. Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen on merkitty tilat kahdelle luokkahuoneelle, mies- ja naisopettajien huoneille, wc-tiloille sekä kahvilalle. Toisessa kerroksessa on piirustusten mukaan sijainnut 4 luokkahuonetta, wc ja varastotiloja. Samalla rakennus on liitetty 1890-luvulla rakennetun päärakennuksen lämpöjärjestelmään.

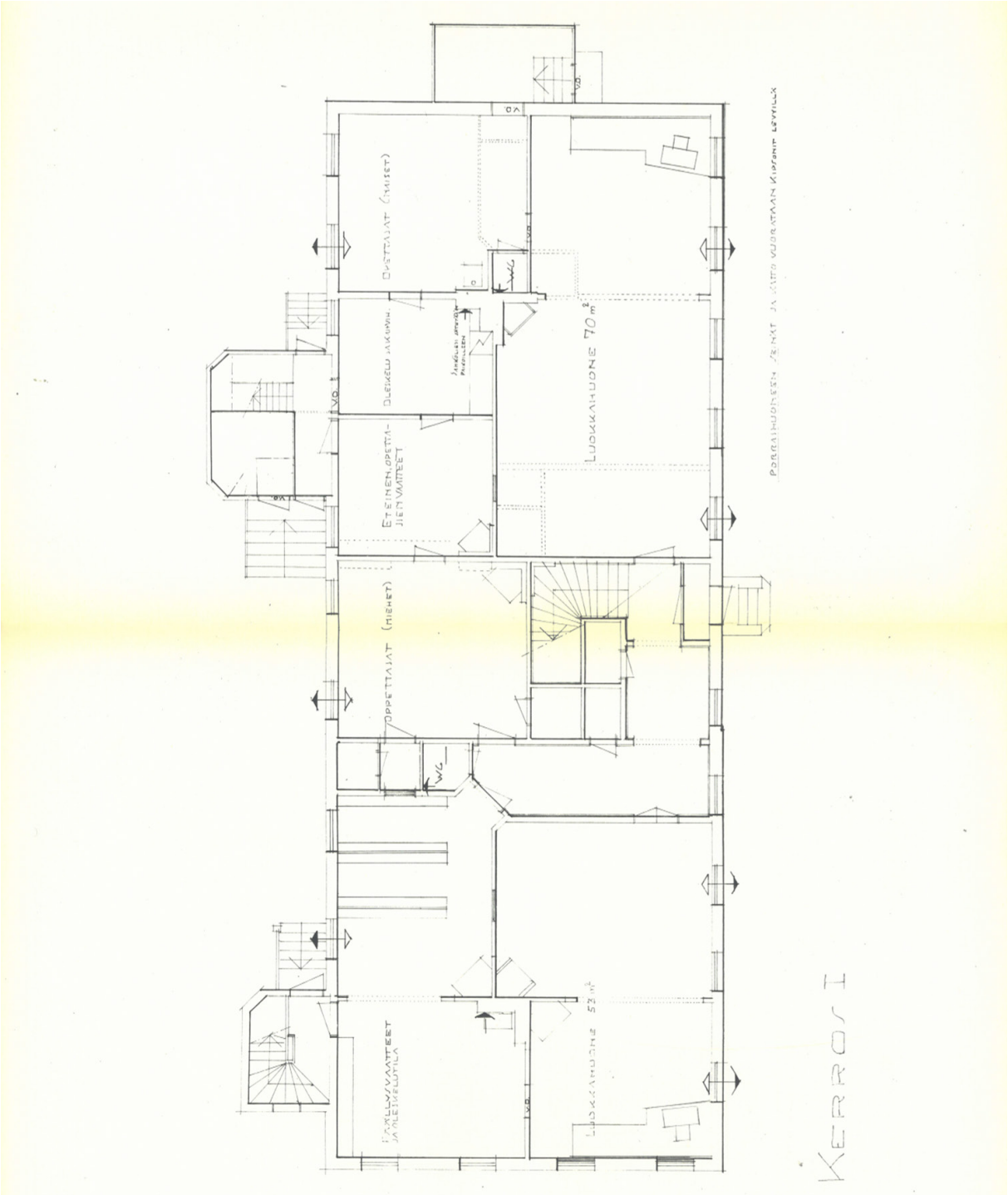

Kuva 22: Pohjapiirustus on päivätty 30.8.1967. Piirustuksessa näkyy ensimmäisen kerroksen tilajaon muutokset, kun asuinrakennuksesta saneerattiin koulurakennus. Saneerauksessa ei rakennettu uusia seiniä, mutta suurempien luokkahuoneiden tieltä purettiin vanhoja seiniä pois. Toinen takapihan ovista on merkitty jätettäväksi varaoveksi. Opiskelijoiden kulku koulurakennukseen on suunniteltu tapahtuvan pihan puolelta pienemmän porrashuoneen kautta.

Vain muutaman vuoden käytön jälkeen, vuonna 1971, luokkahuoneista luovuttiin ja rakennukseen muokattiin työhuoneita eri oppiaineiden lehtoreille, professoreille ja assistenteille. Rakennuksessa oli myös laitosten yhteinen oleskelu- ja kahvihuone.

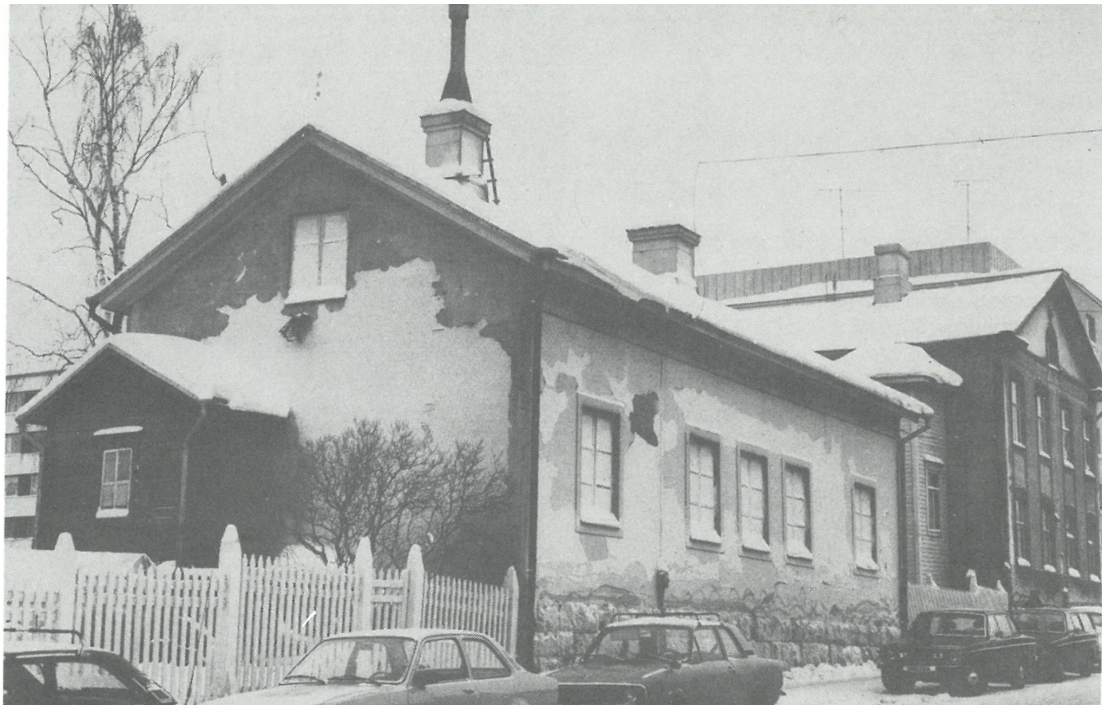

Kuva 23: Osoitteessa Raastuvankatu 29 oleva rakennuksen pääty näkyy mahdollisesti 1970-luvulla otetussa kuvassa. Rakennuksen väritys on ollut nykyistä tummempi. Etualalla on pihapiiriin kuulunut, sittemmin purettu, yksikerroksinen asuinrakennus.

Kuva 24: Ilmakuva vuodelta 1972. Kuvassa näkyy korttelin rakenne, ennen 1975 rakennettua eteläisen päädyn uudisrakennusta ja ennen Raastuvankatu 29 piharakennuksien purkamista.

5.3 1900-LUVUN LOPPU

Vuonna 1980 Vaasan kauppakoulussa aloitettiin humanististen aineiden opetus ja koulun nimi muuttui Vaasan korkeakouluksi. Korkeakoulun kasvaessa tilat eivät edelleenkään riittäneet ja tungos haittasi opiskelua ja viihtyvyyttä.

Vaasan yliopiston 50-vuotis historiikissa ”Yhteinen tahto” kerrotaan, että asemakaavan mahdollistama lisärakennus Raastuvankatu 29:än kariutui 1980-luvun alussa tontin riittämättömään rakennusoikeuteen. Tosin jo Erik Kråkströmin asemakaavassa, vuodelta 1966, tontin rakennusoikeudeksi on annettu 1,1 ja G. Bergmanin laatimassa vuonna 1973 vahvistetussa asemakaavassa rakennusoikeudeksi on määritelty 1,3. Jo Kråkströmin laatima kaava olisi mahdollistanut noin 2500 m^2 lisärakentamisen. Vuonna 1981 voimaan tulleen kaavamuutoksen mukaan lisärakentamista olisi mahdollistettu jo liki 6000 m^2 verran. Joka tapauksessa kauppakoulu tarvitsi lisätilaa enemmän kuin tontille mahtui, sillä vuonna 1984 korkeakoulu toimi jo kuudessa toimipisteessä, koska toiminnot eivät mahtuneet yhteen osoitteeseen.

1990-luvulla korkeakoulu jatkoi laajentumista. Vuonna 1991 Vaasan korkeakoulu otti käyttöön nykyisen nimensä, Vaasan yliopisto. 1990-luvulla yliopiston toiminta oli sijoittunut jo yhteensä 12 eri paikkaan ympäri Vaasaa, yhden toimipisteen ollessa Raastuvankadulla.

Elokuussa 1990 on laadittu suunnitelma piha-alueiden kivetyksen kunnostamiseksi ja Raastuvankadun puoleisen lauta-aidan muuttamisesta kiviaidaksi. Puretun yksikerroksisen rakennuksen kivijalan kivet on hyödynnetty kiviaitoina, sekä Rauhankadunpuolella maanpinnan tasoeron muodostavana tukimuurina. Sokkelia madaltamalla kivet ovat riittäneet koko tontin matkalle (kuvat 25-27).

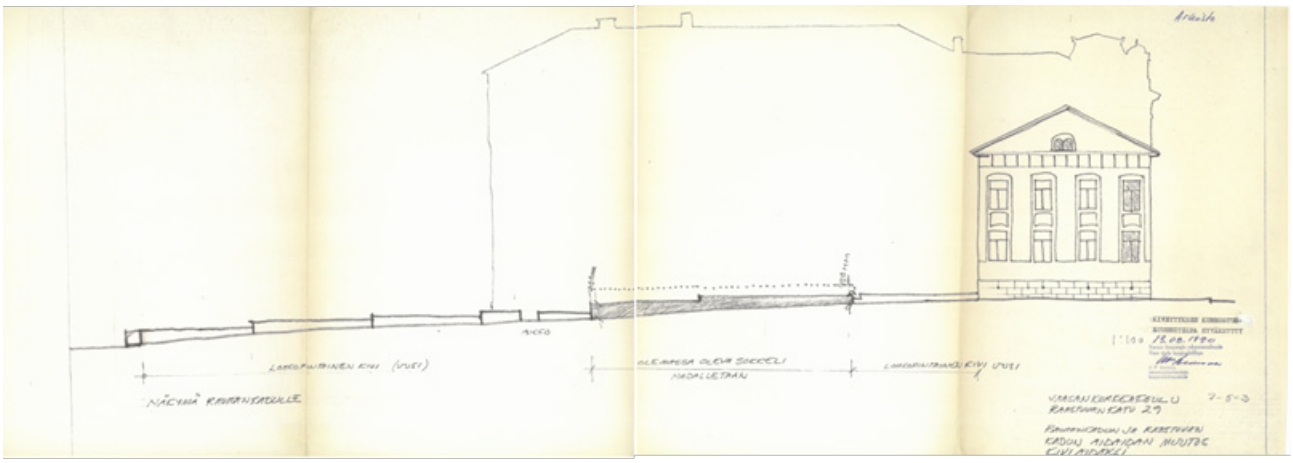

Kuva 25: kunnostussuunnitelma vuodelta 1990. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kuva 26: Kaksikerroksisen rakennuksen kivinen sokkeli jatkuu Rauhankadun suuntaisesti maanpinnan tasoeroa rajaavana tukimuurina. Kuva otettu loppusyksystä 2021.

Kuva 27: Kivimuurin aukon osoittavat pystyssä olevat kivipaasit. Kuvassa näkyy myös jalkakäytävän ja piha-alueen välinen korkeusero.

5.4 2000-LUKU

Vuonna 1999 Vaasan ammattikorkeakoulun toiminta vakinaistettiin ja yksi ammattikorkeakoulun toimipisteistä sijaitsi Raastuvankatu 29—33 kiinteistöissä. Yliopiston toiminnat poistuivat Raastuvankadulta kokonaisuudessaan vuonna 2002. Seuraavana vuonna Arkkitehtitoimisto Nurminen Antila & co Oy laati piirustukset ammattikorkeakoulun tarpeisiin tarvittavista muutostöistä.

Rakennuksen ulkopuolella oleva luiska muutettiin liikuntaesteisille sopivaksi ja samassa yhteydessä myös rakennuksen sisälle saneerattiin esteetön wc-tila. Saneerauksessa ullakolle lisättiin IV- konehuone, sekä tikapuut rakennuksen koillisseinälle. Sisäpihan puolella rakennuksen julkisivun ilme on muuttunut, kun liikuntaesteiset huomioiva luiska on rakennettu ja konehuoneen lapekatto nousee hiukan muuta kattoa ylemmäs.

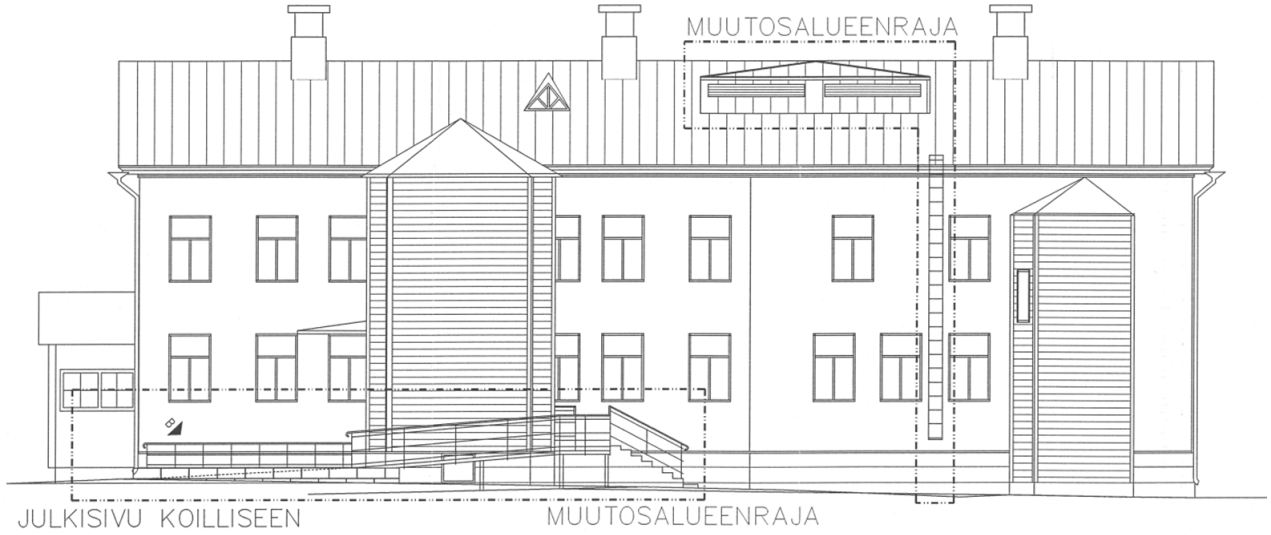

Kuva 28: Muutostöiden aiheuttamat muutokset sisäpihalle aukeavaan julkisivuun. Konehuoneen sijoittuminen rakennuksen katolle sekä luiskan sijoittuminen vanhimman porrashuoneen yhteyteen. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

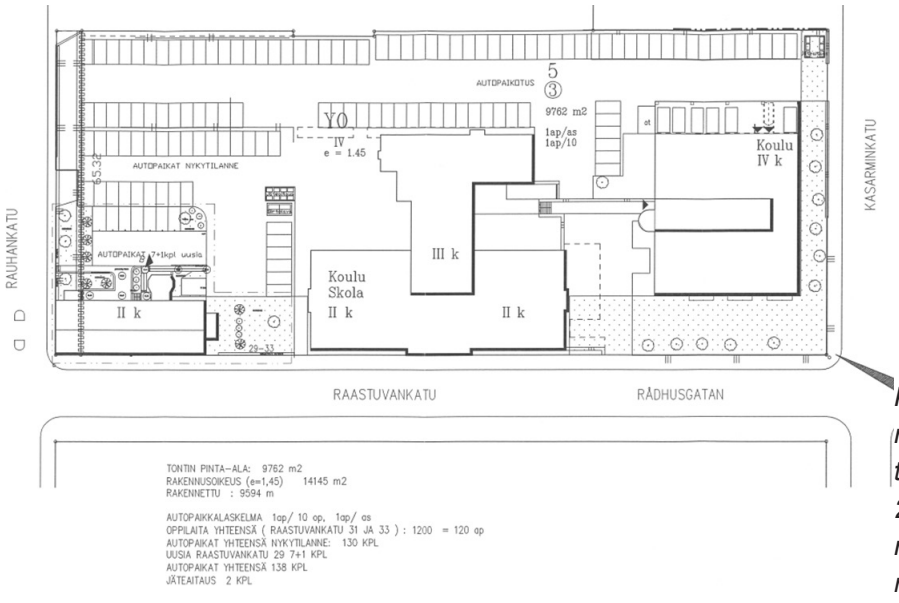

Kuva 29: Kolmen kouluraken-nuksen sijoittuminen Raas-tuvankadun varrelle vuonna 2003 laaditun asemapiirroksen mukaan. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Oy Polyplan Ab laati rakennukseen saneeraussuunnitelman, joka on toteutettu vuonna 2021. Pohjapiirustuksista käy ilmi, että osa 1960-luvulla puretuista seinistä on jossain vaiheessa rakennettu takaisin ja että muutamia uusia seiniä on rakennettu lisäksi. Peruskorjauksen ja saneerauksen tavoitteena oli toteuttaa Perusopetuksen hallinnolle toimivat ja turvalliset tilat.

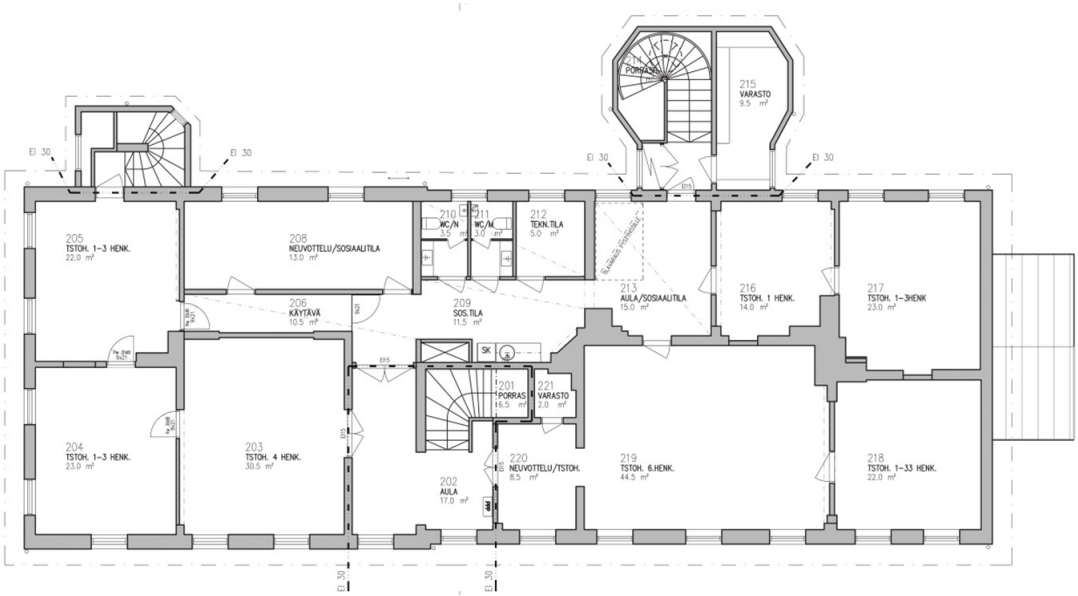

Kuva 30: Toisen kerroksen pohjapiirustus vuodelta 2021. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

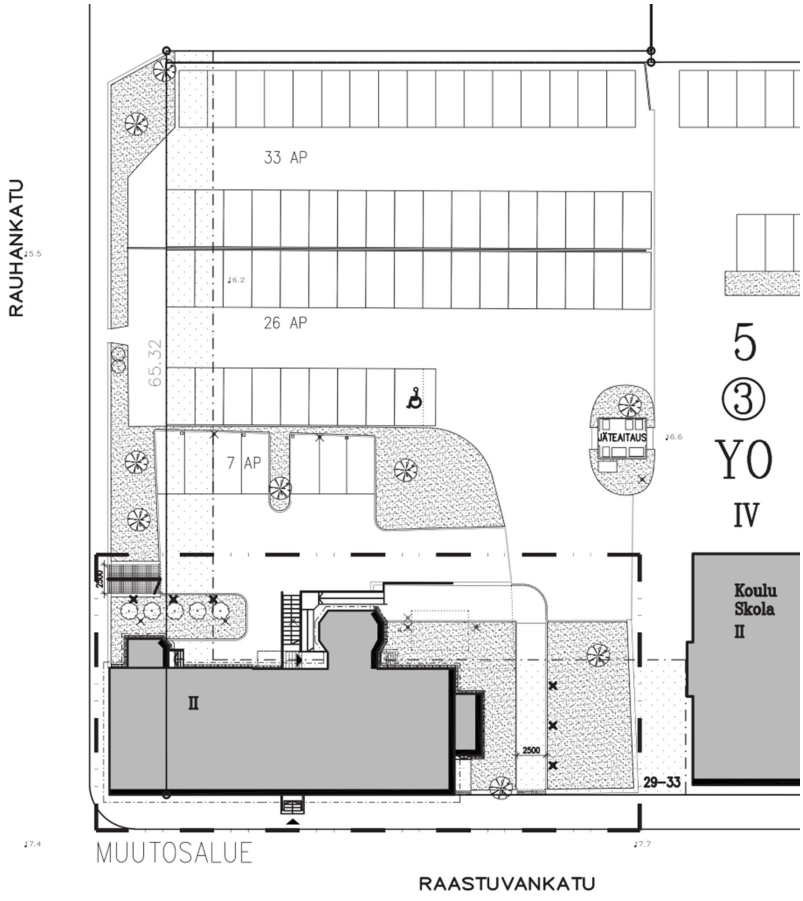

Kuva 31: Vuonna 2021 suunnitellut muutokset rakennuksen pihapiirissä. Piha-aluetta hallitsee autojen pysäköinti. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

6 RAASTUVANKATU 31 RAKENNUS- JA KÄYTTÖHISTORIASTA

C. A. Setterbergin suunnitelmissa osoitteissa Kauppapuistikko 22 ja Raastuvankatu 31 sijainneet koulurakennukset sijaitsevat yhteisellä tontilla. Koulurakennuksia yhdistävä piha on Vaasan kaupungin ensimmäisessä asemakaavassa piirretty symmetriseksi puistomaiseksi alueeksi.

6.1 1800-LUKU

Vuonna 1861 osoitteeseen Kauppapuistikko 22 rakennettiin C. A. Setterbergin suunnittelema kaksikerroksinen vanhaksi kivikouluksikin kutsuttu koulurakennus. Koulutontin toiseen päätyyn Raastuvankadun puolelle siirrettiin ilmeisesti vanhasta Vaasasta puinen matala rakennus koulurakennukseksi.

Molempien rakennuksien kerrotaan olleen talvisin kylmiä ja vetoisia. Erityisen haastaviksi kuvataan yksikerroksisen Raastuvankadun puolella sijainneen puukoulun sekä kivikoulun ensimmäisen kerroksen olosuhteita. Opettajattarille oli varattu molempien rakennusten ullakoilta omat huoneensa ja koulujen väliseltä piha-alueelta kullekin opettajattarelle oli osoitettu oma perunamaa.

1800-luvun lopulla tukholmalainen puutarha-arkkitehti S. Lindh laati useita puistosuunnitelmia Vaasan keskustan alueelle. S. Lindhin suunnitelmassa koulutontin piha-alueet on käsitelty symmetrisesti ja keskelle pihaa olisi muodostunut säännöllisen muotoinen puutarha. Pihasuunnitelmaa ei vanhoista kuvista ja kartoista päätellen koskaan toteutettu.

Nikolaistadin aikana Raastuvankatu oli nimeltään Gymnasiegatan, johtihan se nykyiselle kaupungintalolle, jonka paikalle Setterberg oli asemakaavassaan osoittanut lukiorakennuksen.

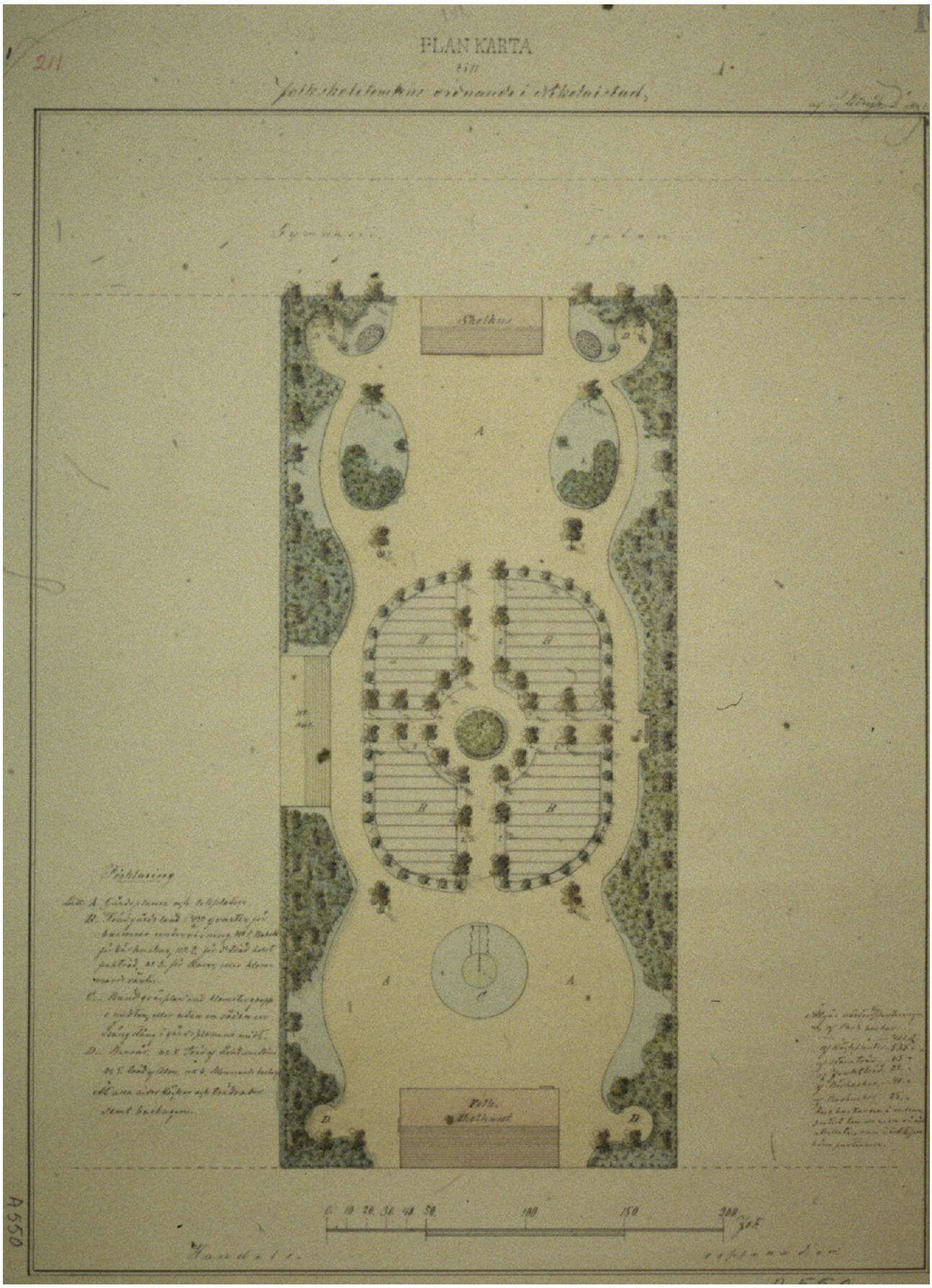

Kuva 32: Puutarha-arkkitehti S. Lindhin vuonna 1883 laatima koulutontin pihasuunnitelma noudattelee Setterbergin kaavakartan symmetristä sommitelmaa. Vaasan kaupungin keskusarkisto, A/550.

6.2 UUSI KANSAKOULU RAKENTUU

Oppilasmäärän kasvu ja oppilaiden sekä henkilökunnan huonot opiskeluolosuhteet vaativat ratkaisuja. Puinen koulurakennus päätettiin siirtää Raastuvankadulta vuonna 1885 Vöyrinkaupungille. Uuden ja odotetun koulurakennuksen suunnittelu saattoi alkaa. Arkkitehdit Backmansson ja Thesleff laativat suunnitelmat uuden kivikoulun rakentamiseksi Raastuvankadulle.

Vuonna 1913 valmistui osoitteeseen Kauppapuistikko 22 niin ikään uusi entistä suurempi koulurakennus. Puutarhamainen koulukortteli ei kuitenkaan koskaan toteutunut koulujen väliselle piha-alueelle. Sjömanin laatimassa kaupunkisuunnitelmassa koulukorttelin piha-alue on merkitty muiden rakennettujen keskustakortteleiden tavoin yksivärisenä. Tosin samaan tapaan yhtenäisesti on esitetty myös Rantakatuun rajautuvat Setterberginpuisto sekä torialueeksi suunniteltu Koivupuisto.

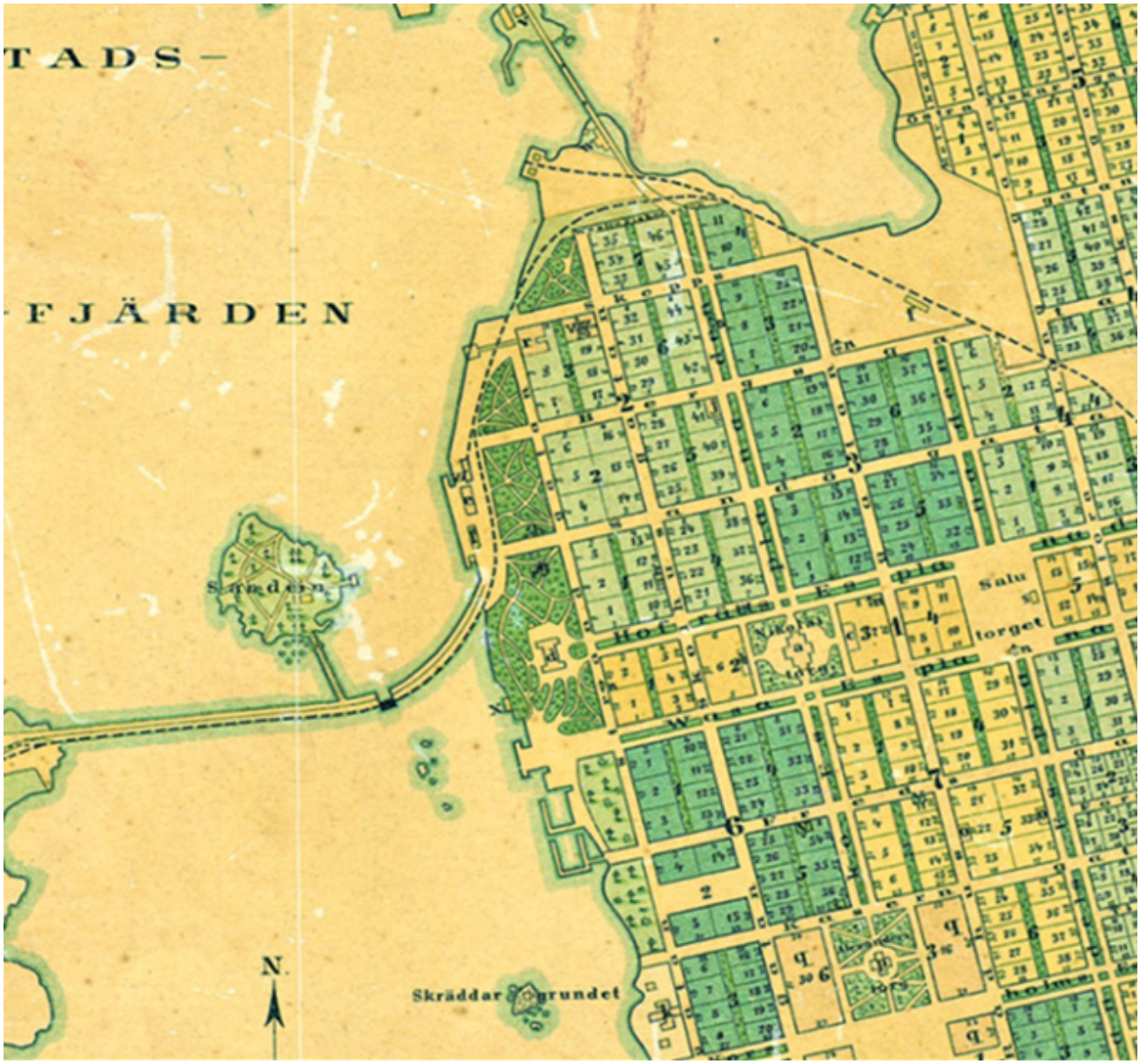

Kuva 33: Ote Sjömanin laatimasta kaupunkisuunnitelmasta vuodelta 1895. Koulukortteli, 7. kaupunginosan 5. kortteli, näkyy kuvan alalaidassa keltaisena. Vaasan kaupungin kaavoitus.

Raastuvankatu 31 koulurakennuksen alkuperäisissä pohjapiirustuksissa, vuodelta 1890, näkyy rakennuksen nykyisen pääsisäänkäynnin alkuperäinen jaottelu. Keskimmäisen opettajainhuoneen (lärarerum) päälle on piirretty oletettavasti lyhyttä ja suoraa portaikkoa osoittava viivoitus.

Portaikon kautta on päässyt kulkemaan Raastuvankadulta rakennuksen keskellä sijaitsevalle keskikäytävälle. Luokkahuoneet sijoittuvat molemmissa kerroksissa keskikäytävän varrelle.

Rakennukseen on ollut sisäpihan puolelta lisäksi kolme muuta sisäänkäyntiä, näistä reunimmaiset ovat johtaneet kerroksia yhdistäviin porrashuoneisiin ja keskimmäinen suoraan veistosaliin.

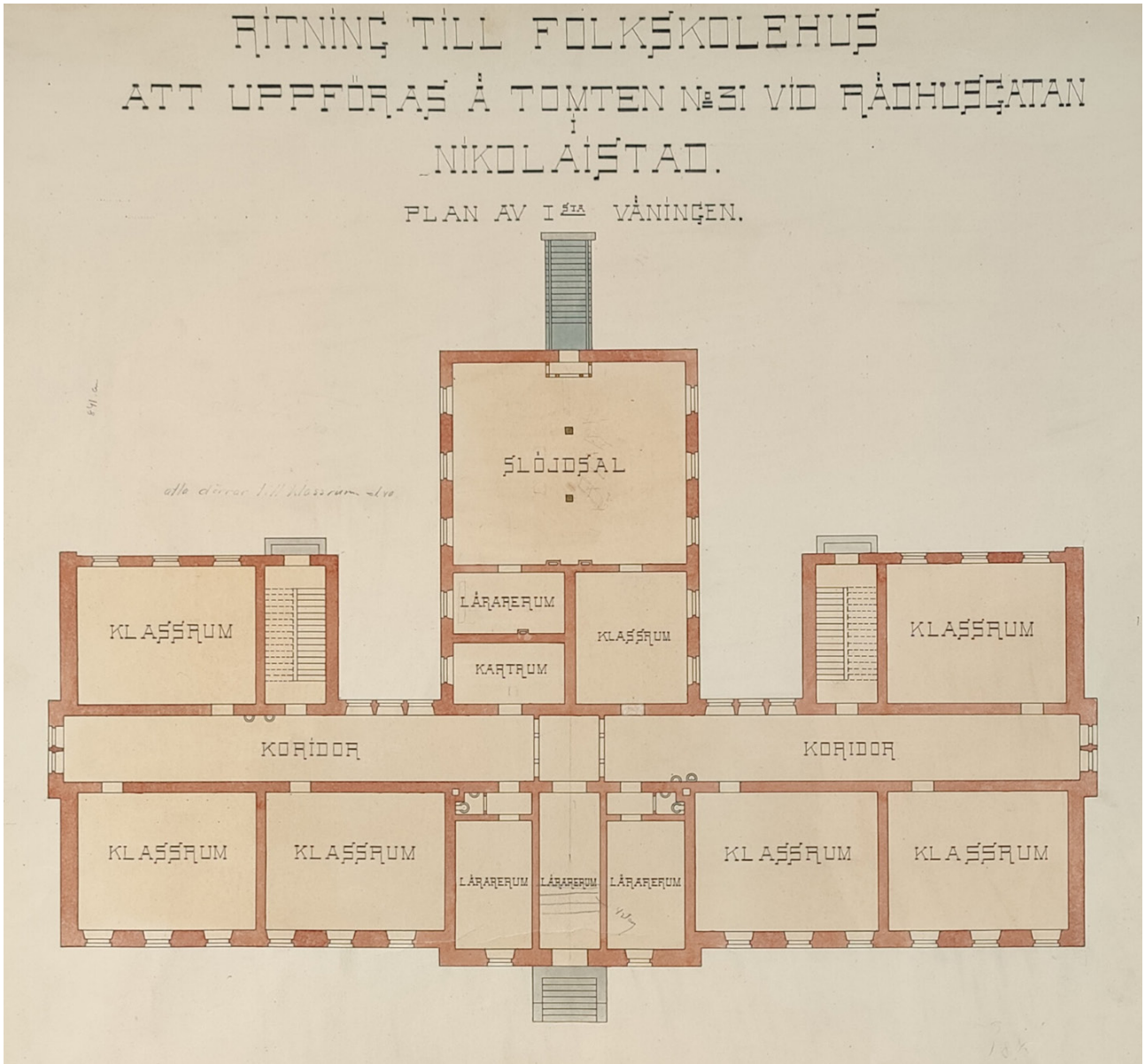

Kuva 34: Valokuva W. Backmanssonin ja F. Thesleffin laatimasta ensimmäisen kerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 1890. Kansallisarkisto.

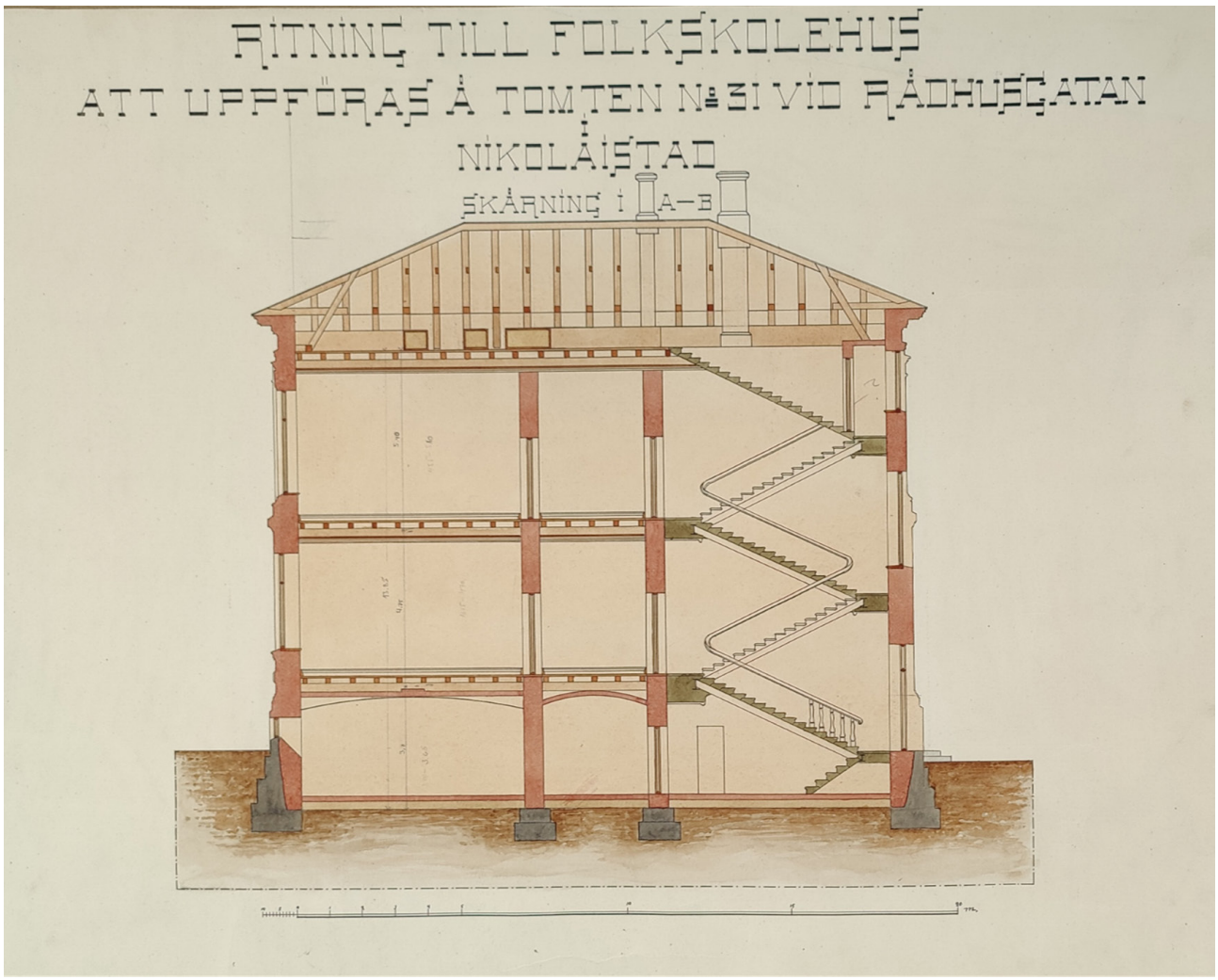

Kuva 35: Leikkauspiirustuksessa näkyy kellarikerroksen kattoprofiilin kaareva muoto sekä portikon profiili. Valokuva leikkauspiirustuksesta vuodelta 1890. Kansallisarkisto.

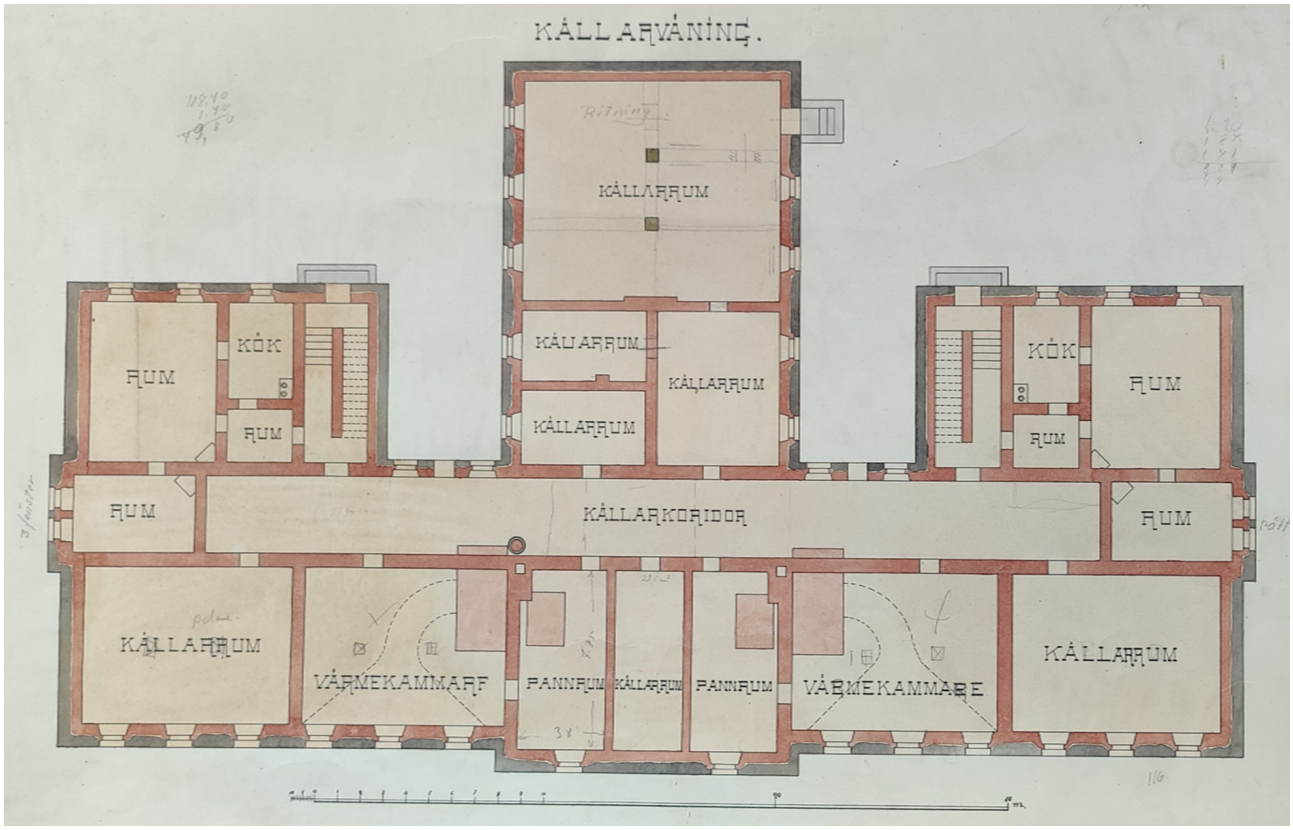

Kuva 36: Kellarikerroksen siipiin on suunniteltu kaksi asuntoa ja kellarissa sijaitsee myös rakennuksen lämmitysjärjestelmä. Valokuva W. Backmanssonin ja F. Thesleffin laatimasta kellarikerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 1890. Kansallisarkisto.

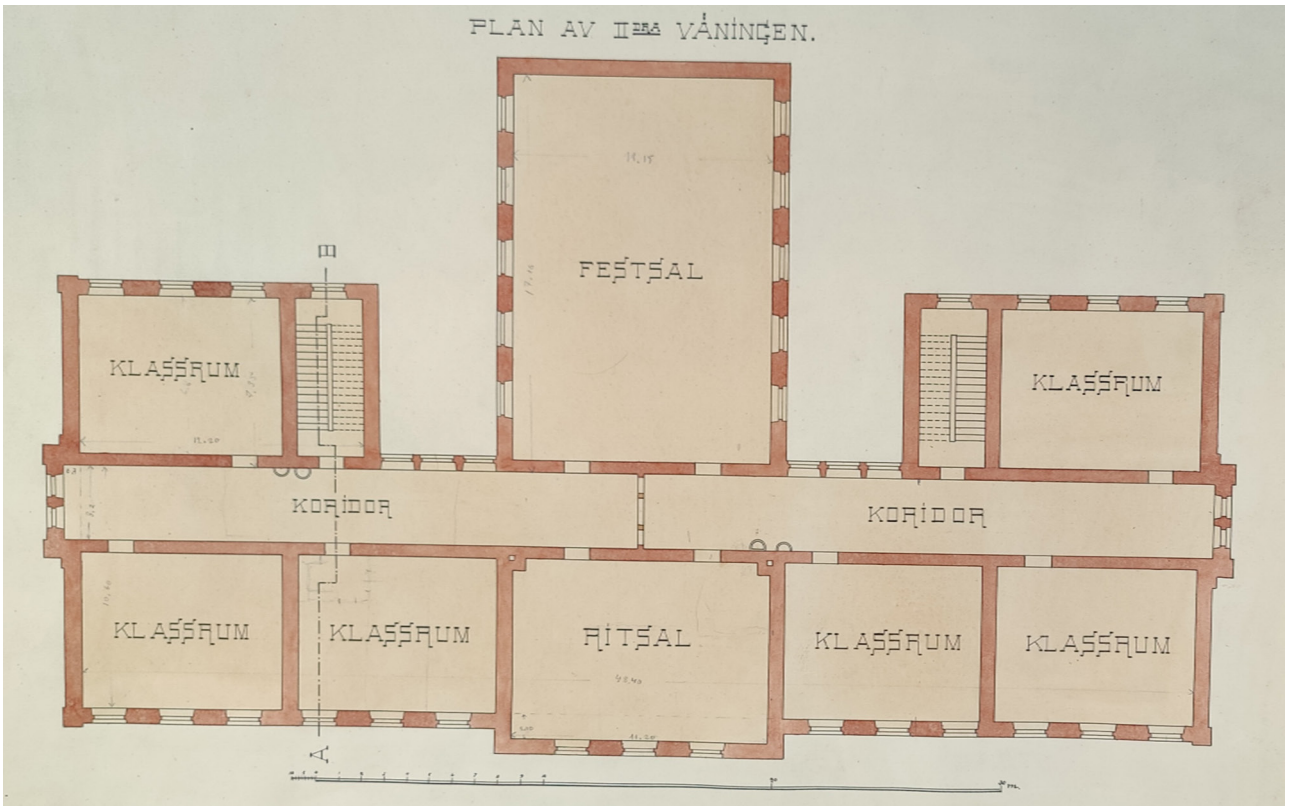

Kuva 37: Toisessa kerroksessa on sijainnut alusta asti suuri juhlasali, joka on yhä käytössä. Vastapäätä juhlasalia on sijainnut piirustussali ja sivuilla luokkahuoneita. Valokuva W. Backmanssonin ja F. Thesleffin laatimasta toisen kerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 1890. Kansallisarkisto.

Vuonna 1892 Raastuvankadulle valmistui piirustusten mukainen, arkkitehtien Backmansson ja Thesleff suunnittelema, uusrenessanssirakennus. Rakennuksessa oli 16 luokkahuonetta, piirustus- ja veistosalit, juhlasali, keskuslämmitys ja sähkövalaistus.

Vaasan yliopiston 50-vuotis juhlajulkaisun, Yhteinen tahto, mukaan kaksikerroksista, valmistuttuaan uusrenessanssityylistä kivitaloa pidettiin maamme kauneimpana kansakouluna.

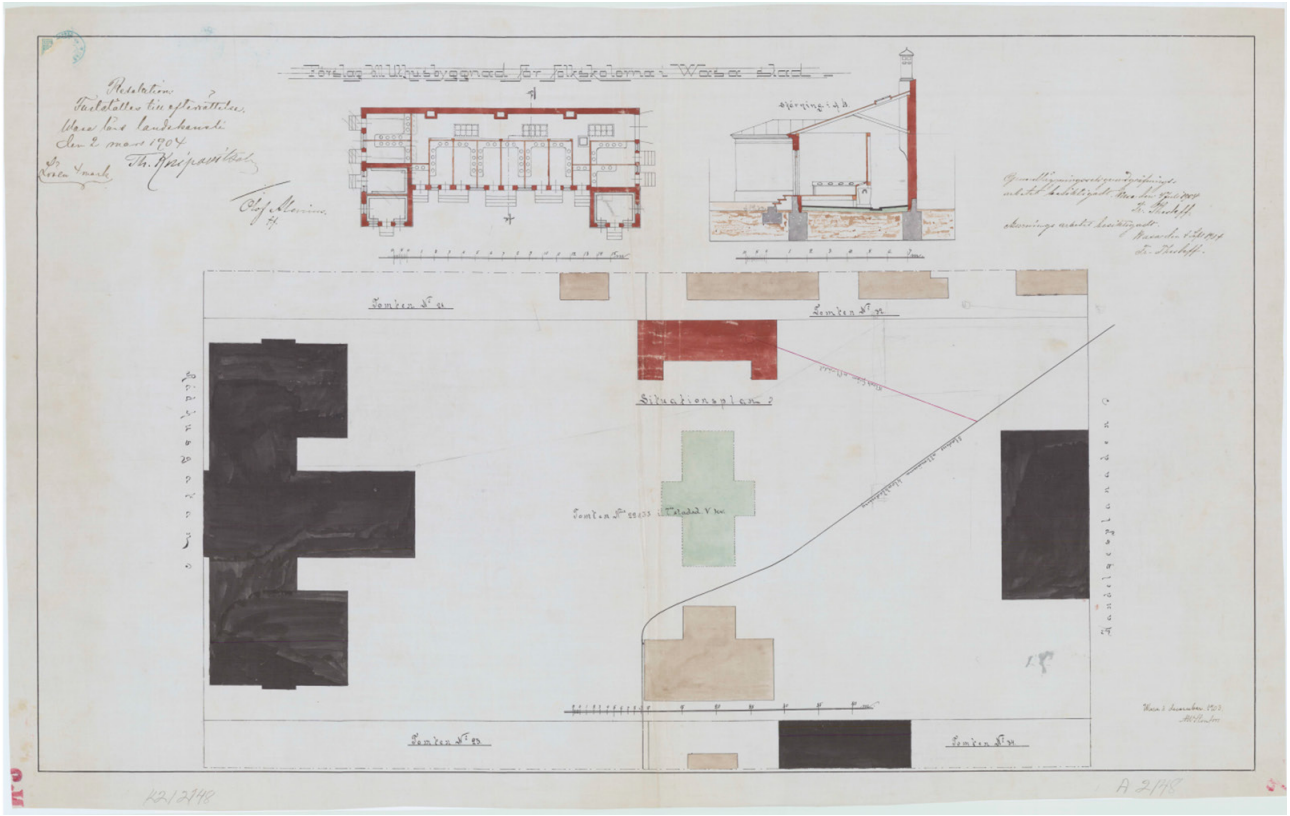

Kuva 38: A. W. Stenforsin vuonna 1903 laatima asemapiirrokseen on merkitty tontilla sijaitsevat viemärilinjat. Punaisella on merkitty uuden käymälärakennuksen sijainti suhteessa koulurakennuksiin. Ruskea väritys viitannee olemassa olevaan puurakennukseen ja musta olemassa olevaan kivirakennukseen. Vihreä alue keskellä koulutonttia on rajattu katkoviivalla, sen merkitys jää epäselväksi.
Vaasan kaupungin keskusarkisto, A2148

6.3 1900-LUVUN ALKU, KANSAKOULU JA KASARMI

Waldemar Backmanssonin ja Fredrik Thesleffin suunnittelemassa kivikoulussa toimi aluksi sekä ruotsin- että suomenkielinen kansakoulu. 1910-luvun loppupuolella rakennuksessa sijaitsi venäläisten merisotilaiden kasarmi.

Tammikuussa 1918 rakennuksien hallinnasta käytiin kiivaita taisteluja, jotka päättyivät venäläisen sotaväen aseistariisuntaan. Kivikoulun seinissä kerrotaan säilyneen taistelun aiheuttamat luodinreiät aina rakennuksen 1950-luvulla tehtyyn peruskorjaukseen asti.

Kuva 39: Venäläisiä vankeja Raastuvankadun kansakoulussa. Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muistoalbumi vapaussodasta. Kuvaaja: Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918. Pohjanmaan museo. Museovirasto. finna.fi

Kuva 40: Sotilaita kansakoulun edessä Raastuvan kadun varrella. Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muistoalbumi vapaussodasta. Kuvaaja: Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918. Pohjanmaan museo. Museovirasto. finna.fi

1930-luvulla Ingvald Serenius on laatinut piirustukset uuden eteisen ja pajan rakentamiselle rakennuksen keskimmäisen sakaran kellari kerrokseen (kuvat 41 ja 42).

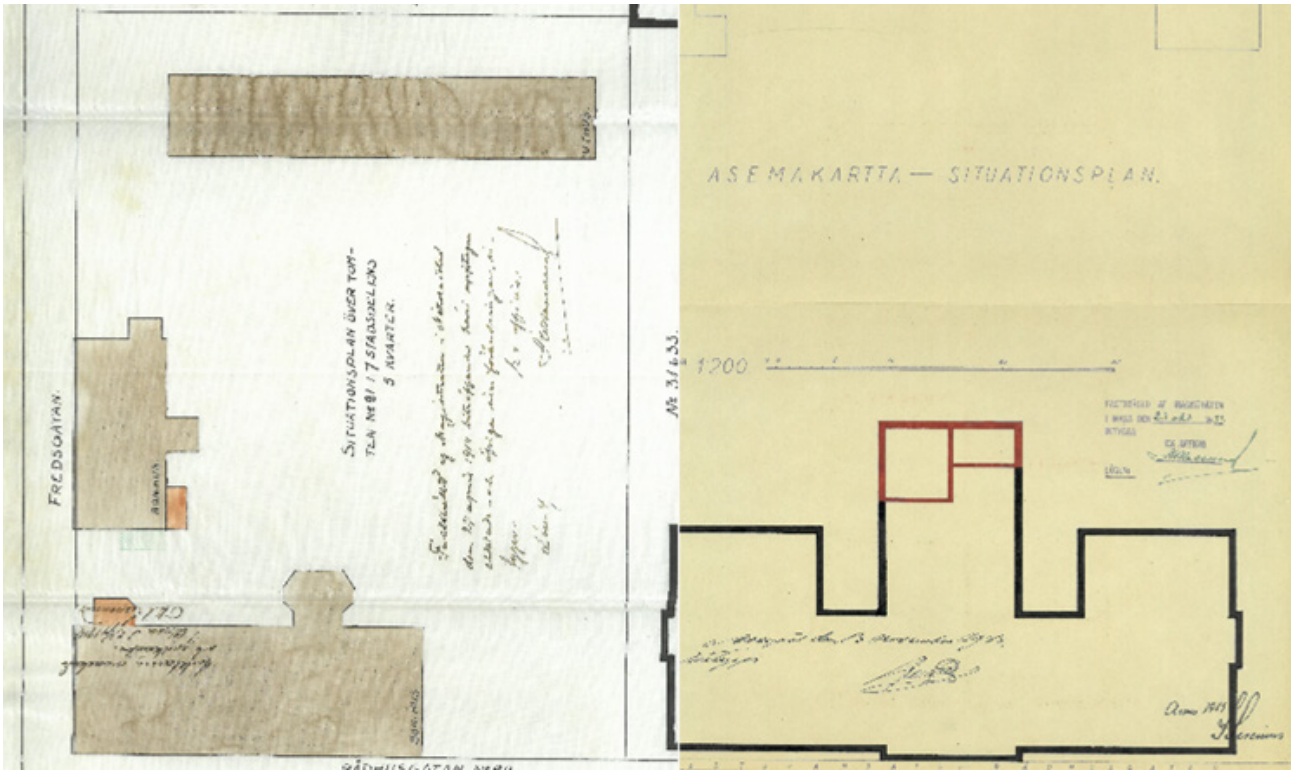

Kuva 41: Raastuvankatu 29 ja 31 tonttien asemapiirustukset yhdistettynä. Kuvassa näkyy rakennusten sijoittelu piha-alueiden reunoja myöten. Raastuvankatu 31 rakennuksessa punaiset merkinnät osoittavat uuden pajatilan sijainnin. Piirustukset vuosilta 1914 ja 1933. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

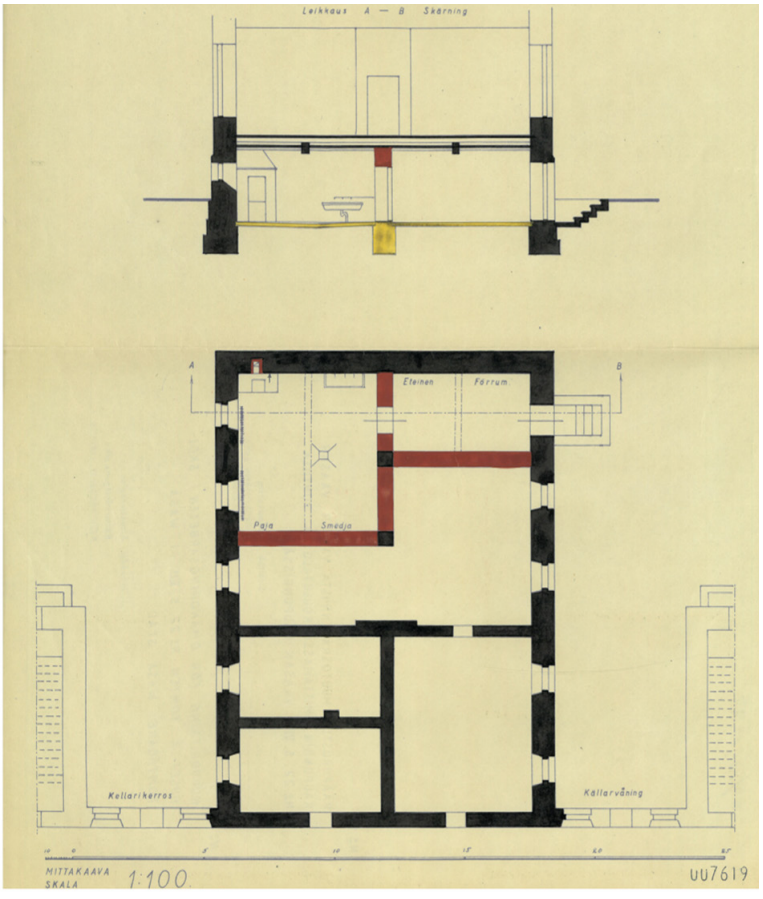

Kuva 42: Piirustuksesta otetussa valokuvassa näkyy muutosalueen pohjapiirros ja leikkauskuva vuodelta 1933. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

6.4 1940- JA 1950-LUVUT

Suomenkielisen kansakoulun siirryttyä vuonna 1940 uuteen Keskuskouluun, siirtyi Raastuvankadun koulurakennus Vaasan kauppakoulun käyttöön. Kauppaoppilaitoksella oli käytössään rakennuksen yläkerta ja osa alemmasta kerroksesta.

Keskisiiven kellarikerroksen pajatiloja laajennettiin uudestaan jo 1940-luvulla, tilat saivat hitsauspisteitä ja uusia varastotiloja. Vuonna 1944 päivättyyn pohjapiirustukseen on merkitty sijoittuvaksi metallityöpaja ja uutena pukutilat sekä työkaluvarasto. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsee pohjapiirustuksen mukaan myös muun muassa ompeluluokka ja piirustussali.

Vuonna 1944 laaditussa piirustuksessa (kuva 33) sijaitsevat symmetriset portaikot rakennuksen molemmissa reunasakaroissa. Portaikkojen ikkunajako on poikennut luokkahuoneiden ikkunajaosta (kuva 14). Piirustuksen mukaan Raastuvankadun puoleiselta pääovelta on johtanut nykyistä kapeampi, puolen kerroksen korkuinen, portaikko ensimmäisen kerroksen käytävätilaan. Portaikon molemmin puolin ovat sijainneet opettajien tilat. Oppilaiden sisäänkäynti on mahdollisesti kulkenut sisäpihan puolelta luokkahuoneisiin ja pääovea ovat ehkä käyttäneet vierailijat ja opettajat.

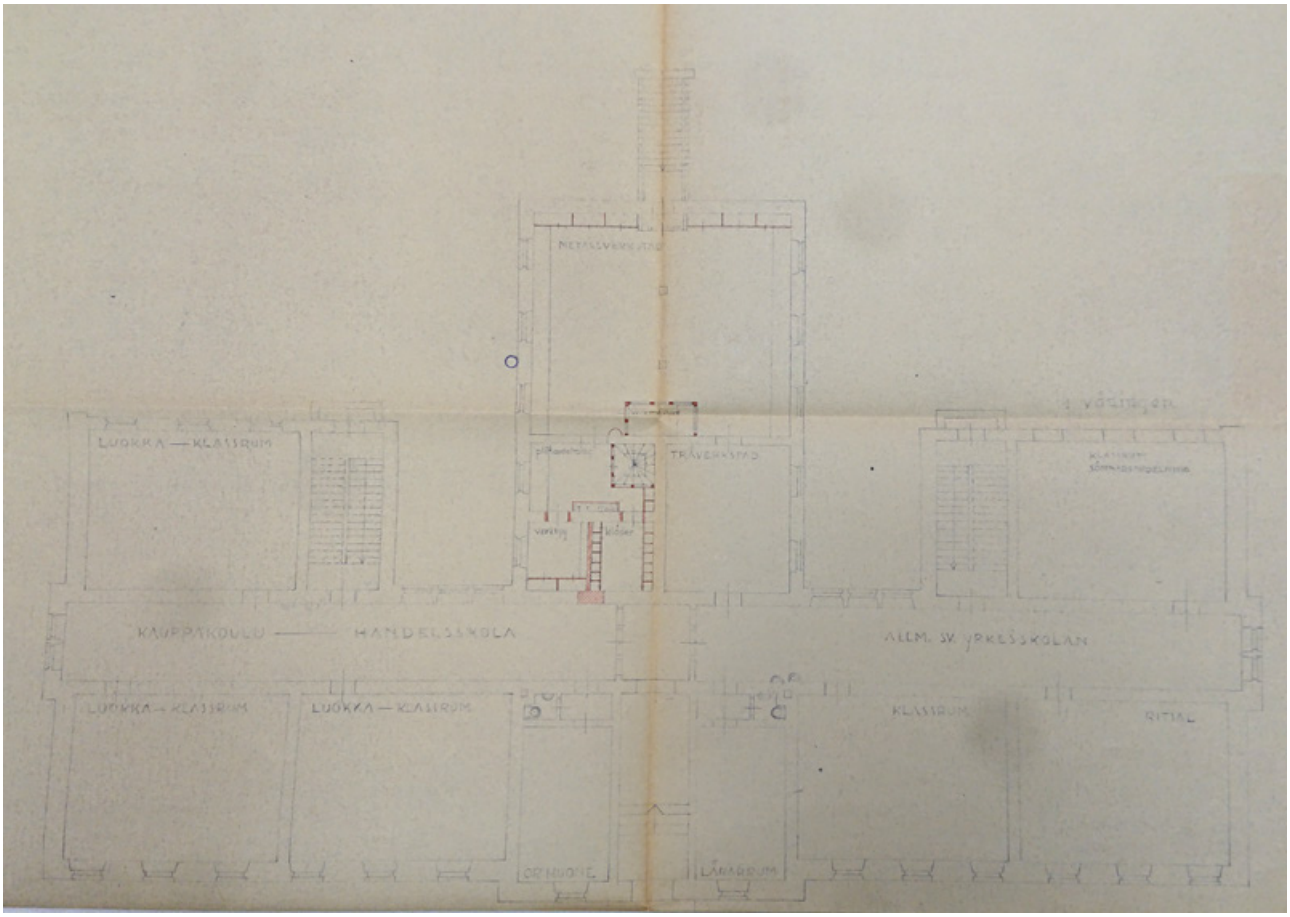

Kuva 43: Valokuva sisääntulokerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 1944. I. Sereniuksen suunnittelemat muutokset on merkitty piirustukseen punaisella värillä. Sisäpihalta johtaa portaikko rakennuksen ensimmäisen kerroksen metallityöpajaan. Pohjapiirustuksessa näkyy, rakennuksen siivissä symmetrisesti portaikot. Raastuvankadun puoleinen sisäänkäynti on ollut kapeampi ja sen molemmin puolin ovat sijainneet opettajainhuoneet. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Vuonna 1953 Vaasa-lehdessä kirjoitettiin, että rakennus oli ulkoisilta puitteiltaan arvokas ja kaunis, mutta samalla kerrottiin sisätilojen kaipaavan remonttia. Samassa artikkelissa mainitaan, että rakennus on oppilaitoksen tarpeisiin vain osittain sopiva ja tiloiltaan ahdas sekä huonossa kunnossa.

Rakennusta peruskorjattiin ja laajennettiin kaupunginarkkitehti Ingvald Sereniuksen suunnitelmien mukaisesti vuosien 1953-1956 välisenä aikana. Kivikouluna tunnettu uusrenessanssirakennus sai peruskorjauksen yhteydessä muun muassa uuden toimivamman ruokalan, pukutilat sekä erityisen somistamoluokkatilan. Sisäpihan puolelle sijoittuvaan nelikerroksiseen lisäsiipeen rakennettiin luokkahuoneita ja muun muassa opintoihin liittyvä mallimyymälä.

Vuoden 1984 Rakennusperinneselvityksessä lisäosan suunnittelijaksi on merkitty G. Bergman. Selvityksessä lienee tältä osin tarkennettavaa, sillä laajennuksen rakennuslupakuvien perusteella laajennuksen suunnittelija on silloinen kaupunginarkkitehti I. Serenius. Samoin Vaasa-lehden 30.5.1953 artikkelissa suunnittelmien laatijaksi mainitaan I. Serenius.

Suurin rakennuksen ulkoasuun kohdistunut muutos on 1950-luvulla tehty laajennus sisäpihan puolelle. Laajennuksen yhteydessä alkujaan kolmisakaraisen rakennuksen sisäpihan puoleiset sisäänvedetyt aukot rakennettiin umpeen ja pisin keskisakara sai päätteekseen Raastuvankadun suuntaisen nelikerroksisen massan (kuvat 13-16 ja kuvat 27-29). Myös rakennuksen siivissä symmetrisesti sijainneet portaikot saivat väistyä Raastuvankadun sisäänkäynnin yhteyteen opettajainhuoneiden tilalle laajennetun pääportaikon tieltä.

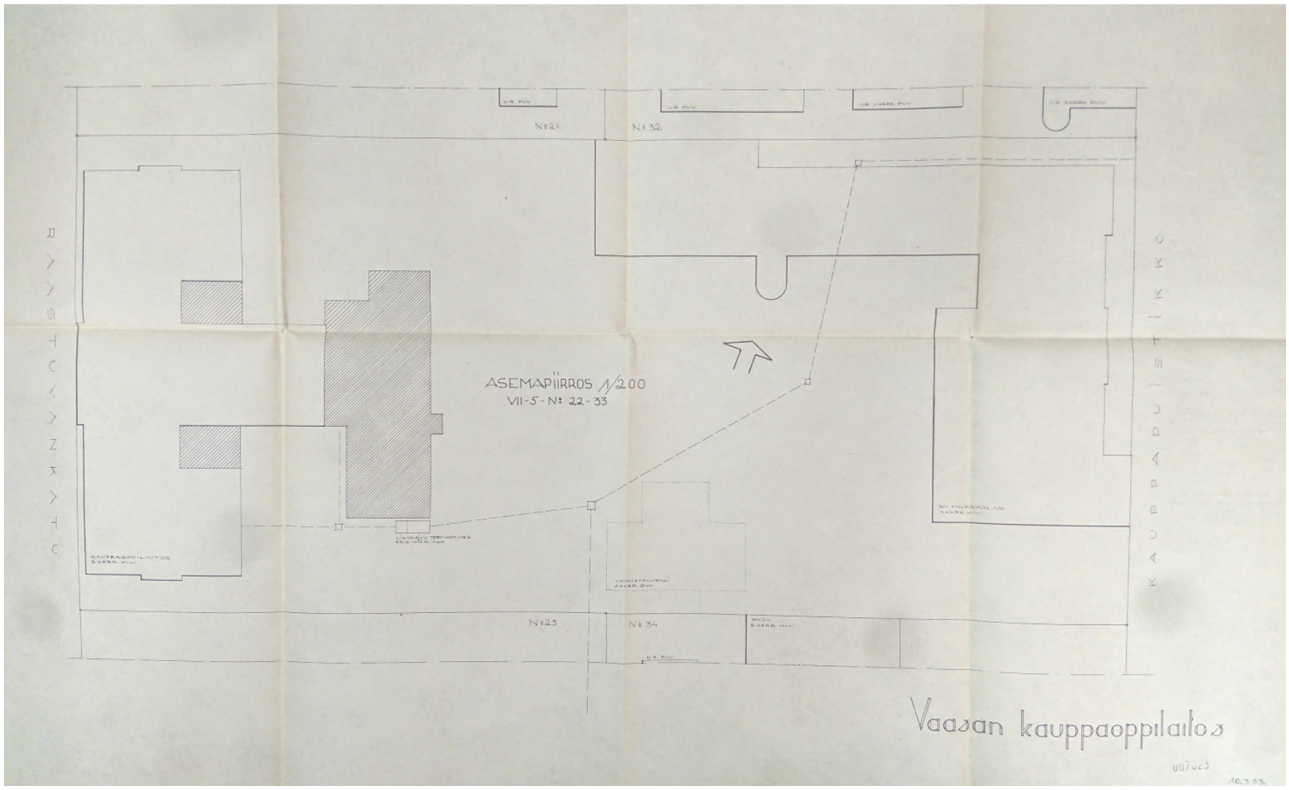

Kuva 44: Valokuva I. Sereniuksen signeeraamasta asemapiirroksesta vuodelta 1953. Asemapiirros näyttää laajennusosan sijoittumisen suhteessa Kauppapuistikko 22 koulurakennukseen ja sen liittymisen 1892 valmistuneeseen uusrenessanssirakennukseen. Kauppapuistikko 22 sijaitseva koulurakennus on laajentunut 1900-luvun alussa rakennetun käymälärakennuksen tilalle, pihalla on sijainnut t-mallinen voimistelusali. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Kuva 45: Ajoittamaton valokuva oletettavasti laajennusosan rakentamisen aloitusvaiheesta 1950-luvun alusta. Keskisakarassa olevalle ovelle on johtanut portaikko. Pohjanmaan museon arkisto.

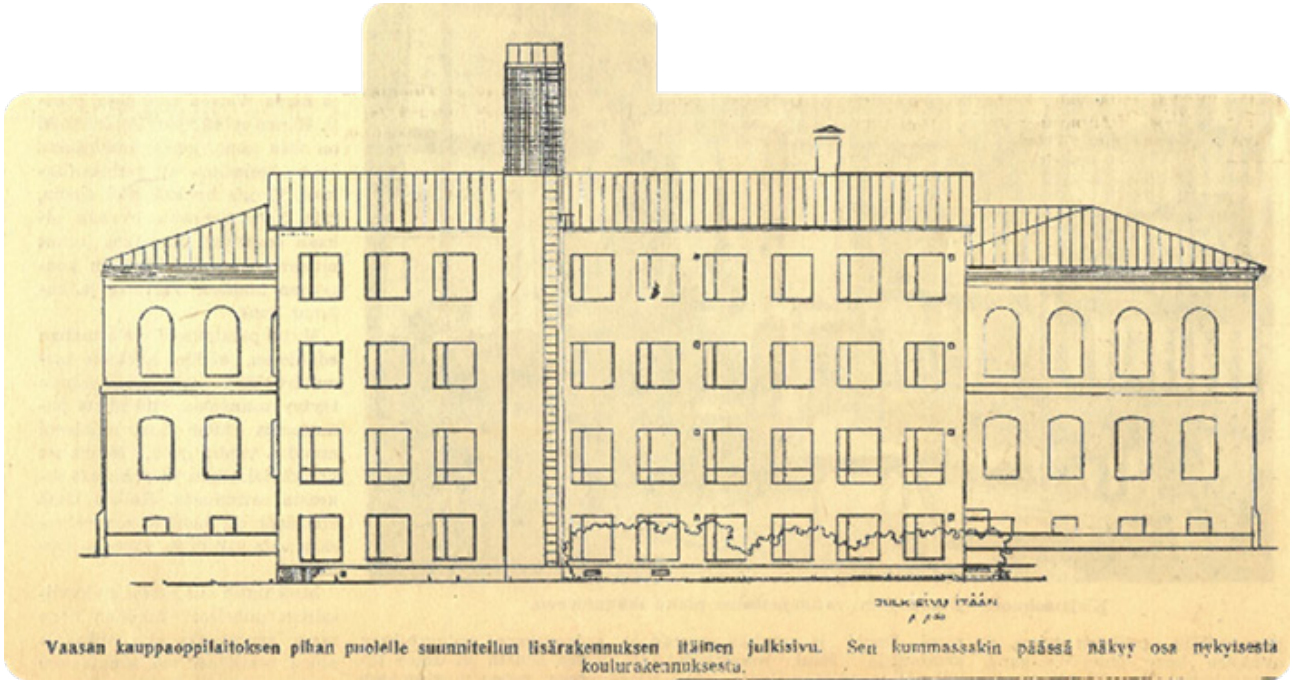

Kuva 46: Uudisosan julkisivu sisäpihan suuntaan. Vaasa-lehden lehtileike on päivätty 30.5.1953. Vaasan kaupungin keskusarkisto.

Kuva 47: Lisärakennus kuvattuna Raastuvankatu 33 tontilta. Kuvan alareunassa näkyy tontteja erottanut lauta-aita. Kuva oletettavasti otettu 1950-luvulla, pian lisärakennuksen valmistumisen jälkeen. Vaasan kaupungin keskusarkisto.

Muutoksessa nykyinen pääsisäänkäynnin yhteydessä oleva portaikko on saanut muotonsa, kun sisääntuloaulasta on purettu väliseinä ja toinen opettajainhuone on poistettu. Ensimmäinen kerros oli varattu lähinnä luokkahuoneiden käyttöön. Rakennuksen keskelle on merkitty tilaa laboratoriolle ja kokoelmille. Pohjapiirustuksessa porraskäytävä on nykymuodossaan. Uudisrakennukseen sisäpihan puolelle sijoittui luokkahuoneita, sekä niin sanottu mallimyymälä. Rakennuksen varsinaiseen kellarikerrokseen sijoittuivat ruokala, puku- ja käymälätilat sekä somistamo.

Uusrenessanssirakennuksen kadun puolelle sijoittui luokkahuoneiden lisäksi rehtorin huone sekä uudet saneerauksen yhteydessä laajennetut opettajainhuoneet. Keskellä rakennusta on alkuperäisellä paikallaan juhlasali, jonka ikkunoista osa on peittynyt uudisosan rakentamisen myötä. Uudisosan neljä kerrosta asettuvat harjakorkeudeltaan vastaamaan rakennuksen vanhan puolen ja juhlasalin korotettua harjakorkeutta (kuva 47). Raastuvankadun puolen pääportaikon lisäksi sisäpihan puolella olevaan uudisosaan rakennettiin ajan henkeä mukaileva portaikko.

Pääportaikon kohdalla piirustuksessa (kuva 48) näkyy himmeä katkoviiva, joka osoittaa oletettavasti puretun seinän paikan. Samassa piirustuksessa uudisrakennuksen puolella luokkahuoneita yhdistävän käytävätilan lattiaan on merkitty vinoruudutus, joka on yhä vuonna 2022 paikallaan. (ks kuva 49).

Samaa vinoruudutusta ja sävyjä on käytetty myös muualla rakennuksessa. Muun muassa Raastuvankadun puoleisessa pääportaikossa, etuoven luona olevan aulan lattian tähtikuviointi on toteutettu samalla tavalla.

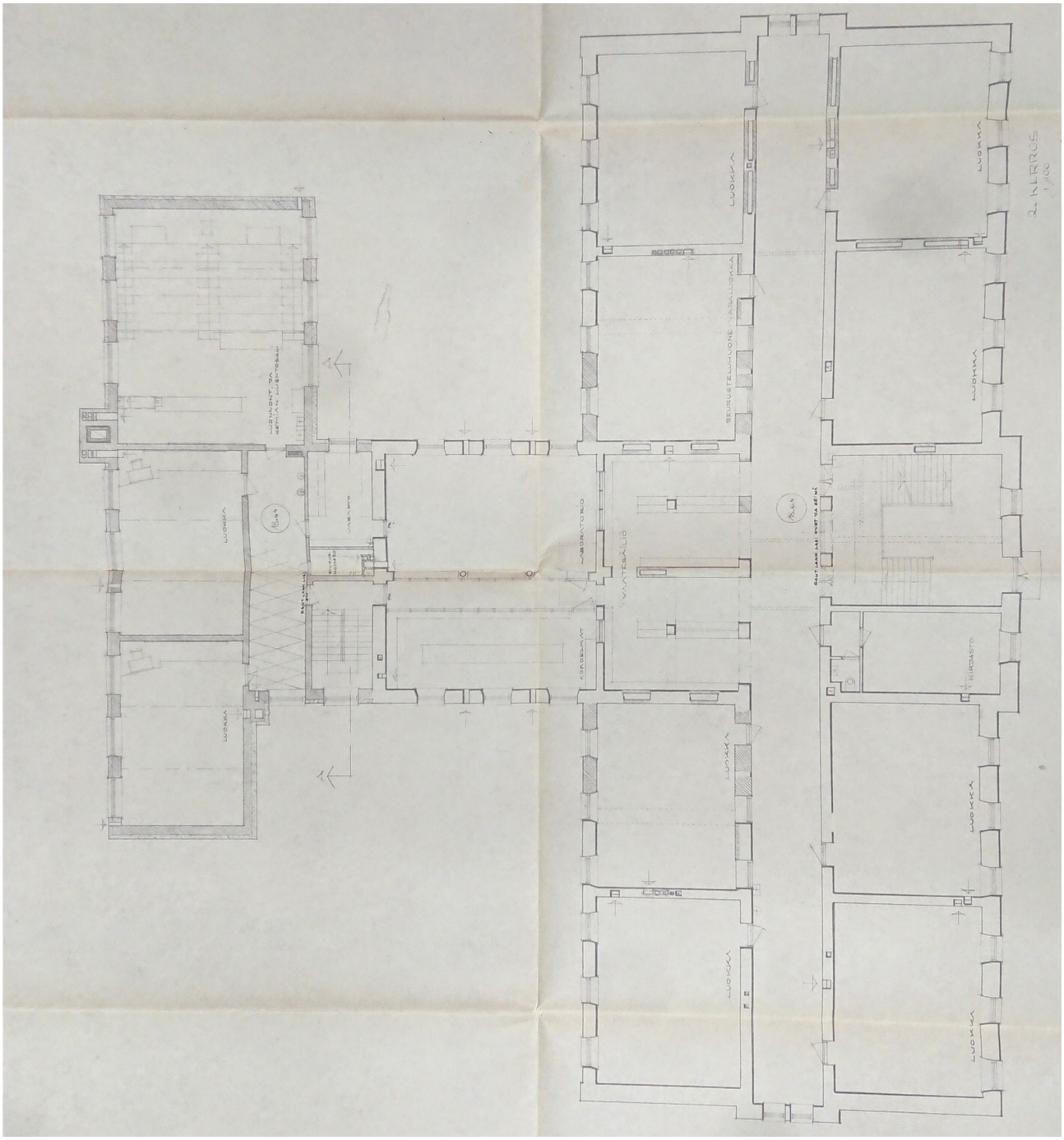

Kuva 48: Valokuva pohjapiirustuksesta vuodelta 1953. Raastuvankadun puoleisesta pääsisäänkäynnistä aukeaa aulatilan ja muutaman askelman kautta ensimmäisen kerroksen käytävä ja luokkahuoneet (piirustukseen merkitty 2. kerros) . Rakennuksen siivissä sijainneet porrashuoneet on poistettu ja niitä korvaamaan on rakennettu pääsisäänkäynnin yhteyteen sekä uudisosan keskelle uudet porrashuoneet.
Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Kuva 49: Pohjapiirustuksessakin näkyvä vinoruutukuviointi lattiassa. Valokuva otettu helmikuussa 2022 juhlasalin päätteenä olevasta käytävästä.

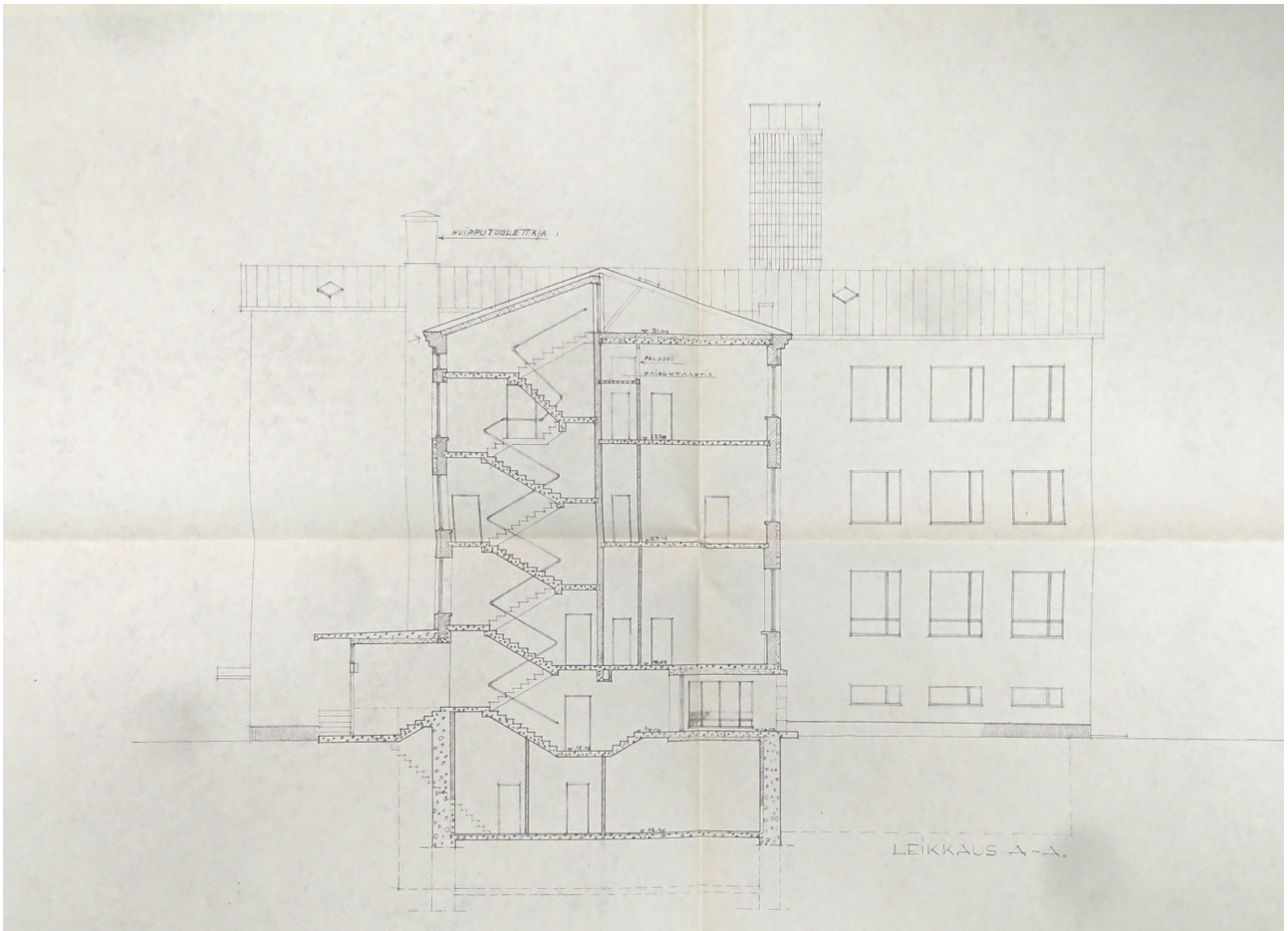

Kuva 50: Valokuva uudisosan poikkileikkauspiirustuksesta vuodelta 1953. Piirustuksessa näkyy vanhan ja uuden osan väliin rakennettu portaikko. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

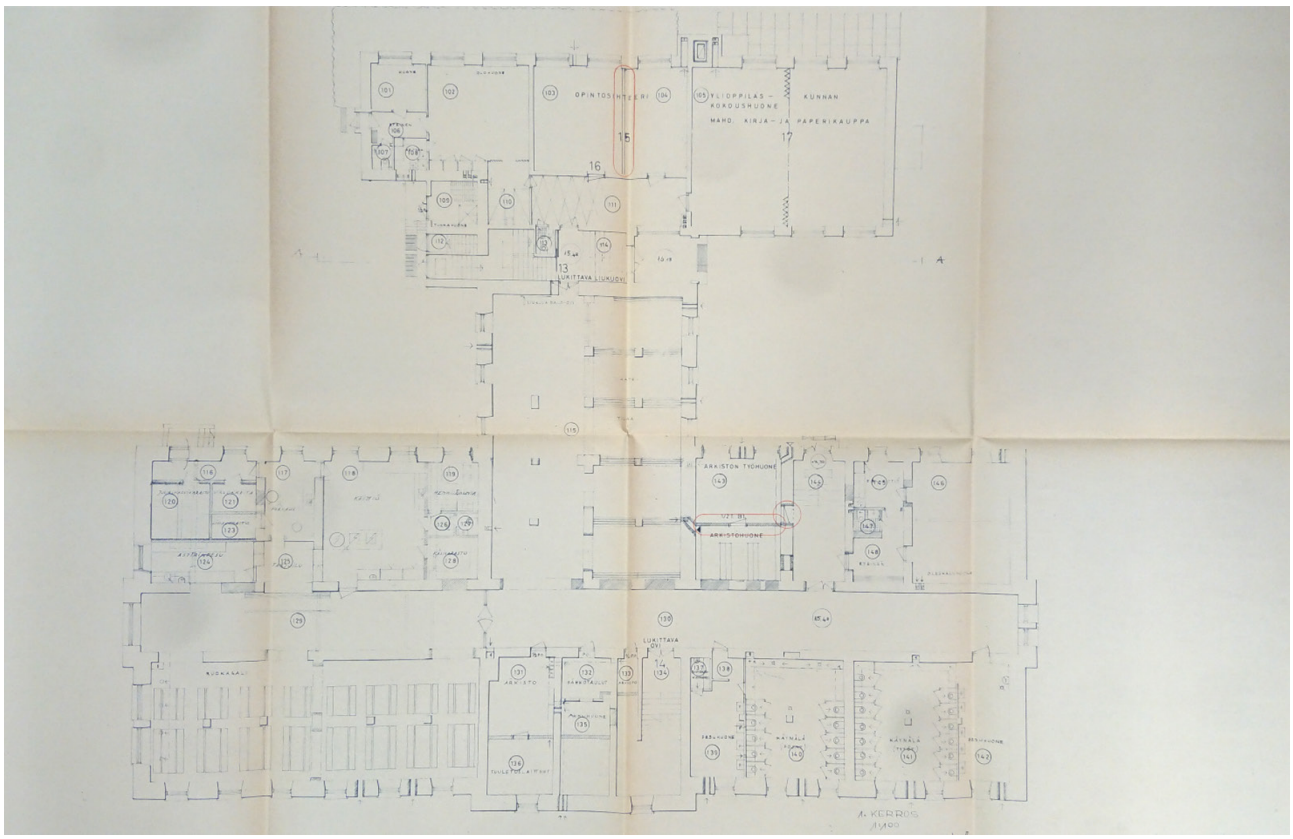

Kuva 51: Valokuva rakennuksen kellarikerroksen (piirustukseen merkitty 1. kerros) pohjapiirustuksesta vuodelta 1953. Lattian ruutukuviointi on piirretty uudisosan käytävätilaan. Kellarissa ovat sijainneet muun muassa puku- ja käymälätilat sekä ruokasali. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

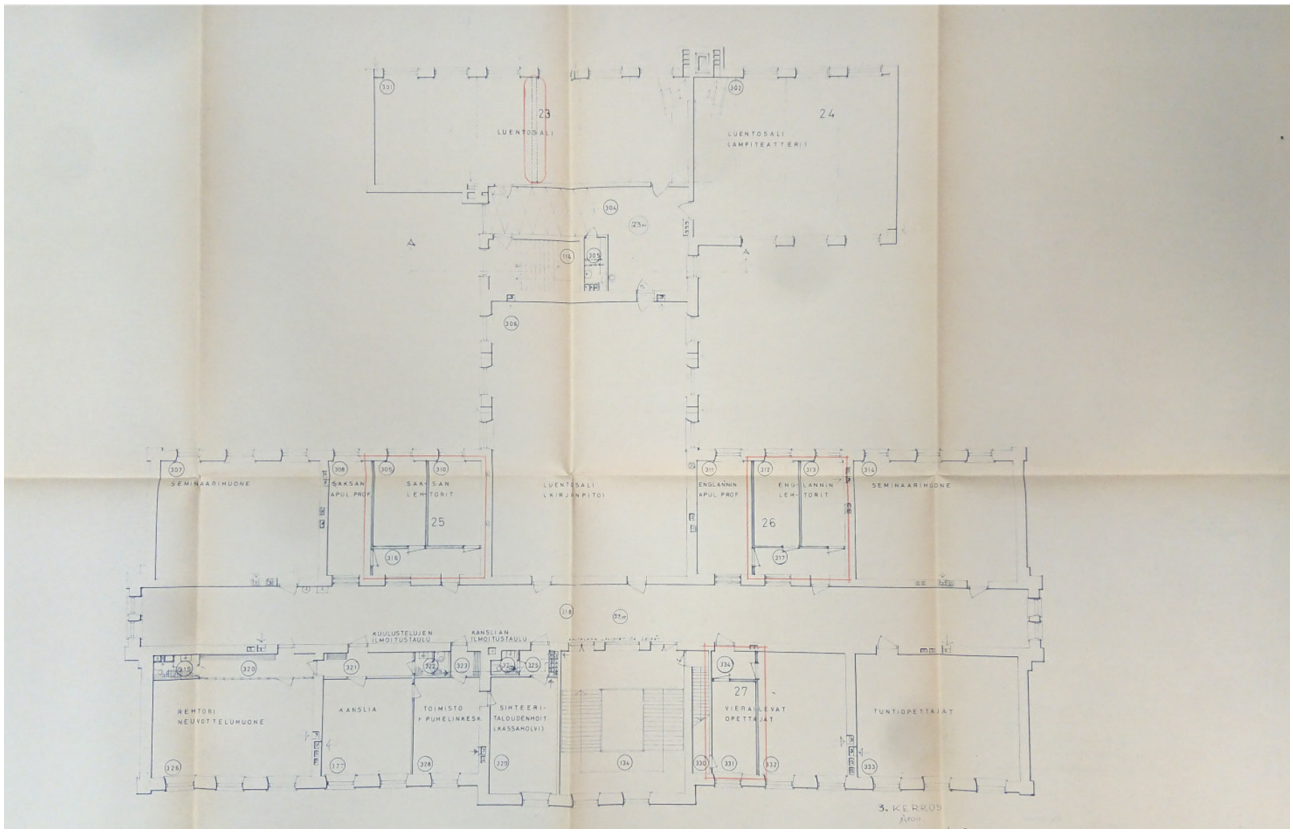

Kuva 52: Valokuvassa toisen kerroksen (piirustukseen merkitty 3. kerros) pohjapiirustus vuodelta 1953. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

kuva 53: Oppilaita kauppakoulun laajennusosassa sijainneessa mallimyymälässä. Kuva ajoittamaton. Vaasan Kaupungin keskusarkisto.

Kuva 54: Oppilaita kauppakoulun vanhalle puolelle saneeratussa somistamo- ja näyteikkunaluokassa. Kuva ajoittamaton. Vaasan kaupungin keskusarkisto.

Kuva 55: Oppilaita kauppakoulun vanhan puolen saneeratulla keskikäytävällä. Kuva ajoittamaton. Vaasan kaupungin keskusarkisto.

Vuonna 1954 suunnitelmia on päivitetty. Suunnitelman huonejako on pysynyt pääasiallisesti ennallaan, mutta osasta luokkahuoneita on erotettu pienempiä työtiloja opettajille ja lehtoreille. Laajennuksesta ja muutostöistä huolimatta koulun tilojen riittämättömyys ei ratkennut vaan jo 1960-luvulle tultaessa koulun tiloja pidettiin liian ahtaina. Vuonna 1965 kaupunki teki päätöksen uuden kauppaoppilaitoksen rakentamisesta ja Raastuvankatu 31 kiinteistön tilojen luovuttamisesta kauppakorkeakoulun käyttöön.

Vaasan kauppaoppilaitos toimi Raastuvankadulla liki 30 vuotta, siihen asti kunnes uusi koulurakennus valmistui Ruutikellarintielle vuonna 1969. Tosin vielä ensimmäinen lukuvuosi toimittiin Raastuvankadulla yhteisissä tiloissa kauppakorkeakoulun kanssa.

6.5 VAASAN KAUPPAKORKEAKOULU MUUTTAA RAASTUVANKADULLE

Syksyllä 1968 Vaasan kauppakorkeakoulun tarjoama opetus alkoi Raastuvankadun kivikoulun lisärakennuksessa, mutta alku ei ollut helppoa, koska rakennuksessa toimi yhä myös Vaasan kauppaoppilaitos. Vuotta myöhemmin, syksyllä 1969 rakennus vapautui kokonaan Vaasan kauppakorkeakoulun käyttöön.

Rakennus kävi kuitenkin hyvin pian muuton jälkeen ahtaaksi myös Vaasan kauppakorkeakoululle. Ja sen laajentaminen tuli ajankohtaiseksi.

Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen suunnitteli koululle lisärakennuksen, joka sai koulun alkukirjaimien mukaisesti nimen VKKK 33.

Lisärakennus valmistui viereiselle tontille, osoitteeseen Raastuvankatu 33, vuonna 1976. Uudisosaan sijoittuivat pääosa koulun laitosten henkilökunnan työtiloista, tietokonekeskus ja koulun kirjasto. Uudenlaisten hiekkapuhallettujen väribetonielementtien ja energiakriisin takia pieniksi suunniteltujen ikkunoiden myötä lisärakennus poikkesi selvästi päärakennuksesta.

Kuva 56: Ilmakuva vuodelta 1972. Kuvassa näkyy korttelin rakenne, ennen Raastuvankatu 29 sijainneen toisen rakennuksen purkamista ja ennen Raastuvankatu 33 tontille vuonna 1975 rakennetun, VKKK33, uudisrakennuksen rakentamista. Koulurakennuksen viereiset tontit, 29 ja 33, ovat huomattavan vehreitä. Koulujen välisellä piha-alueella sijainneet ulkorakennukset on purettu. Vaasan kaupungin kaavoitus.

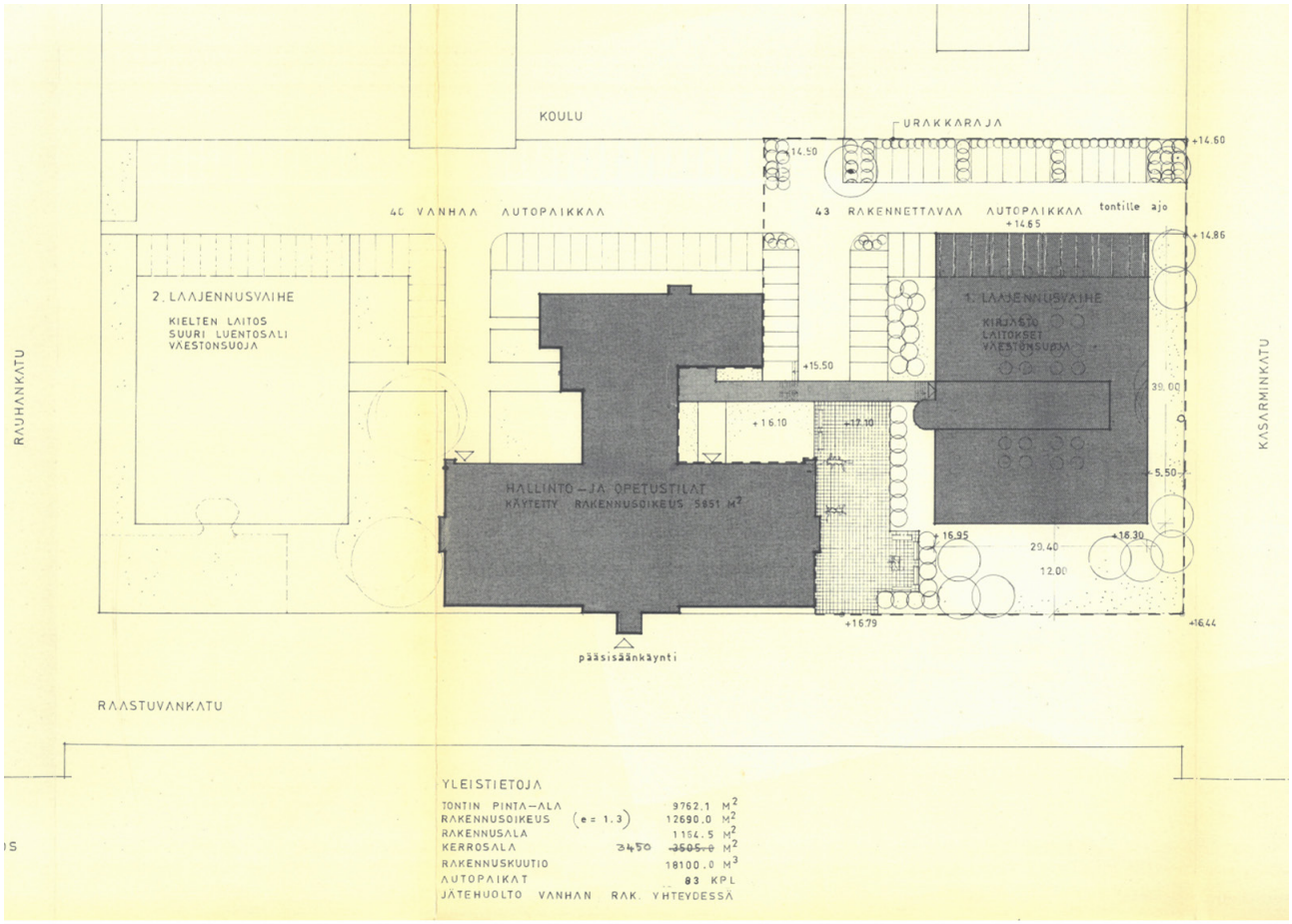

Kuva 57: Valokuva asemapiirustuksesta vuodelta 1975. Piirustuksessa näkyy tummana VKKK 33 rakennuksen sijoittuminen suhteessa kauppakorkeakoulun päärakennukseen ja katutilaan. Ääriviivoilla erottuu suunniteltu II vaiheen laajennus Rauhankadun puolelle, tontille 29. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

1970-luvun lopulla kauppakorkeakoulun taloudellinen tilanne oli heikko ja tavoitteet koulun laajentamisesta vaikuttivat toteutuvan parhaiten, jos oppilaitos siirtyisi valtion omistukseen. Koululaitoksen valtiollistamisen myötä Raastuvankadulla sijaitsevat koulurakennukset siirtyivät Vaasan kaupungin omistuksesta Suomen valtiolle.

Vuonna 1980 Vaasan kauppakorkeakoulusta tuli Vaasan korkeakoulu. Nimen muutoksen taustalla oli opetuksen ja tutkimuksen laajentuminen kielten alalle. Muutos Suomen suurimmasta kauppakorkeakoulusta Suomen pienimmäksi korkeakouluksi aiheutti myös vastustusta.

6.6 KAUPPAKORKEAKOULUN MUUTOSTYÖT 1970- JA 1980-LUVUILLA

Muutostyötä varten laaditut suunnitelmat on rajattu punaisella Vaasan kauppaoppilaitoksen pohjapiirustuksen päälle. Saneerauksessa suuri muutos kohdistui kellarikerroksen ravintolatiloihin, jotka laajentuivat rakennuksen keskiosaan avattuun tilaan.

Toisessa kerroksessa tiloja modernisoitiin muun muassa rakentamalla äänitys- ja kuunteluhuone. Uudisosan neljännen kerroksen huonejakoa avarrettiin poistamalla väliseiniä.

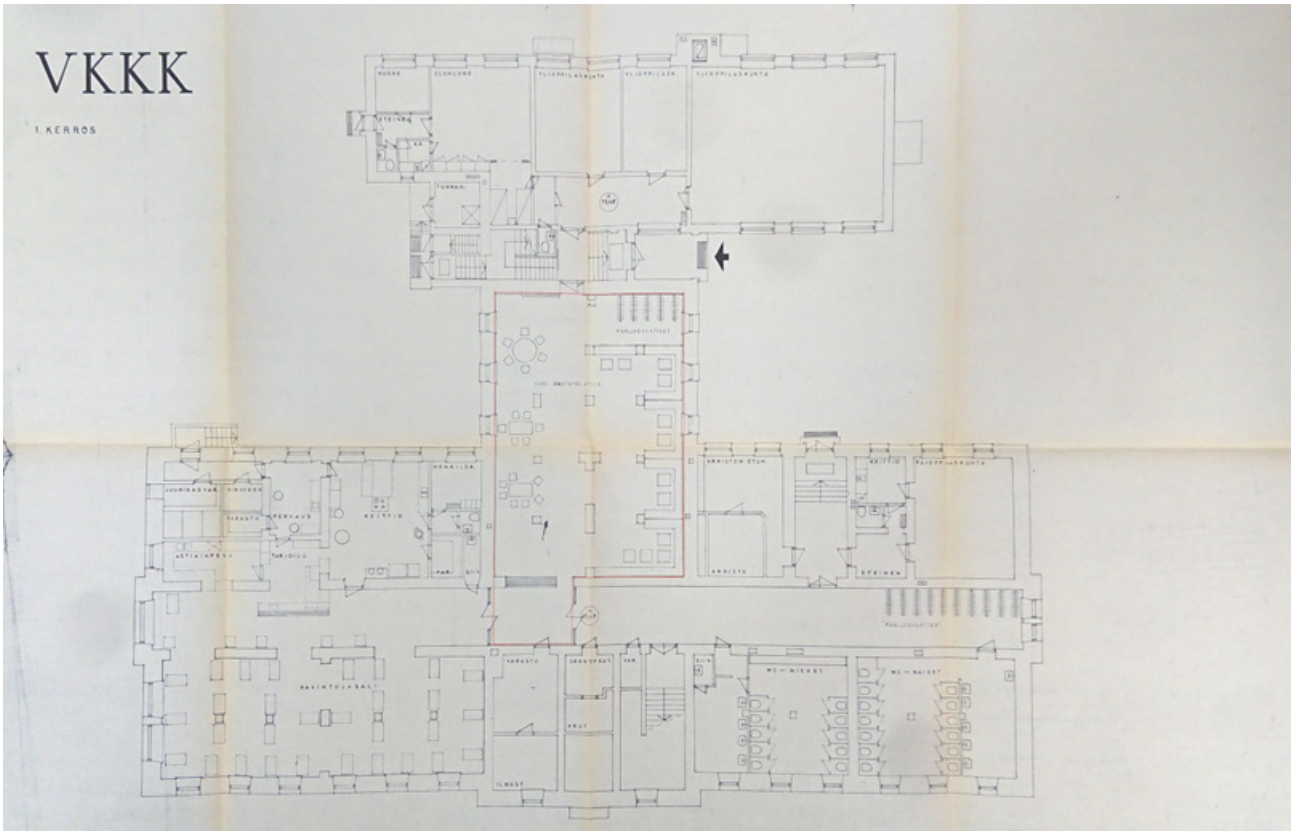

Kuva 58: Valokuva rakennuksen kellarikerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 1971. Keskellä olevat pienet tilat on avattu yhdeksi suureksi ravintolatilaksi. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Kuva 59: Valokuva rakennuksen kellarikerroksessa sijaitsevasta ravintolatilasta kuvattuna alkuvuonna 2022.

Korkeakoulun kasvaessa edelleen tilat jäivät uudelleen riittämättömiksi ja tungoksen kerrotaan haitanneen opiskelijoiden ja opettajien viihtyvyyttä. Suunnitelmia lisärakennuksen rakentamiseksi laadittiin. Kauppapuistikon ja Raastuvankadun välinen koulutontti säilyi yhtenäisenä tonttina aina 1980-luvun alkuun asti.

1980-luvulla korkeakoulu haki muutosta asemakaavaan, muutoksessa Kauppapuistikko 22 sijaitseva koulutontti erotettiin omaksi tontikseen ja Raastuvankadun puoleinen koulutontti laajennettiin pohjoisessa Rauhankadulle ja etelässä Kasarminkadulle asti, jotta korkeakoululle saatiin varattua laajentumisvaraa.

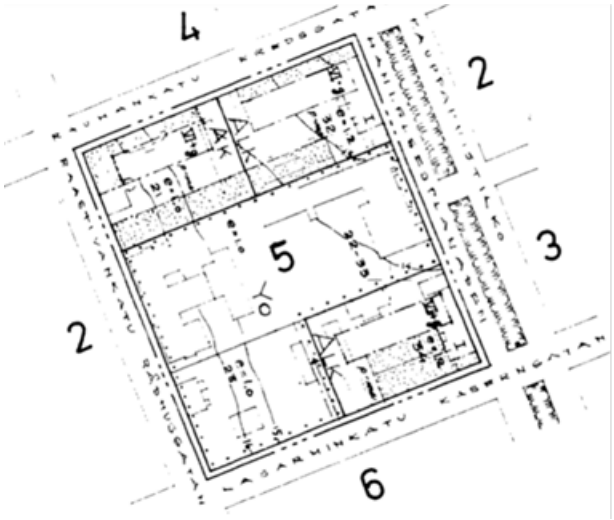

Kuva 60:Ote asemakaavasta 0322 vuodelta 1963. Raastuvankadun koulutontti on vielä Kauppapuistikon koulutontin kanssa yhtenäinen. Vaasan kaupungin kaavoitus

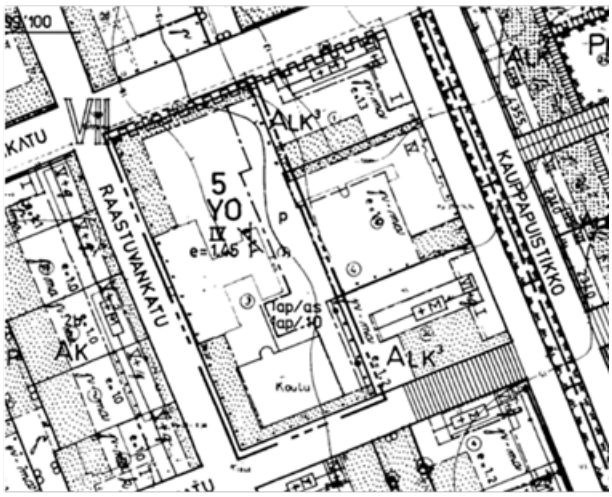

Kuva 61: Ote asemakaavasta 0446 vuodelta 1981. Koulutontit on erotettu toisistaan ja Raastuvankadun puoleista koulutonttia on laajennettu Kasarminkadulle ja Rauhankadulle asti.
Vaasan kaupungin asemakaavoitus.

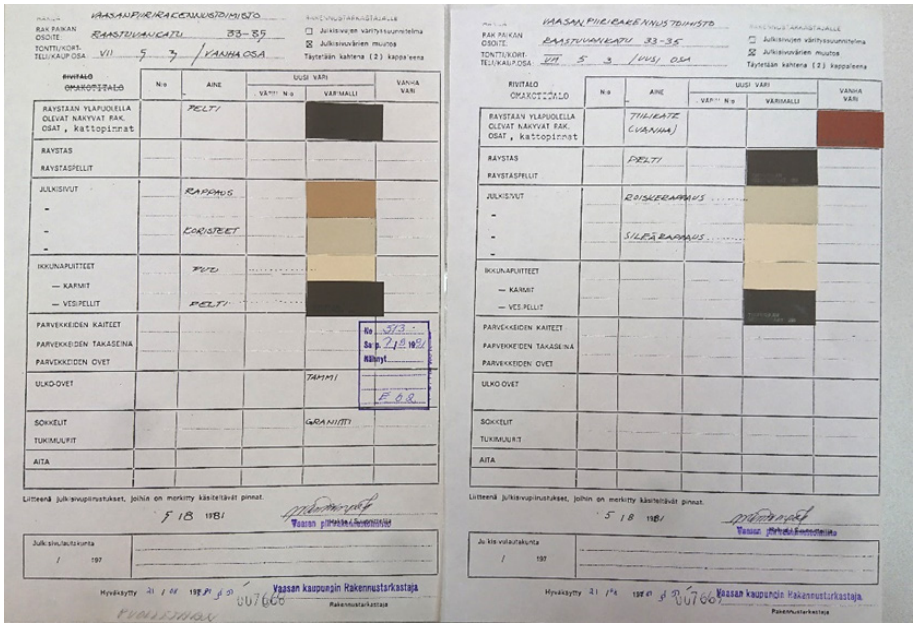

Kuva 62: Vaasan kaupungin rakennustarkastaja on hyväksynyt Vaasan piirirakennustoimiston tekemän julkisivuvärien muutoksen vuonna 1981. Hakemuksessa kohdat ”vanha väri” on jätetty tyhjäksi lukuun ottamatta uudisosan tiilikatteen sävyä, jolle ei hakemuksessa ole esitetty korvaajaa. Haetut värisävyt vastaavat rakennuksen vanhoissa kuvissa esiintyviä sävyjä hyvin. Valokuva muutoshakemuksesta. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Asemakaavamuutoksesta huolimatta Raastuvankatu 29 tilalle 1980-luvulla tehdyt suunnitelmat uudesta lisärakennuksesta kariutuivat riittämättömään rakennusoikeuteen.

Pysyvämpää ratkaisua odotellessa tarvittiin lisätilaa, ja tilaongelma ratkaistiin hajasijoittamalla korkeakoulun toimintoja. Vuonna 1984 korkeakoulu toimi kuudessa ja vuonna 1992 yhteensä jo kahdessatoista eri paikassa, ympäri Vaasaa.

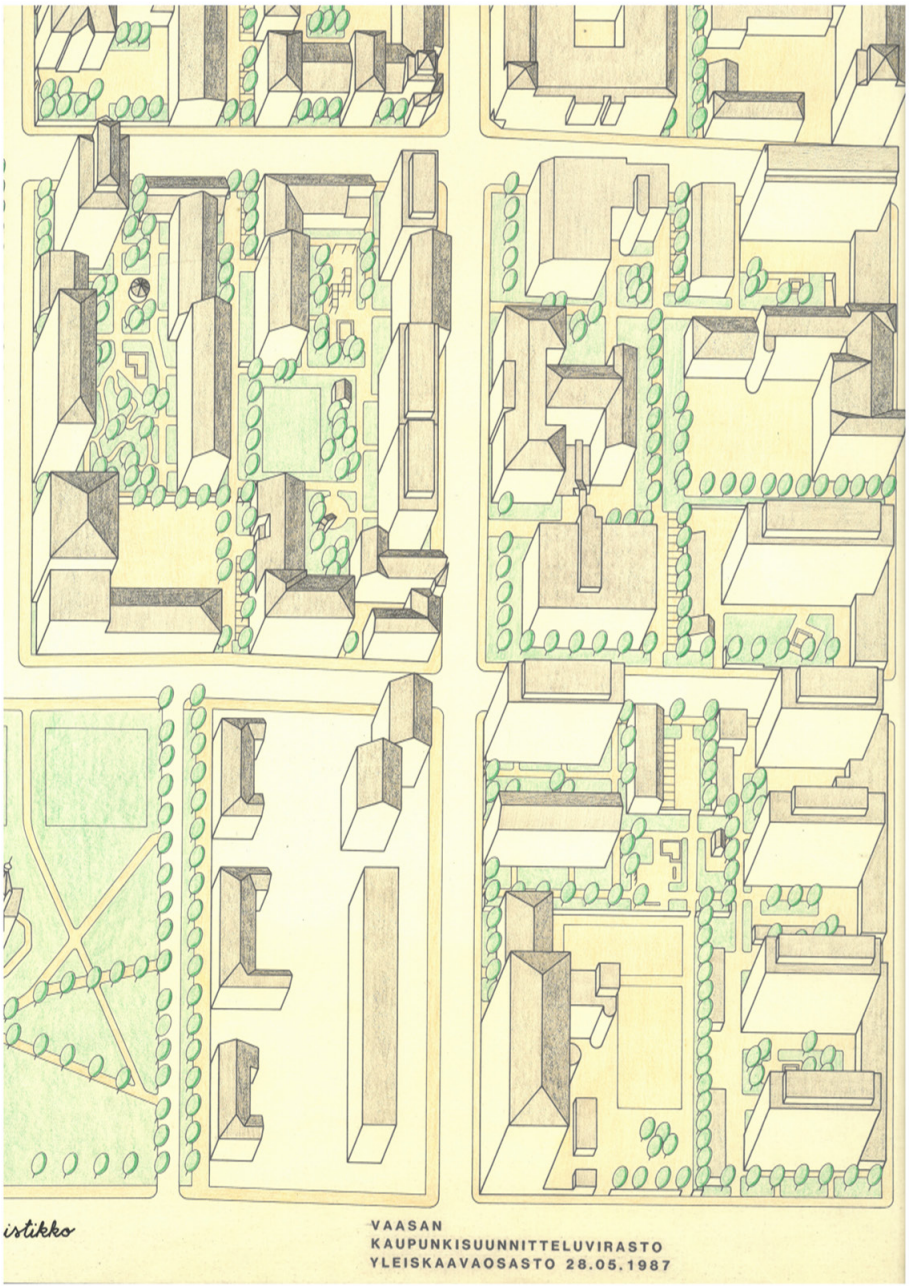

Kuva 63: Vielä vuonna 1987 päivätyssä Vaasan kaupunkisuunnitteluviraston yleiskaavaosaston laatimassa piirustuksessa Raastuvankatu 29 sijoittuvaa laajennusosaa on hahmoteltu kuitenkin sijoittumaan uusrenessanssirakennuksen pohjoispuolelle, VKKK33 lisärakennuksen kanssa symmetrisellä tavalla.
Vaasan kaupungin kaavoitus.

6.7 VAASAN KORKEAKOULUSTA TULEE VAASAN YLIOPISTO

Opetusalojen yhä laajentuessa nimeksi päätettiin ottaa Vaasan yliopisto. Nimen muutos tuli Vaasan korkeakoulun hallituksen esityksen mukaisesti voimaan vuonna 1991. Samaan aikaan alkoivat uuden kampuksen rakennustyöt Palosaarella.

Kaupanalan koulutusta annettiin Raastuvankadun toimipisteessä vuoteen 1994 asti, jolloin kaikki yliopiston suomenkielinen opetus muutti yhteisiin Palosaarelle valmistuneisiin uusiin tiloihin.

Palosaarella toimi jo ennen uusien tilojen valmistumista yhteiskuntatalouden ja oikeustieteen laitos. Uusien tilojen valmistuttua Palosaarelle Vaasan yliopiston toimipisteiden määrä väheni kahteen, kun Raastuvankadulle jäivät kirjasto, pääosa humanistisesta tiedekunnasta ja täydennyskoulutuskeskus. Lopullisesti koko yliopisto siirtyi Palosaarelle 2000-luvun alussa. Yliopiston jälkeen tiloissa toimi Vaasan ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutus.

Kuva 64: Raastuvankatu 31 päärakennuksen etuovella Vaasan korkeakoulun nimi vaihtuu Vaasan yliopistoksi. Uuden yliopiston rehtori Ilkka Virtanen kuvassa oikealla.
Yhteinen tahto, Vaasan yliopisto 50 vuotta. Vaasan yliopisto.

6.8 2000-LUKU

Vaasan ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelma muutti Vaasan yliopistolta vapautuneisiin tiloihin vuonna 2002. Rakennuksissa tehtiin vuosien 2002-2004 aikana muutos- ja korjaustöitä, jotta tilat saatiin vastaamaan ammattikorkeakoulun tarpeita.

Ammattikorkeakoulun toimintaa varten luokkahuoneista poistettiin väliseiniä ja tiloja avarrettiin entisestään. Myös pääovelta avautuvasta portaikosta on maininta, että porraskaide korotetaan määräysten mukaiseksi.

Ensimmäisten kahden vuoden aikana opetuksen järjestämisessä oli saneeraustöiden vuoksi haasteita. Ammattikorkeakoulu toimi Raastuvankadulla vuoteen 2016 asti, jolloin koulun toiminta päätettiin keskittää Palosaarelle.

Vuonna 2016 syksyllä rakennukseen muutti Vaasa-opisto, nykyiseltä nimeltään Alma-opisto. Lukukaudella 2021-22 koulun tilat toimivat myös Merenkurkun koulun väistötiloina.

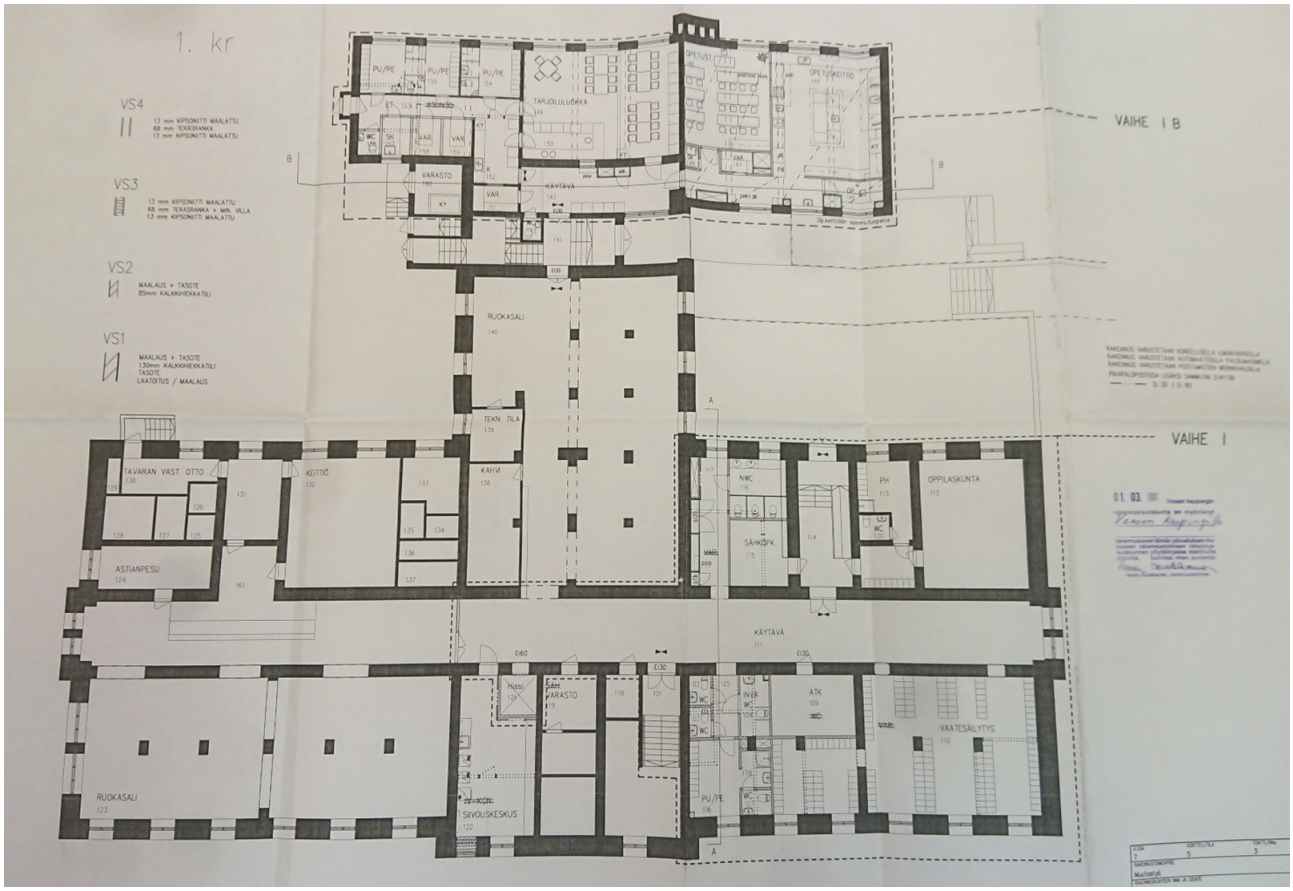

Kuva 65: Valokuva kellarikerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 2001. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

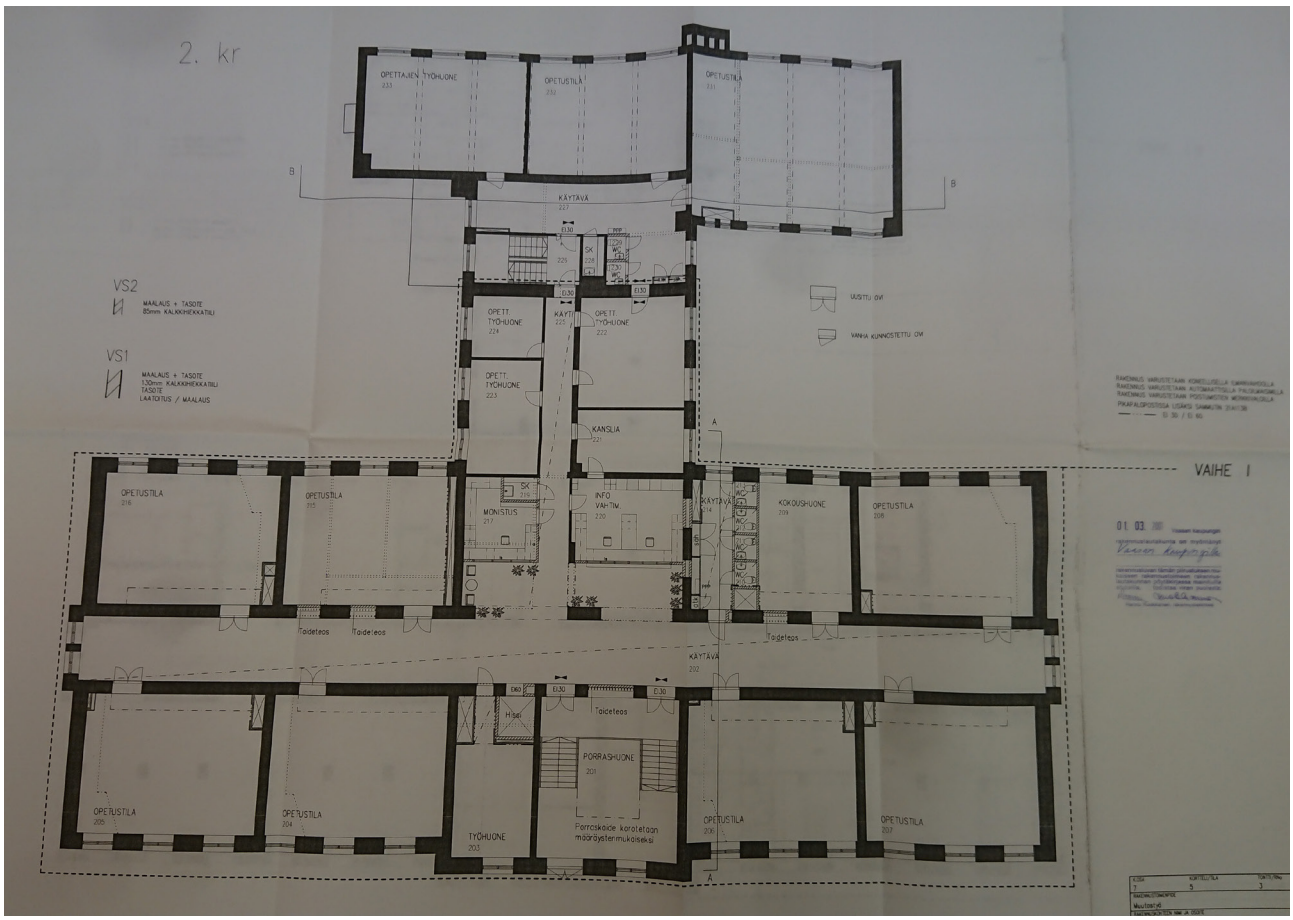

Kuva 66: Valokuva sisääntulokerroksen pohjapiirustuksesta vuodelta 2001. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

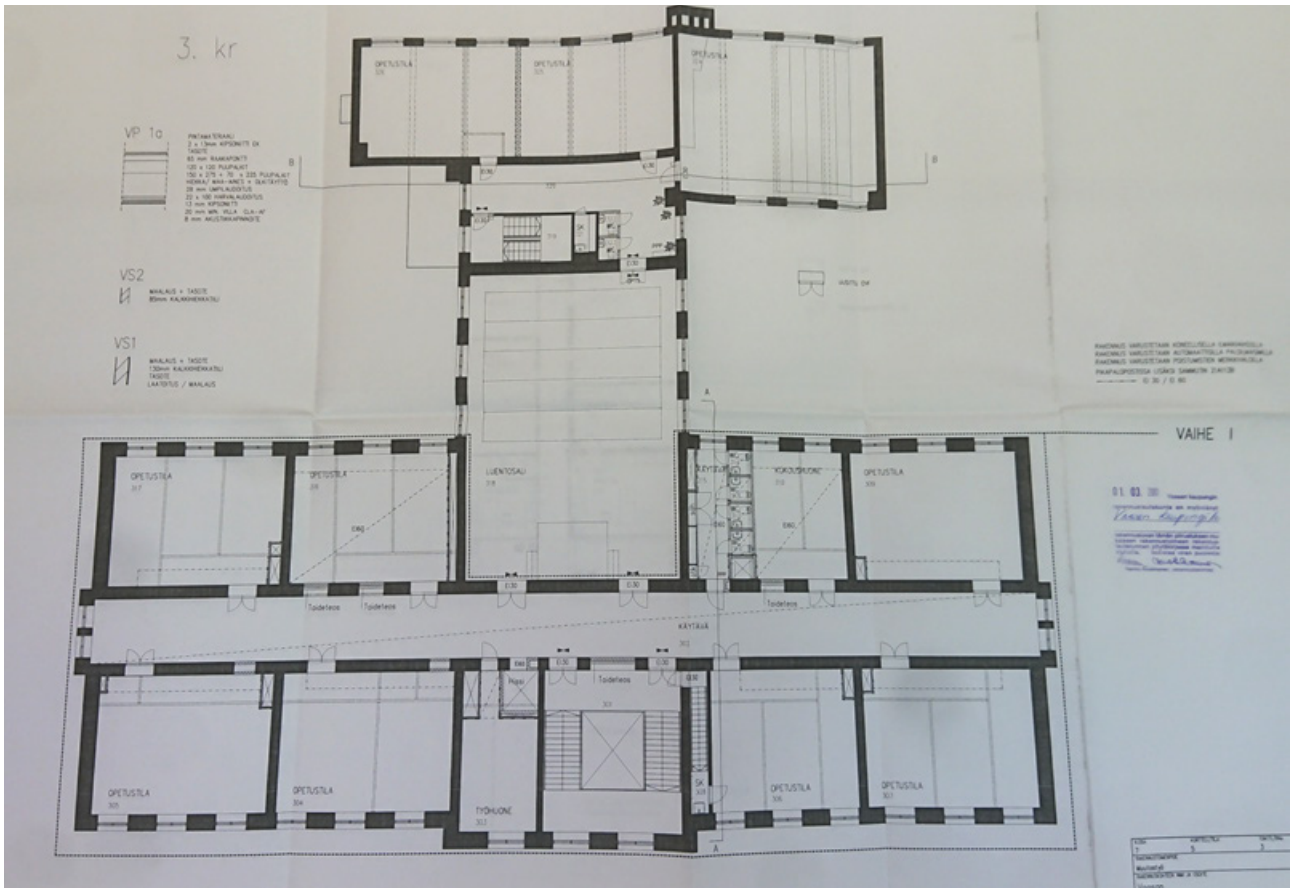

Kuva 67: Valokuvassa juhlasalikerroksen pohjapiirustus vuodelta 2001. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Vuonna 2010 rakennuksen ikkunapuitteet peruskorjattiin ja kunnostettiin.

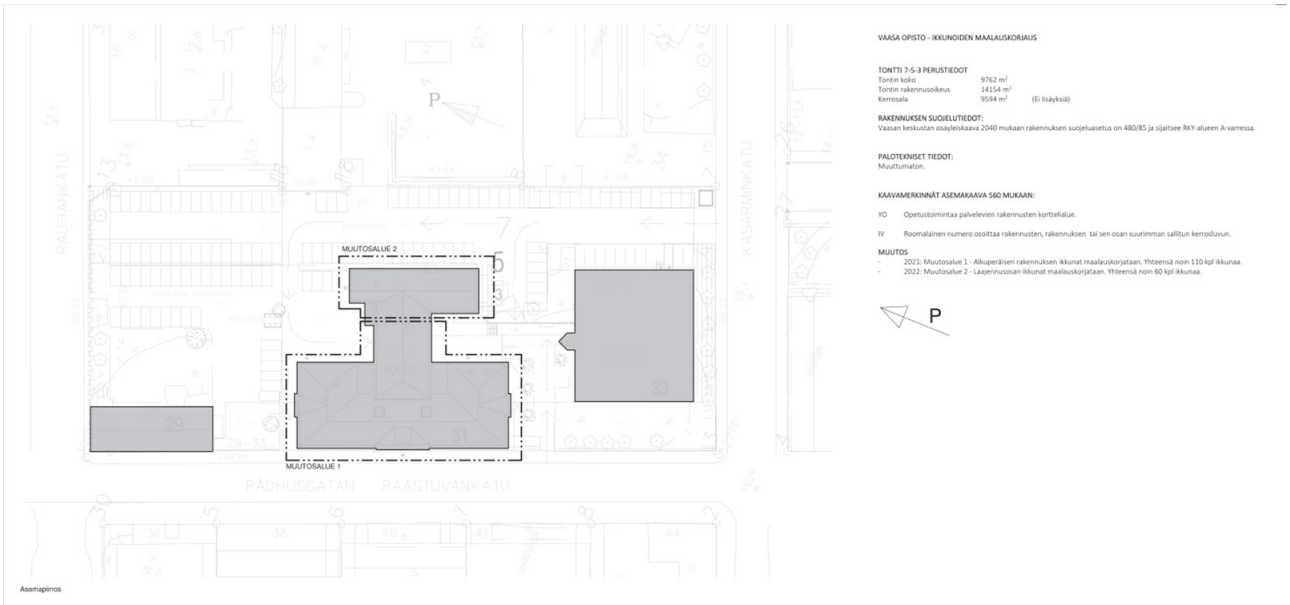

Kuva 68: Asemapiirustus vuodelta 2010. Piirustuksessa näkyy rakennusten tämän hetkinen sijoittuminen Raastuvankadun varteen, sekä piha-alueen nykyinen käyttötarkoitus pysäköintialueena. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

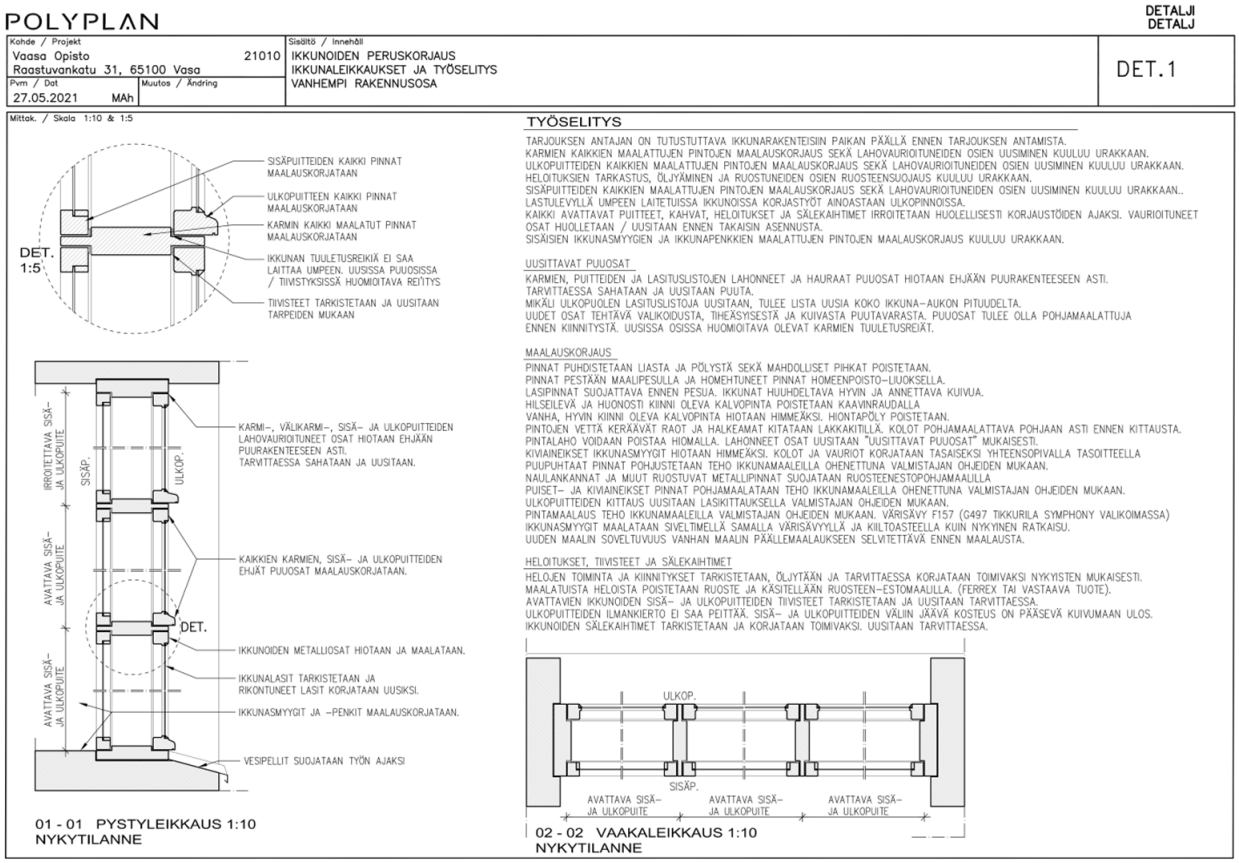

Kuva 69: Työselitys vuodelta 2010, jossa kuvataan alkuperäisen rakennusosan ikkunanpuitteiden peruskorjauksen suunnitellut toimenpiteet. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

7 VKKK 33 RAKENNUKSEN HISTORIASTA

1960-luvulla osoitteessa Raastuvankatu 31 toimi Vaasan kauppaoppilaitos. Samalla kun päätettiin Vaasan kauppakorkeakoulun perustamisesta, päätettiin kauppaoppilaitokselle rakentaa uudet tilat ja luovuttaa entinen kansakoulurakennus Vaasan kauppakorkeakoulun käyttöön.

7.1 KAUPPAKORKEAKOULUN LISÄRAKENNUS

Vaasan kauppakorkeakoulun rehtorina toimi vuosina 1970-1987 Mauri Palomäki. Hänen hahmottelemien suunnitelmien mukaisesti kauppakorkeakoulu laajeni 1970-luvulla määrätietoisesti. Kun osoitteessa Raastuvankatu 31 sijaitsevat tilat kävivät ahtaiksi, päätettiin koululle rakentaa viereiselle tontille lisärakennus. Vaasan korkeakoulun tarpeisiin rakennetun uudisrakennuksen tieltä purettiin osoitteesta Raastuvankatu 33, puurakenteinen asuinrakennus, sekä rakennukseen liittyneet piharakennukset.

Kuva 70: Ajoittamaton kuva Raastuvankadulta. Raastuvankatu 33:ssa sijaitsee kiinni katutilaan rakennettu yksikerroksinen oletettavasti asuinkäytössä ollut rakennus. Rakennus on purettu 1970-luvun alussa kauppakorkeakoulun lisärakennuksen tieltä.

Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen suunnitteli vuonna 1975 Vaasan kauppakorkeakoululle Raastuvankatu 33:en betonielementeistä rakennetun lisärakennuksen, VKKK 33. Lisärakennus poikkesi selvästi ulkoasultaan viereisestä 1800-luvun lopulla valmistuneesta korkeakoulun päärakennuksesta. Uudenlaiset hiekkapuhalletut väribetonielementit, rakennuksen syvärunkoisuus, liki kuutiomainen muoto ja energiakriisin takia pieniksi suunnitellut ikkunat noudattivat vuosikymmenelle tyypillistä rationaalista muotokieltä.

Nurminen sijoitti rakennuksen tontille asemakaavan mukaisesti niin, että uudisrakennus jättää katutilan ja rakennuksen väliin puistomaista tilaa, jolloin korttelin dominoivana rakennuksena säilyy kiistattomasti 1800-luvulla valmistunut kauppakorkeakoulun päärakennus. Rakennuksen nelikulmainen muotokieli eroaa suuresti Kråkströmin ehdottamista kapeista lamellitaloista. Kauppakorkeakoulun lisärakennus yhdistyy päärakennukseen katoksen avulla.

Kuva 71: Rakennuksia yhdistävä käytävä ei ole esteetön mutta mahdollistaa rakennuksesta toiseen siirtymisen säältä suojassa.

Vaasan kauppakorkeakoulun lisärakennus toi koululle kaivattua lisätilaa. Arkkitehtitoimisto Annikki Nurmisen vuonna 1975 suunnitteleman rakennuksen laajuus on 3505 m2. Uudisrakennuksen tilat jakautuvat kellarikerrokseen, pohjakerrokseen, kolmeen varsinaiseen kerrokseen sekä pienelle ullakolle. Vuonna 1976 avattuun lisärakennukseen sijoittuivat tietokonekeskus, kirjasto sekä osa kauppakorkeakoulun laitoksista.

Suunnitelmassa varauduttiin koulun laajentamiseen esittämällä laajennusvaraus asemakaavan mukaisesti myös Raastuvankatu 29 tontille. Uudisrakennukset olisivat sijoittuneet kauppakorkeakoulun päärakennukseen nähden symmetrisesti sen molemmille puolille.

Sommitelma jättää melko massiivisetkin uudisrakennukset hienovaraisesti alisteiseen asemaan päärakennukseen nähden.

Seuraavalla sivulla olevasta asemapiirustuksesta käy ilmi, että sekä uudisrakennuksen, että vanhan päärakennuksen sisäpihan puoli on varattu yksinomaan autoliikenteen tarpeisiin. Jalankulku rakennukseen on ohjattu Raastuvankadun puolelta ja rakennusten väliin sijoittuu pieni laatoitettu oleskelupiha, sekä istutusalue. Rakennuksia yhdistävällä käytävällä on tasattu tontin korkeusero.

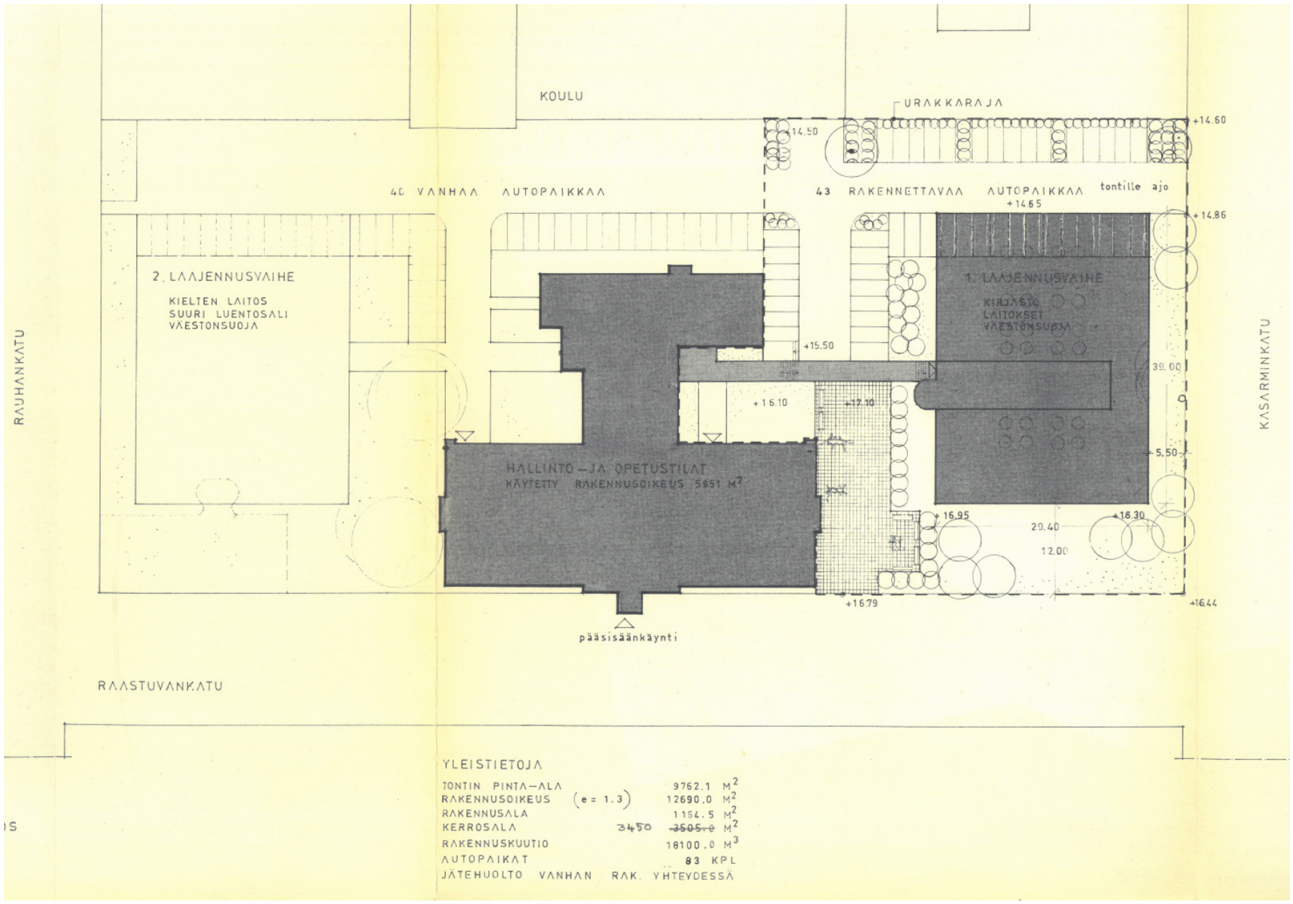

Kuva 72: Valokuva asemapiirustuksesta vuodelta 1975. Piirustuksessa näkyy tummana VKKK 33 rakennuksen sijoittuminen suhteessa kauppakorkeakoulun päärakennukseen. Ääriviivoilla erottuu suunniteltu II vaiheen laajennus Rauhankadun puolelle. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Kuva 73. Konsuli Holger Strandberg ja rehtori Mauri Palomäki vastavalmistuneessa kauppakorkeakoulun kirjastossa vuonna 1977. Historia Vaasan yliopisto 50-vuotta. Vaasan yliopisto.

Rakennuksen pohja- ja kellarikerroksiin sijoitettiin henkilökunnan tarvitsemia tiloja sekä varastotiloja. Alimpaan ikkunattomaan kellarikerrokseen sijoittuivat väestönsuoja, teknisiä tiloja sekä kirjavarasto. Pohjakerroksessa sijaitsivat henkilökunnan kahvio, vaate-, puku- ja pesuhuoneet sekä toinen kirjavarasto.

Pohjakerrokseen luonnonvaloa tuli ainoastaan sisäpihan, katoksen alla sijaitsevista ikkunoista sekä Kasarminkadun puolelle avautuvista ikkunoista.

Rakennuksen pääovesta astutaan sisään ensimmäiseen kerrokseen, jossa sijaitsivat alun perin kirjaston lukusalit ja lainaustiskit. Kerroksessa oli tilaa myös päällysvaatesäilytykselle sekä kirjastonhoitajan huone.

Ensimmäinen kerros aukeaa keskeltä toiseen ja kolmanteen kerrokseen. Useamman kerroksen korkuinen keskusaula saa valonsa kattoikkunoiden kautta. Toisessa ja kolmannessa kerroksessa sijaitsivat muun muassa seminaarihuoneet ja tutkijoiden, assistenttien, lehtoreiden sekä professorien työhuoneet. Ullakolle oli sijoitettu tilaa ilmanvaihtokoneille ja hissikonehuoneelle.

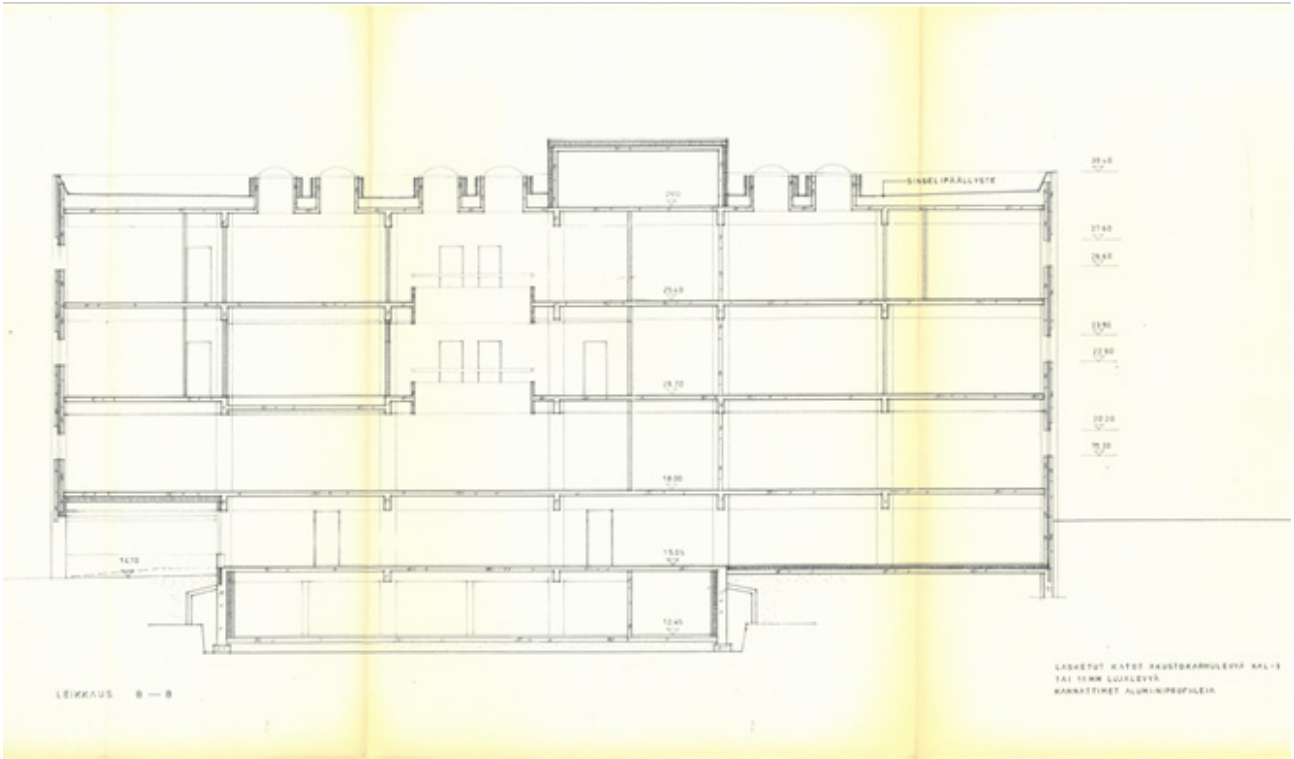

Kuva 74: Vuonna 1975 rakennetun uudisrakennuksen leikkauspiirros. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

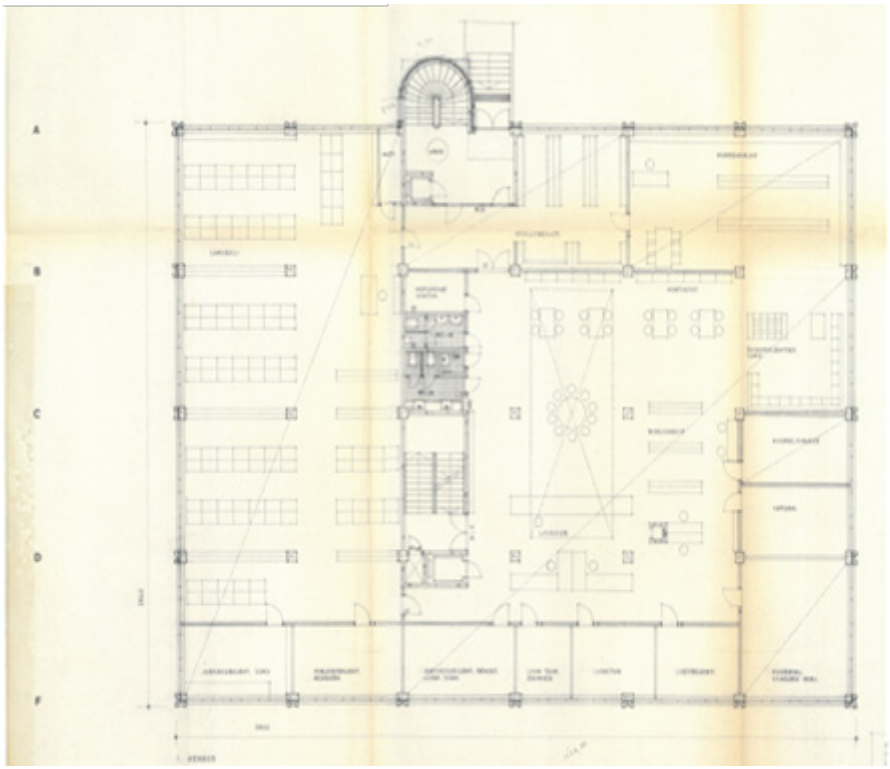

Kuva 75: Arkkitehtitoimisto Annikki Nurmisen laatima pohjapiirustus ensimmäisen kerroksen huonejaosta vuodelta 1975. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

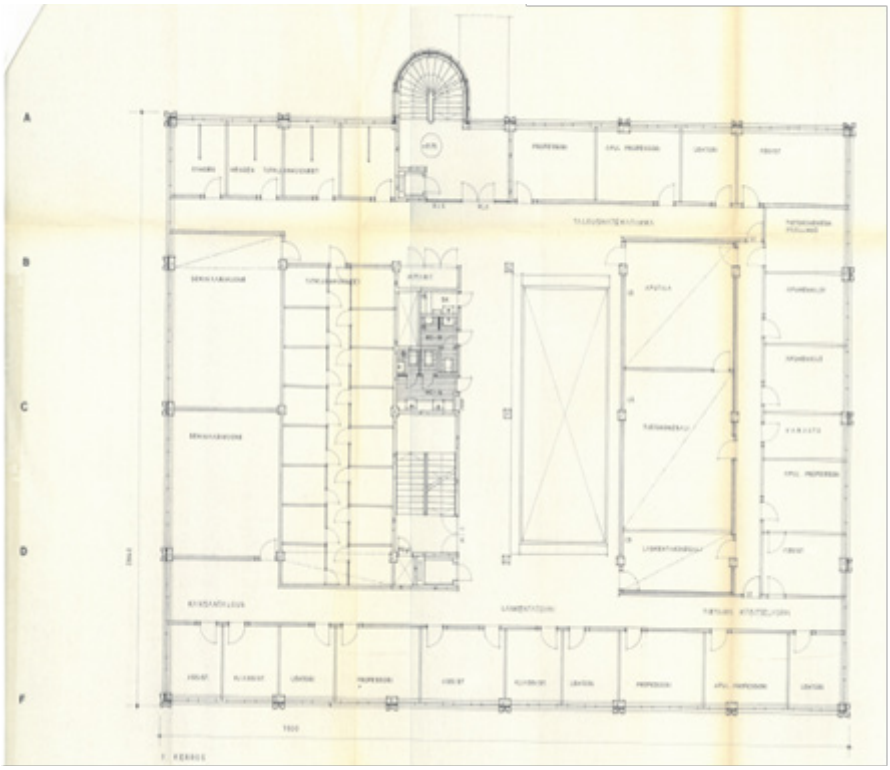

Kuvat 76. Arkkitehtitoimisto Annikki Nurmisen laatima pohjapiirustus toisen kerroksen huonejaosta vuodelta 1975. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

7.2 KAUPPAKORKEAKOULUSTA TULI KORKEAKOULU

Opetuksen ja tutkimuksen laajentuessa muuttui myös koulun nimi. Vuonna 1980 Vaasan kauppakorkeakoulusta tuli Vaasan korkeakoulu.

Koska korkeakoulu toimi 1980-luvun alussa kuudessa eri paikassa kokonaan uuden kampusalueen perustaminen vaikutti parhaalta ratkaisulta.

Kaupunki myi koululle 6,2 hehtaarin tontin Palosaarelta ja uuden korkeakoulualueen suunnittelu käynnistyi arkkitehtikilpailulla. Vuosikymmenen lopulla nostettiin esiin ajatus kaksikielisen Vaasan yliopiston perustamisesta, mutta hanke eteni hitaasti.

Kuva 77. Professori Christer Laurén, Lehtori Marianne Nordman ja professori Rune Ingo betonisen kirjastorakennuksen ulkopuolella vuonna 1984. Historia Vaasan yliopisto 50-vuotta. Vaasan yliopisto.

7.3 VKKK 33 AMMATTIKORKEAKOULUN KÄYTTÖÖN

Vuoden 1991 alussa Vaasan korkeakoulun nimi muuttui Vaasan yliopistoksi. Vuonna 1992 yliopisto toimi jo 12 eri osoitteessa ympäri kaupunkia. Palosaaren kampusalueen rakentaminen käynnistyi lopulta loppuvuodesta 1992. Palosaarelle rakennetut yliopiston pää- ja hallintorakennukset vihittiin käyttöön helmikuussa 1995. Yliopiston toiminta poistui kokonaisuudessaan Raastuvankadulta vuonna 2002.

Vaasan ammattikorkeakoulun opetustoiminta vakinaistui vuonna 1999 ja toimintaa oli kolmessa toimipisteessä. Yksi toimipisteistä sijaitsi yliopistolta vapautuneissa Raastuvankadun koulukiinteistöissä. Vaasan kaupungin tavoitteena oli, että vuoteen 2004 mennessä toiminta olisi sijoitettuna kahteen toimipisteeseen, Wolffintielle Palosaarelle sekä keskustaan Raastuvankadulle.

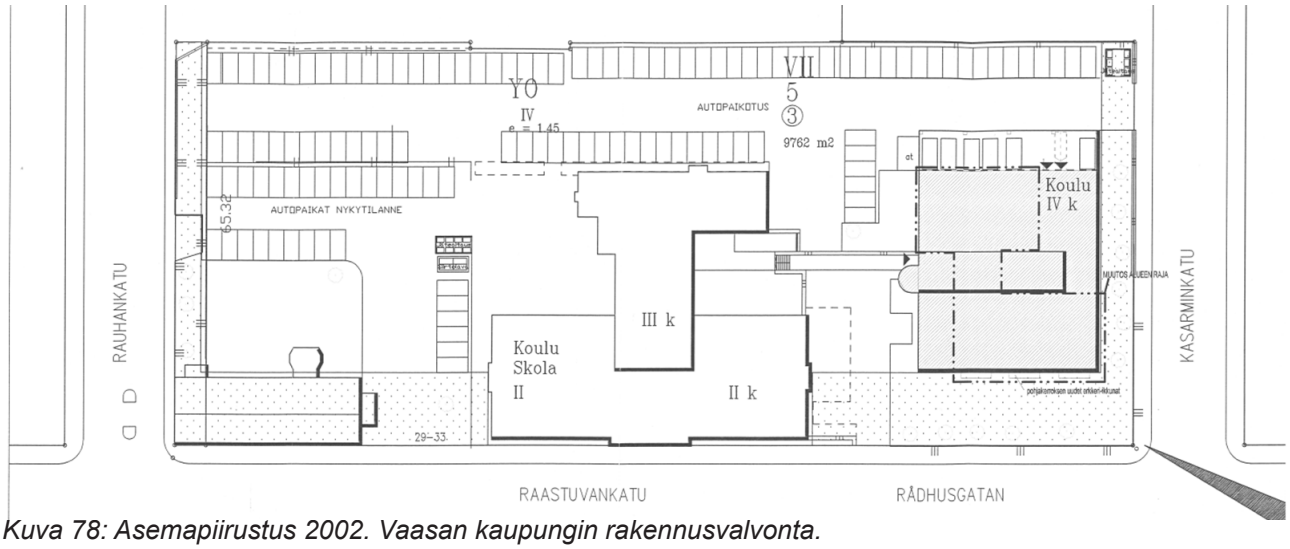

Kuva 78: Asemapiirustus 2002. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

2000-luvun alussa Vaasan yliopistolta vapautuneissa tiloissa toteutettiin Arkkitehtitoimisto Nurminen Antila & Co laatimien suunnitelmien pohjalta saneeraus ammattikorkeakoulun tarpeisiin. Muutostöitä varten laaditussa asemapiirustuksessa on nähtävissä rakennusten tämän hetkinen sijoittuminen Raastuvankadun koulukorttelissa. Tilanne on pysynyt vuodesta 1975 asti melko ennallaan. Pysäköintialueet hallitsevat sisäpihaa ja oleskelulle on varattu vain pieniä alueita rakennuksien välissä.

2000-luvun alussa tehdyssä muutoksessa rakennus sai lisää opetustilaa ja työhuoneiden määrä pieneni. Ensimmäisen kerroksen korkea keskusaula muuttui lehtienlukusalista kahvioksi. Kiinteistöjen peruskorjaus suoritettiin vaiheittain kolmen vuoden aikana. Saneerauksessa luokkatiloja muokattiin ammattikorkeakoulun vaatimusten mukaiseksi.

Ammattikorkeakoulu sai valmiit tilat kokonaisuudessaan käyttöönsä kaupungin asettaman aikataulun mukaisesti vuonna 2004.

Muutoksessa rakennuksen pohjakerrokseen saneerattiin luokkatiloja, joita varten pohjakerroksen Raastuvankadun puoleiseen julkisivuun puhkaistiin uudet ikkunakaivot ja niitä suojaamaan erkkeri-ikkunat.

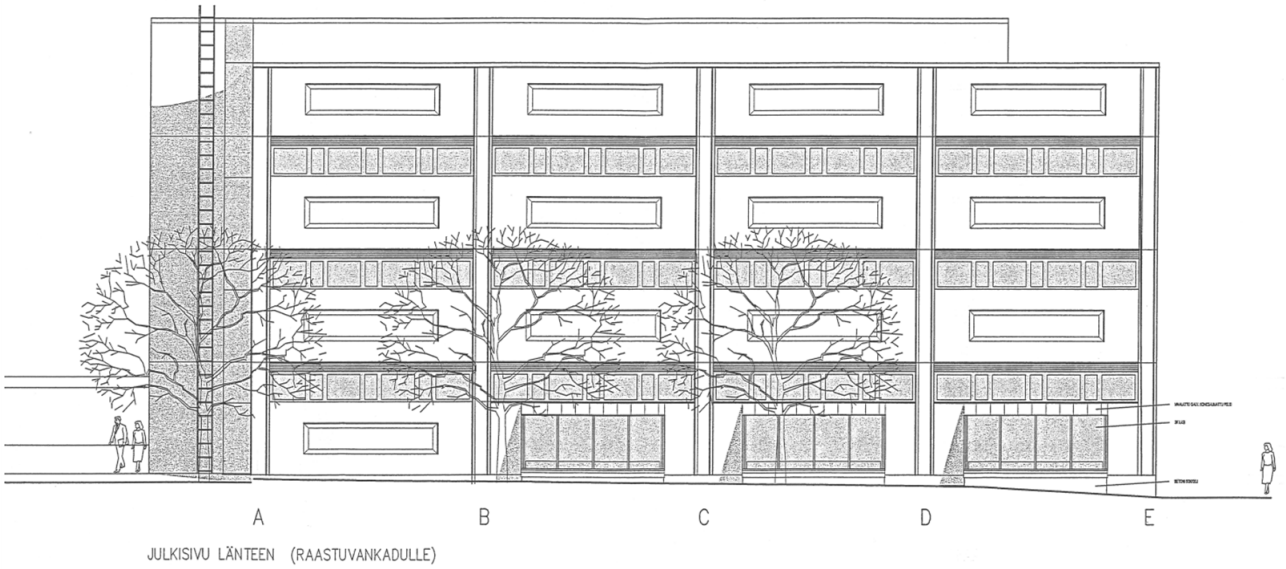

Kuva 79: Ikkunakaivojen aiheuttama muutos julkisivuun näkyy Raastuvankadun suuntaan avautuvassa julkisivukuvassa. Julkisivupiirustus on vuodelta 2002. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

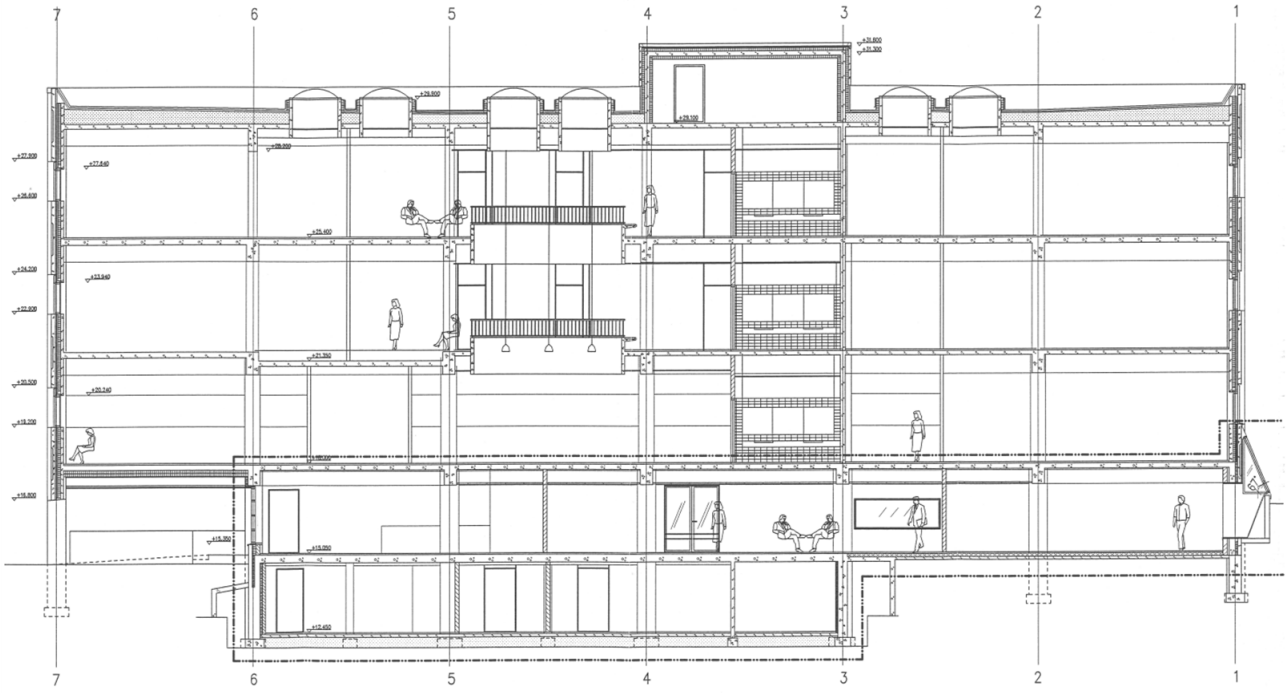

Kuva 80: Leikkauskuva rakennuksesta etelä-pohjoissuuntaisesti. Leikkauskuvassa näkyy korkea keskusaula sekä ikkunakaivojen periaate. Leikkauskuva on vuodelta 2002. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta .

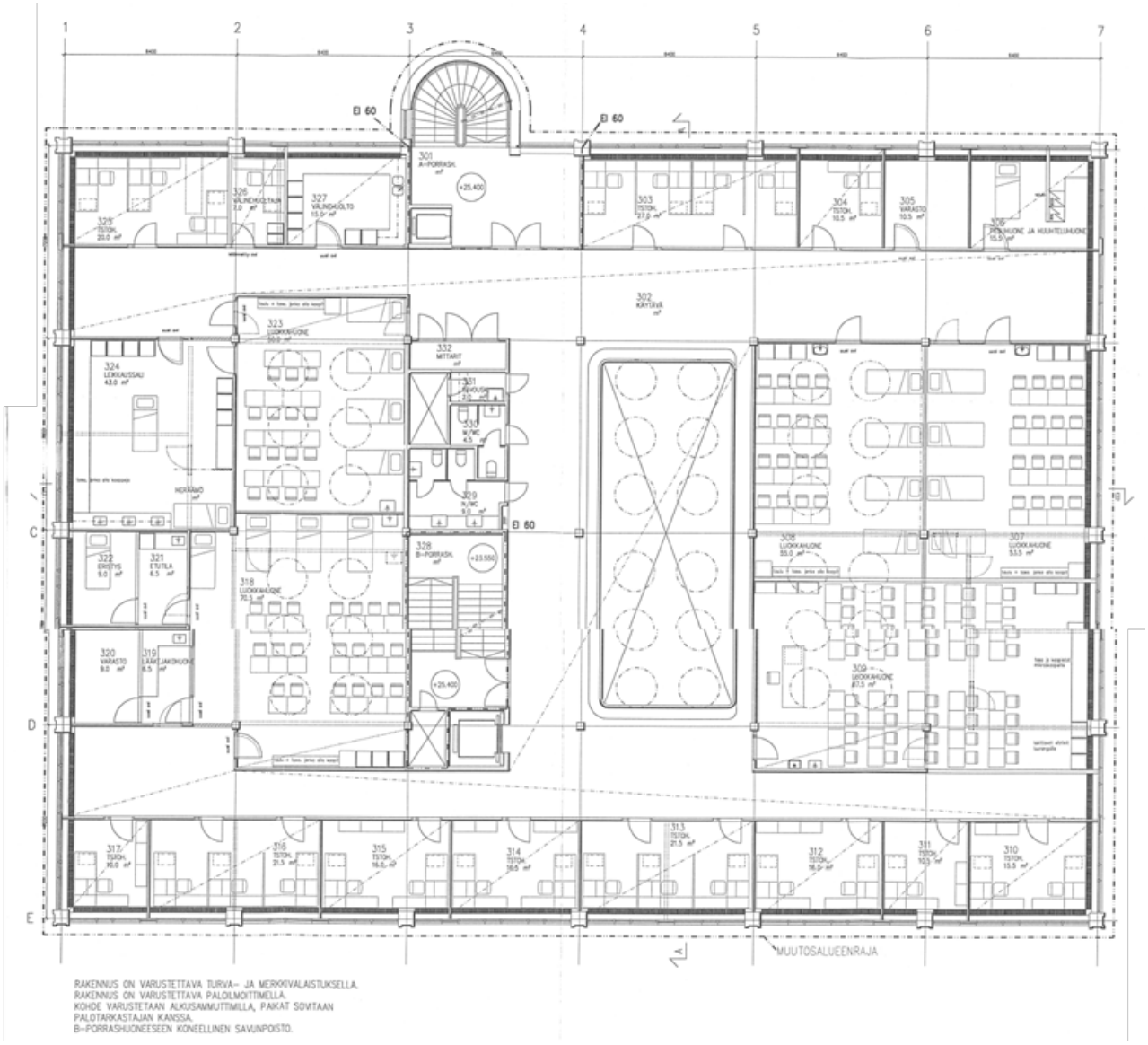

Kuva 81: Kolmannen kerroksen muutokset vuodelta 2003. Huonejako ja luokkahuoneiden varustelu muutettiin vastaamaan Vaasan ammattikorkeakoulun tarpeita. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Kuva 82: Raastuvankadun koulukorttelin rakennukset. Nurmisen suunnittelema betonirakennus erottuu suurena, liki neliön muotoisena massana kuvan oikeassa alareunassa. Viistoilmakuva vuodelta 2014. Vaasan kaupungin kaavoitus.

7.4 VÄLIAIKAISKÄYTTÖÄ

Vaasan ammattikorkeakoulu muutti vuonna 2016 Palosaarelle yliopiston viereen ja Raastuvankadun rakennukset vapautuivat jälleen muuhun käyttöön.

Vaasan hallintotaloa remontoitiin vuosikymmenen lopulla ja hallintotalon työntekijöille saneerattiin Raastuvankatu 33 vapautuneeseen koulurakennukseen väistötilat.

Saneeraus toteutettiin vuonna 2018. Rakennuksen toiseen kerrokseen saneerattiin joustavia kokoustiloja ja sekä ensimmäisen että kolmannen kerroksen opetustilat muutettiin toimistohuoneiksi. Kattoikkunoin valaistu keskiaula säilyi muutoksessa yhteiskäytössä, kahvitilana. Marraskuussa 2020 hallintotalon saneeraus valmistui ja helmikuussa 2021 hallintotalon noin 100 työntekijää pääsivät muuttamaan väistötiloista takaisin hallintotaloon.

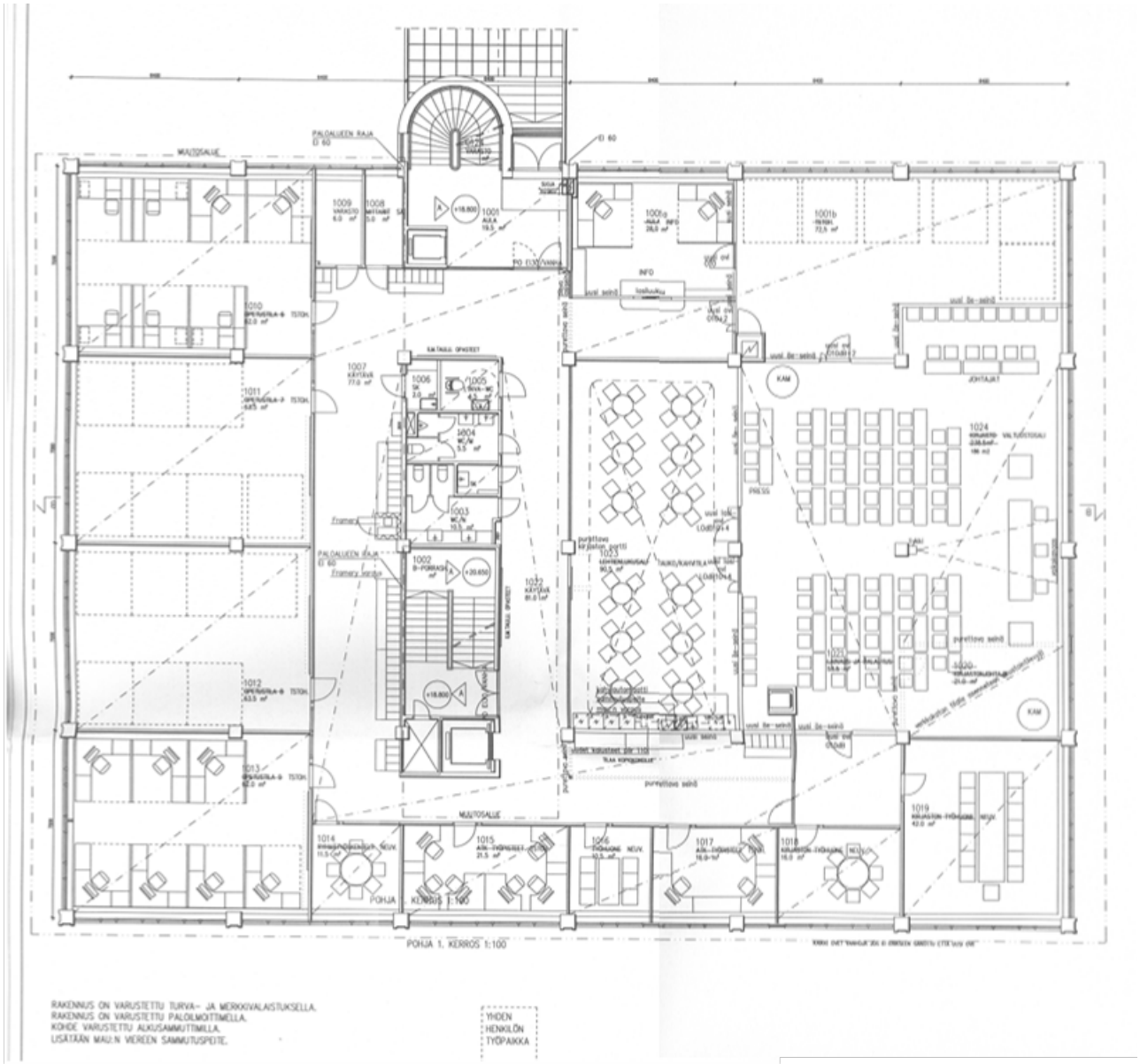

Kuva 83: Hallintotalon työntekijöiden väistötilaksi saneerauksen yhteydessä opetustiloista remontoitiin työtiloja ja kokoushuoneita. Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus vuodelta 2018.
Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.

Helmikuussa 2021 Raastuvankatu 33 rakennuksen pohjakerroksessa aloitti toimintansa Raastuvankadun päiväkoti. Päiväkotitoiminnan on tarkoitus jatkua kiinteistössä, kunnes keskustan alueelta löydetään päiväkodille sopivat tilat. Päiväkotia varten pohjakerroksessa toteutettiin muutostöitä.

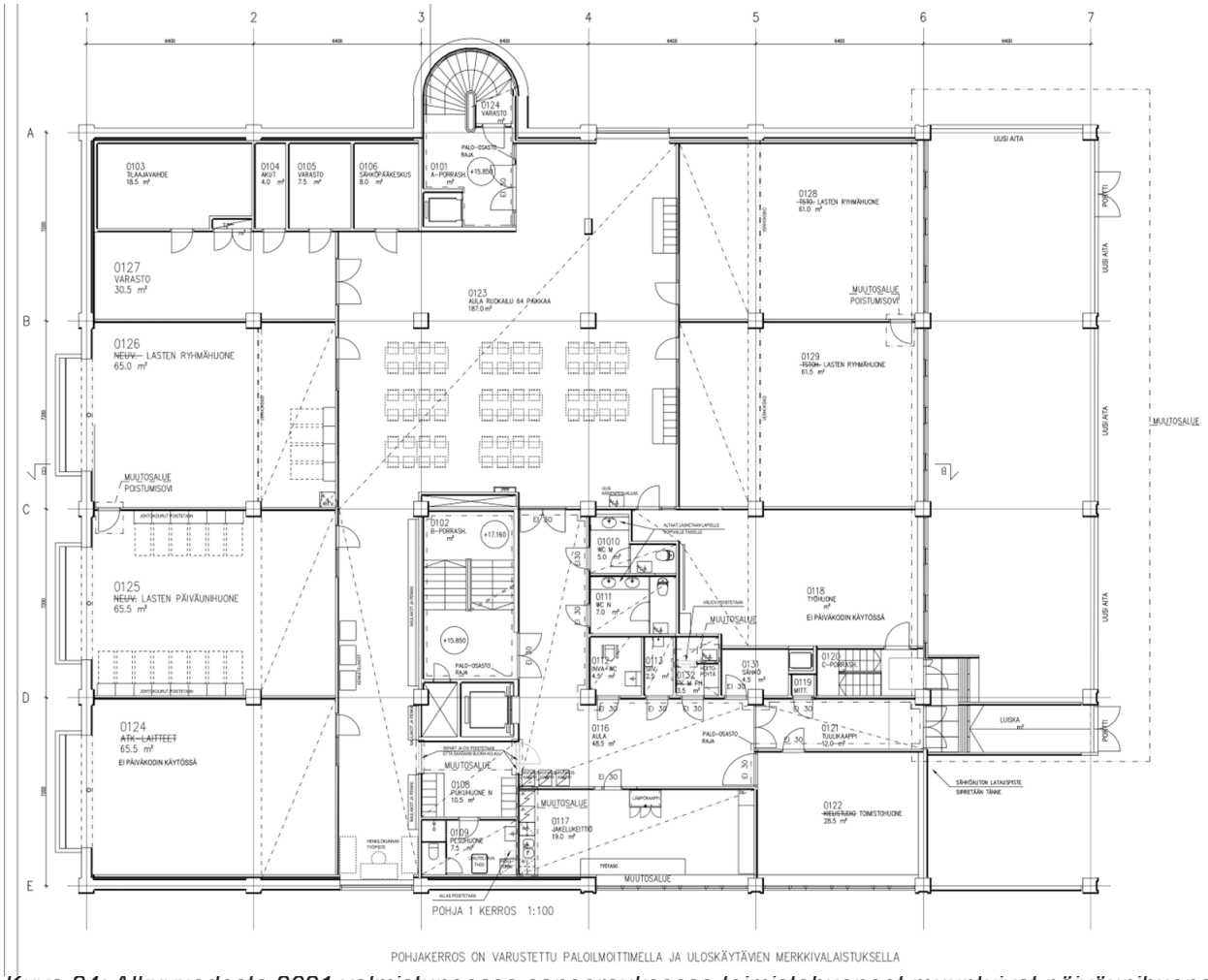

Kuva 84: Alkuvuodesta 2021 valmistuneessa saneerauksessa toimistohuoneet muuntuivat päiväunihuoneiksi ja ryhmähuoneiksi. Samassa yhteydessä ulko-oven edessä oleva katettu alue muuntui pysäköintitilasta aidatuksi ulkoalueeksi, jossa lapsiryhmien on mahdollista kokoontua ennen siirtymistä leikkipihalle.

Kuva 85: Kuvassa näkyvät pohjakerrokseen valoa antavat ikkunakaivot ja niiden edessä oleva nurmialue. Raastuvankadun puoleisen sisäpihan tunnelmaa iltavalaistuksessa.

8 VKKK 33:EN YHTYMÄKOHTIA AIKAKAUDEN RAKENNUS PERINTÖÖN JA NURMISEN MUUHUN TUOTANTOON

Yhdysvalloista oli 1960-luvun aikana rantautunut Ruotsin kautta tiloiltaan joustava, niin sanottu avotilakoulun malli. Mallissa rakennuksen keskellä sijaitsi usein kattoikkunoilla valaistu avoin ja joustava tila, jonka ympärille pienemmät tilat ryhmittyivät. Huoneita saatettiin yhdistää käytäviin lasiseinillä, näin näköyhteys ja yhteisöllisyys säilyivät, vaikka kaikille toiminnoille olikin osoitettu omat soppensa.

VKKK 33 ei ollut peruskoulu, mutta avotilakoulun periaate on Nurmisen suunnittelemassa rakennuksessa siitä huolimatta selkeästi esillä. Keskellä sijaitsevaa, kattoikkunoin valaistua koko rakennuksen korkuista kirjastosalia reunustavat työtilat ja henkilökunnan työhuoneet. Lasiseiniä sekä sisäikkunoita on käytetty valaisemaan sekä rajaamaan tiloja toisistaan avotilakoulun periaatteiden mukaisesti.

8.1 KOULURAKENNUKSET 1970-LUVUN SUOMESSA

Kaupungistumisen kiihtymisen seurauksena 1970-luvulla lähiö- ja kerrostalorakentaminen oli vilkasta. Julkinen rakentaminen keskittyi pitkälti koulurakennuksiin ja kirkkoihin. Kirkot olivat usein arkkitehtuuriltaan kunnianhimoisempia kuin koulurakennukset, joiden arkkitehtuuri perustui tyypillisesti rationaaliseen ja järjestelmälliseen tilojen sommitteluun.

Peruskoulu korvasi kansakoululaitoksen vuosien 1972-1977 välisenä aikana. Samalla myös opetuksen pedagogiset menetelmät uudistuivat.

Uusi peruskoulu vaati koulurakennuksilta uudenlaista joustavuutta ja muuntokykyä, sillä uudet opetusmenetelmät sisälsivät perinteisen luokkaopetuksen lisäksi pienryhmä ja yksilötyöskentelyä.

Tiloista haluttiin monikäyttöisiä, ja monitoimisuuden taustalla oli myös taloudellisuuden tavoittelua, koska joustaviin tiloihin saattoi sijoittaa helpommin myös esimerkiksi iltatoimintaa ja harrastuskäyttöä. Kouluissa käytettiin myös väriä, tiili- ja betoniseiniä maalattiin kirkkailla väreillä, sinisellä, keltaisella ja punaisella.

Kuva 86: Kirkkaita maalattuja sisäseiniä on jäljellä myös Nurmisen suunnittelemassa rakennuksessa.

1970-luvulla kouluihin alkoi rakentua niin kutsuttuja mediateekkeja, jotka yhdistivät uudella tavalla kirjaston, työtilat, monistus- ja materiaalihuoneet. Tyypillisesti koulut rakennettiin matalina ja syvärunkoisina rakennuksina, jotka sovitettiin yksilöllisesti paikalleen. Toinen vallitseva trendi oli sijoittaa koulut kaupunkien keskustoihin, lähelle jo olemassa olevia toimintoja. VKKK 33 on sijoitettu pienelle tontille kaupungin keskustaan, aikakaudelle tyypillisesti, onnistuneesti maastonmuotoja hyödyntäen.

Koulurakennusten julkisivuissa toistuivat usein symmetriset elementit ja nauhaikkunat olivatkin aikakauden kouluissa tyypillinen ratkaisu. Ikkunoiden kokoa säädeltiin ja vuoden 1971 normaalihinta-asetuksen mukaisesti koulujen opetustilojen ikkunoiden pinta-ala sai olla enintään 15% lattian pinta-alasta. Määräys teki julkisivuista entistä umpinaisempia.

Koulujen julkisivujen ulkonäköön haettiin ilmettä erilaisista julkisivumateriaaleista, joiden asettelu noudatteli usein ikkunoiden mukaista tasaista ruudukkorytmiä. Tilojen tehokas rytmittely teki koulurakennuksista usein syvärunkoisia ja valo tuotiinkin rakennusten keskiosiin kattoikkunoiden kautta. Tilojen solumaisen sijoittelun ajateltiin lisäävän käyttäjien välistä kontaktia ja siten myös turvallisuutta.

VKKK 33 edustaa hyvin aikakauttaan ja sen aikaisia tavoitteita. Nurmisen suunnittelema rakennus voidaan nähdä eräänlaisena avokoulun ja moderniin koulutoimintaan liittyvän mediateekin yhdistelmänä. Aikakauden koulurakennuksille tyypillisiä piirteitä löytyy rakennuksesta paljon, vaikka rakennus on tyypillisiä koulurakennuksia korkeampi, eikä se ole alun perin ole sisältänyt varsinaisia opetustiloja. Rakennuksen julkisivut jäsentyvät aikakaudelle ominaisesti moduulimittaisen ruudukon ympärille. Ikkunasommitelma täydentää julkisivun säännöllistä vaikutelmaa.

Kuva 87: Rakennus sisäpihan puolelta. Maan tasossa on vuonna 2021 lisätty lauta-aita entisten katettujen pysäköintipaikkojen tilalla. Kellarikerroksessa toimii päiväkoti. Katettu yhdyskäytävä yhdistää koulurakennukset toisiinsa. Yhdyskäytävä myös tasoittaa tontin korkeuseron huomaamattomasti, sekä erottaa kadunpuoleisen piha-alueen sisäpihan puolelle jäävästä pysäköintialueesta. Pysäköintialueelta nähtynä asfaltoitu piha-alue on ankea ja karu.

8.2 ANNIKKI NURMISEN MUUTA TUOTANTOA

Annikki Nurminen suunnitteli uransa aikana monia rakennuksia, sekä monia lisärakennuksia ja laajennuksia olemassa oleviin rakennuksiin. Hän suunnitteli sekä julkisia, että yksityisomisteisia rakennuksia.

Vaasan modernin arkkitehtuurin inventoinnissa vuodelta 2010 on listattu useampia Nurmisen suunnittelemia asuinkerrostaloja. Tässä luvussa on listattuna aikajärjestyksessä vanhemmasta uudempaan joitain tunnettuja kohteita, joiden suunnittelijana Nurminen on toiminut.

Keskuskatu 7, Helsinki 1970

Vuonna 1970 valmistui Helsinkiin Ateneumin taakse Heikki Castrenin, Juhani Kataisen ja Annikki Nurmisen suunnittelema liikerakennus. Rakennuksen paikalta purettiin vuonna 1967 VPK:n talo. Vanhojen rakennusten purkaminen ja uuden rakentaminen liikepääoman ehdoin aiheutti 1960-luvulla voimakasta keskustelua. Valmistuttuaan Keskuskatu 7 liikerakennuksessa oli Ateneumin viereiseen puistikkoon avautuva avoin ensimmäinen kerros. Rakennuksen katutilaan avautuva ensimmäinen kerros on sittemmin rakennettu umpeen, mutta muilta osin rakennuksen julkisivut noudattelevat alkuperäistä ilmettä.

Kuva 88: Keskuskatu 7. Kuva vuodelta 2010, jolloin rakennuksen ensimmäinen kerros oli vielä osittain avoin. Se sulkeutui lopullisesti vuonna 2013, kun kulmaukseen rakennettiin liiketilaa. Marja Valtonen. Helsingin kaupunginmuseo.

Strömberg Park - työpaikkaruokala TST 1971

Strömberg Parkin alue on muotoutunut pitkän ajan kuluessa. Vuonna 1940 sodanuhka oli ilmeinen ja osa tehtaan tuotannosta päätettiin siirtää Helsingistä Vaasaan uhan alta pois. Tehdasalue sai Huutoniemeltä 70 hehtaarin suuruisen alueen käyttöönsä. Alueen suunnitteluun on osallistunut monia nimekkäitä arkkitehteja, kuten Alvar Aalto ja Bertel Liljeqvist. Tehdasalue kehittyi nopeasti ja alueelle rakennettiin seuraavien vuosikymmenien aikana ahkerasti. Yhtiön palveluksessa toiminut rakennusmestari Eskil Haldin suunnitteli vuosina 1946-1974 merkittävän määrän alueen nykyisistä rakennuksista.

Eskil Haldinin ajan jälkeen, 1970-luvulta alkaen Annikki Nurmisen arkkitehtitoimisto on ollut Strömberg Parkin tehdasalueella lähes kaikkien uudisrakennusten sekä muutostöiden suunnittelija. Ensimmäinen Annikki Nurmisen alueelle suunnittelema uudisrakennus oli vuonna 1971 valmistunut työpaikkaruokala. Ruokala on edustava esimerkki aikakautensa väri- ja materiaalimaailmasta sekä suurimittakaavaisesta moduuliajattelusta. Strömberg Parkista vuonna 2002 laaditussa rakennushistoriallisessa selvityksessä rakennusta on luonnehdittu ehjäksi kokonaisuudeksi, jossa sisätilat vastaavat täydellisesti ulkopuolen luomia odotuksia.

Ruokalan suunnitelmat laadittiin palvelemaan yrityksen kasvuodotuksia ja siten mahdollisimman suurta ihmismäärää ja esimerkiksi sisään- ja uloskäynnille on varattu omat ovensa. Työpaikkaruokalan julkisivuissa tummanvihreäksi maalatut metallilistat rytmittävät horisontaalisia valkeita tiilielementtilevyjä ja ikkuna-aukotuksia. Nurmisen monissa myöhemmin laatimissa suunnitelmissa näkyvät jo tässä työpaikkaruokalassa esiintyviä piirteitä: monipuolinen julkisivuelementtien käyttö ja horisontaalisesti sommitellut ikkuna-aukotukset.

Kuva 89: Työpaikkaruokalan julkisivuissa näkyy Nurmisen rakennuksille tyypillinen horisontaalisesti järjestellyt nauhamaiset ikkuna-aukotukset sekä systemaattinen julkisivuelementtien käyttö. Strömberg Park rakennusinventointi, Vaasan kaupunkisuunnittelu.

Vaasan virastotalo 1980

Lääninhallitusten vastuualueita ja tehtäviä uudistettiin ja täydennettiin 1970-luvun alussa. Laajentunut lääninhallitus täydentyi monilla hyvinvointivaltion toimintaan liittyvillä tehtävillä. Esimerkiksi Uudellamaalla Pasilan virastotaloon sijoitettiin kouluosasto, sosiaali- ja terveysosasto, lääninsuunnittelujaosto, poliisitoimisto sekä kaavoitus- ja rakennustoimisto. Vaasan virastotalosta järjestettiin vuonna 1978 kutsukilpailu, jonka perusteella virastotalon suunnittelijaksi valikoitui Annikki Nurminen. Tavoitteena oli löytää ratkaisu Palosaaressa, Wolffintiellä sijaitsevalle tontille suunnitellun kookkaan rakennuksen sovittamiseen kaupunkikuvaan ja ympäristöönsä. Rakennus valmistui vuonna 1984. Rakennus on sijoitettu taidokkaasti u-muotoiseksi massaksi keskelle sille varattua suurta tonttia. Tonttia katutilasta rajaava puusto, sekä viheralueiden lomaan sijoitetut pysäköintialueet pehmentävät rakennuksen suurta massa. Vuonna 2021 rakennusta remontoidaan ja sinne valmistuu vuoteen 2023 mennessä uudet nykyaikaiset monitilaympäristöt, samalla rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen valmistuu talon toimijoille yhteinen asiakaspalvelutila. Vaasan virastotalossa toimii nykytilanteessa yhteensä 13 virastoa.

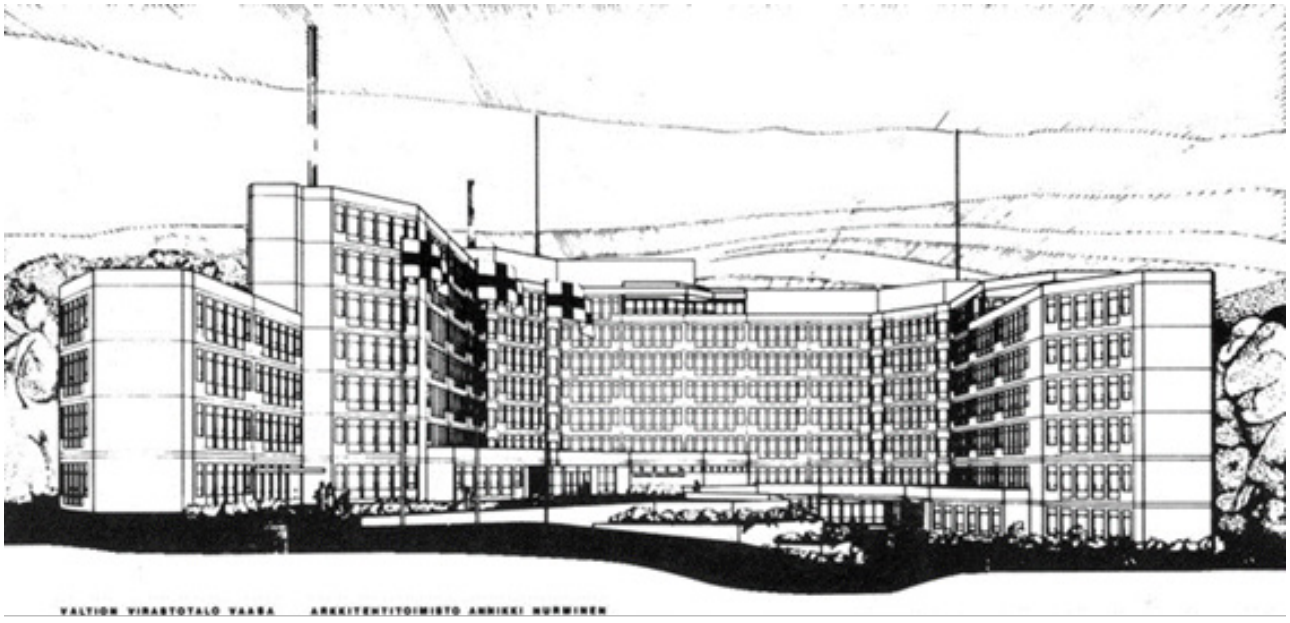

Kuva 90: Arkkitehtitoimisto Annikki Nurmisen esittelykuva vuodelta 1980.
Manninen, M. (2018). Valtion virastotalot 1809-1995

Rewell centerin kattaminen 1990

Rewell center valmistui kahdessa vaiheessa 1960-luvun alussa. Rakennuksen arkkitehti Viljo Revell esitti, että kesäisin hänen suunnittelemansa kauppakortteli katettaisiin pressukatteilla. Kattaminen kuitenkin toteutui vasta 1980-luvulla, kun Annikki Nurminen laati ylätorin kattamiseen johtaneet suunnitelmat. Korttelin keskelle sijoittuva lasikate antoi keskukselle lisää säänsuojaista kauppatilaa ympärivuotisesti. Katteen kaareva muoto on 1980-luvulle tyypillinen, mutta Rewellin kauppakorttelin muulle arkkitehtuurille vieras.

Kuva 91: Inifrån Revel, Revell, Säästötalo, Atrium eller Sokos-huset, inofficiella namn. Rewell Center ritades av Viljo Revell, men har byggts i flera etapper. Tidigare stod här Wolffska affärshuset. Janne Rentola. SLS.

Vaasan kaupunginteatterin laajennus 1991

Vuonna 1991 valmistui Pitkäkadun ja Rauhankadun kulmauksessa sijaitsevan jugend talon laajennus ja kunnostus Vaasan kaupunginteatterin käyttöön. Suunnitelmat uudelle teatteritalolle laati Annikki Nurminen. Remontissa kulman A. W. Stenforsin suunnittelema jugendtalo laajentui molempien katujen suuntaisesti sekä korttelin sisäosiin. Vanhan osan kanssa saman korkuisena jatkuvaan uudisosaan valmistuivat teatterille kaksi näyttämöä sisältävät modernit tilat. Modernia arkkitehtuuria edustava uudisosa erottuu julkisivuiltaan vanhasta osasta selvästi sekä väritykseltään, että materiaaleiltaan. Laajennusosan keskeiset materiaalit ovat graniittia ja valkoiseksi maalattua metallia.

Kuva 92: Vaasan kaupunginteatteri, tunnetaan myös nimellä Finska teatern. Janne Rentola. SLS

Nurmisen tuotannon yhteenveto

Annikki Nurmisen tuotanto vaikuttaa olevan kautta linjan rationaalista ja olemassa olevan kaupunkirakenteen huomioon ottavaa. Hänen suunnitelmansa heijastelevat voimakkaasti rakennusaikansa tyyliä ja trendejä. Kaiken kaikkiaan Nurminen ottaa suunnitelmissaan hienosti huomioon ympäristönsä ja parhaimmillaan hänen suunnitelmansa täydentävät hienovaraisesti ja kulloisellekin ajalle tyypillisesti viereistä rakennuskantaa.

9 RAKENNUSTEN NYKYTILA JA PIIRTEIDEN SÄILYNEISYYS

9.1 RAASTUVANKATU 29 ON HYVIN SÄILYNYT

Raastuvankatu 29 rakennus on säilynyt 1900-luvun alun ajoista hyvin ja sitä on kunnostettu vuosien kuluessa asianmukaisella tavalla.

Ikkunoiden t-karmit yleistyivät 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Rakennuksen ikkunoiden alkuperäisestä asennusvuodesta ei ole tietoa, mutta ulkomuodon perusteella ne saattaisivat olla vaihdettu 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Ikkunat on huoltomaalattu ja kunnostettu kesällä 1994. Rakennuksen ulko- ja sisäovet ovat keskenään eri-ikäisiä. Vanhimmat ovet saattavat olla alkuperäisiä ja uusimmat on vaihdettu 2000-luvulla. Julkisivun rappaus on hyvin 1900-luvun alun kaltainen. Rakennuksen julkisivujen käsittely ennen 1900-lukua ei ole tiedossa.

Rakennuksen vesikatto on uusittu ja muutostöissä on säilytetty muun muassa räystäiden yksityiskohdat, jotka ovat 1900-luvun vaihteen mukaiset. Katon piirteisiin pieniä muutoksia ovat tuoneet ullakolle rakennettu IV-konehuone sekä katto- ja lapetikkaat.

Rakennuksen lähiympäristö on sitä vastoin kokenut suurempia muutoksia. Perinteinen useamman rakennuksen muodostama ja oletettavasti hyötykasveja kasvanut pihapiiri on hävinnyt rakennuksen käyttötarkoituksen muuttumisen myötä. Pihapiirin tilalle on tullut autojen pysäköintialue. Vuonna 2021 laaditussa kunnostussuunnitelmassa piha-alueet on piirretty olemassa olevan tilanteen mukaisesti.

Kuva 93: Rakennus on säilynyt ulkoasultaan liki muuttumattomana.

Rk 29 Merkittävimpiä muutos- ja korjaustöitä

1914 Rauhankadun puoleisen hirsirakenteisen porrashuoneen rakentaminen.

1941 Ruokakellarin ja sinne johtavan porrashuoneen rakentaminen talon päätyyn.

1967 Käyttötarkoituksen muutos asuinrakennuksesta koulurakennukseksi.

1971 Luokkahuoneiden muutos opetushenkilökunnan työhuoneiksi ja koko laitoksen yhteistiloiksi.

2003 Rakennuksen käyttötarkoituksen muutos ammattikorkeakoulun opetushenkilökunnan toimistoiksi. Ilmanvaihtojärjestelmän ja konehuoneen rakentaminen, tilamuutoksia wc-/pesutilat, alapohjarakenne ja lattiapintojen uusiminen, sisäpintojen maalaus.

2011 Konesaumakaton uusiminen

2015 Perusopetuksen hallinto muuttaa tiloihin.

2021 Alapohjarakenteen (n.280m2) purku ja uudelleen rakentaminen, alimpien hirsivarvien kunnostus / vaihto, sisääntuloportaiden uusiminen ja tuulikaapin kunnostus, ikkunoiden maalauskunnostus: ulkopokat ja tiivisteet

9.1.1 ULKOPINNAT

Rakennuksen julkisivut sisäpihan ja kadun puolelta eroavat toisistaan. Rakennuksen ulko-ovet ovet keskenään erilaisia, sekä eri-ikäisiä. Rakennuksen viidestä sisäänkäynnistä kaksi on poistettu käytöstä kokonaan ja päädyn yksikerroksisen kuistin sisäänkäynti ei ole päivittäisessä käytössä.

Kuva 94: Rakennuksen toisessa päädyssä on matala ruutuikkunainen kuisti.

Kuva 95: Sisäpihan puolella rakennuksen edessä on pysäköintialue.

Kuva 96: Rakennuksen portaat ja pääovi Raastuvankadulla.

Kuva 97: Esteetön sisäänkäynti rakennuksen sisäpihan puolella. (ks myös kuva 101)

Kuva 98: Käytöstä poistettu sisäänkäynti alkuperäisen kuistin eteläpuolella.

Kuva 99: Yksikerroksisen porrashuoneen sisäänkäynti on vähän käytetty. Sisäänkäynti avautuu Raastuvankadun suuntaan.

Kuva 100: Sisäänkäynnin viereinen ikkuna on ulkopinnoiltaan samassa kuluneessa kunnossa kuin rakennuksen muut ikkunat.

Kuva 101: Vanhimman porrashuoneen sisäänkäynti ja esteetön metallinen luiska kuvattuna iltavalaistuksessa.

Kuva 102: Stenforsin suunnitteleman porrashuoneen ikkunaruutu Rauhankadun puolella on hajonnut.

Kuvat 103: Porrashuonetta kiertää lumeen tiivistynyt kulkureitti.

ei ole pääsyä ulkokautta

Kuva 104: Porrashuoneeseen

9.1.2 SISÄTILAT

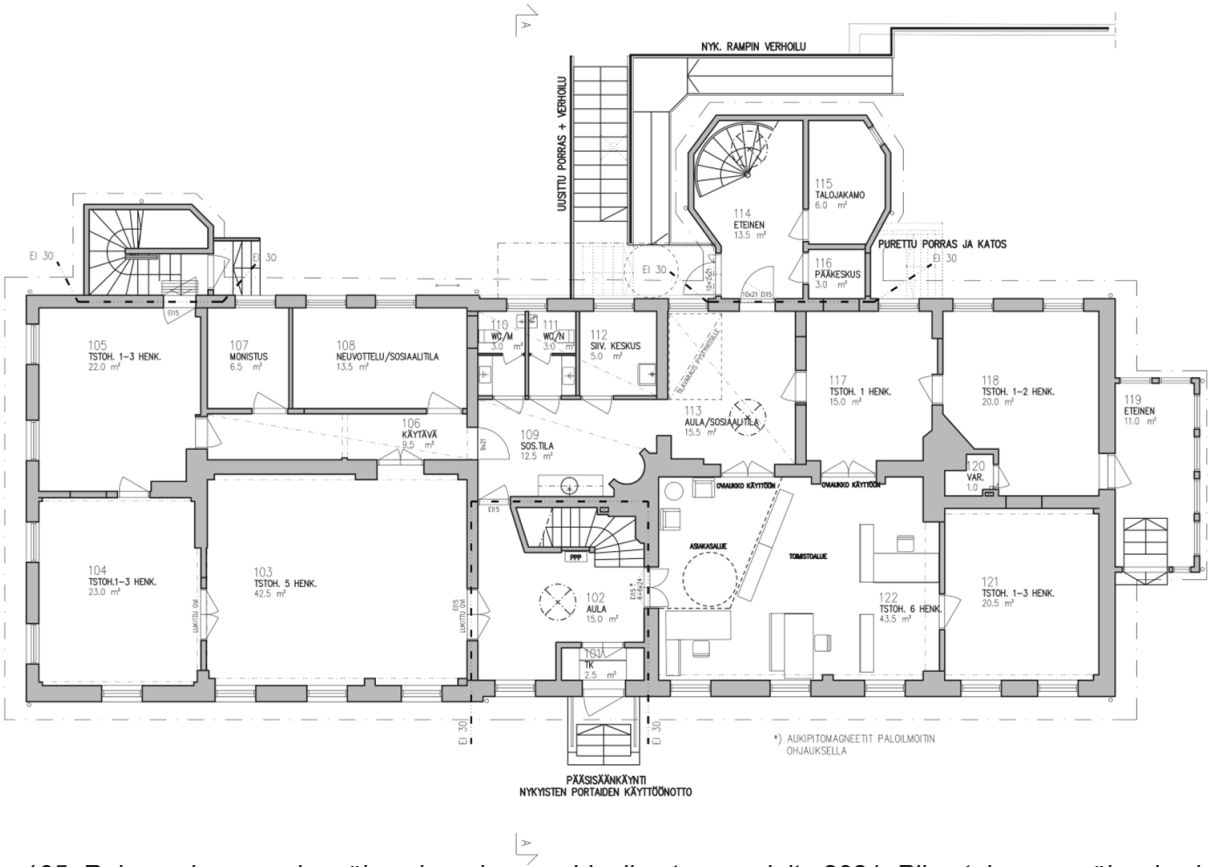

Kuva 105: Rakennuksen ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus vuodelta 2021. Piirustuksessa näkyy hyvin toimistohuoneiden sijoittuminen rakennuksessa. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kuva 106: Rakennuksen Raastuvankadun puoleinen sisäänkäynti kuvattuna sisältä päin. Valkoisen parioven takana on pari askelmaa ja tuulikaappi.

Kuva 107: Sisäänkäynnin yhteydessä keskellä rakennusta sijaitsee portaikko. Portaiden etureunassa on metalliset vahvikkeet.

Kuva 108: Portaikko kuvattuna ylhäältä alaspäin. Kaiteet ovat puiset ja moneen kertaan maalatut.

Kuva 109: Portaikon yläpäässä on pieni aula. Aulan puisia kaiteita on korotettu metallisella lisäyksellä. Portaikon ensimmäisen kerroksen seinäpinnat on verhoiltu maalatulla puupaneelilla. Toisessa kerroksessa seinät ovat valkoiseksi maalatut.

Sisäpihan puolella sijaitsevan vanhimman sisäpuolelta kaarevaseinäisen porrashuoneen pinnat ovat melko hyvässä kunnossa.

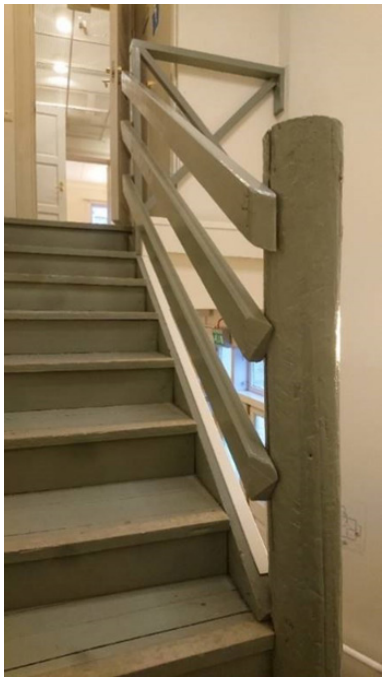

Kuva 110: Sisäpihan puoleisen porrashuoneen sisäänkäynnistä aukeaa maalattu puinen portaikko.

Kuva 111: Porrashuoneen seinäpinnat ovat valoiseksi maalatut. Käsijohde on maalattua metallia.

Kuva 112: Toisen kerroksen porrastasanteelta on pääsy pieneen ikkunalliseen varastoon.

Rakennuksen pohjoispäädyssä sijaitseva A. W. Stenforsin suunnittelema porrashuone on eristämätön ja huonossa kunnossa. Porrashuone ei ole käytössä.

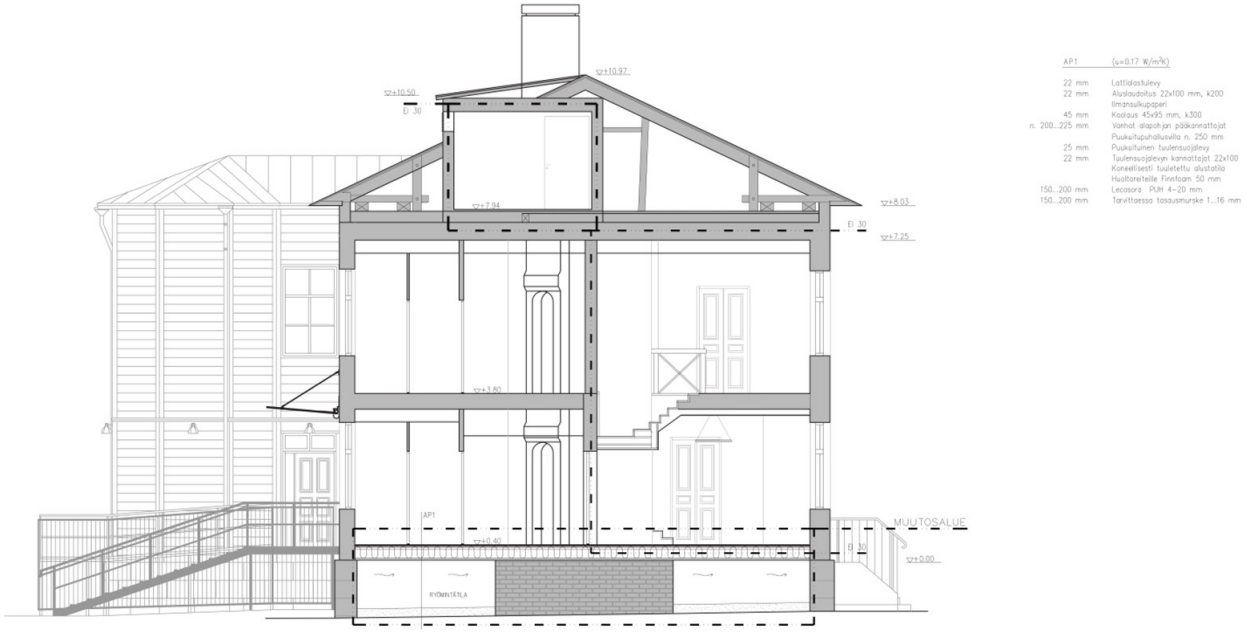

Kuva 113: Rakennuksen poikkileikkaus, jossa näkyy esteetön sisäänkäynti sisäpihan puolelta, sekä keskellä rakennusta sijaitseva portaikko. Leikkauskuva vuodelta 2021. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kuvat 114-116: Porrashuoneeseen johtaa rakennuksen sisältä lyhyet ja hyvin jyrkät portaat. Porrashuoneeseen on kulku vain rakennuksen sisäkautta, sillä tilaan johtava ulko-ovi ei ole käytössä.

Rakennuksen sisätilat on saneerattu toimistokäyttöä ajatellen. Rakennuksen tilajako soveltuu nykyiseen käyttötarkoitukseensa hyvin.

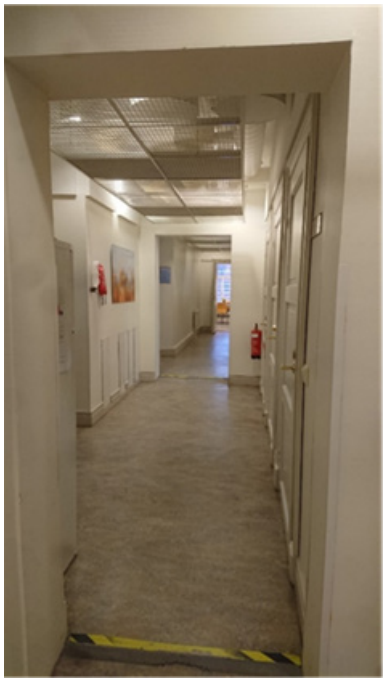

Kuva 117: Rakennuksen alkuperäisiä väliseiniä poistamalla on muodostunut käytävä, joka yhdistää rakennuksen pohjois-päädyssä sijaitsevat toimisto-huoneet toisiinsa.

Kuva 118: Rakennuksen molempien kerroksien keski-vaiheilla on taukotila ja wc-tilat. Kuvassa alkuperäisen takan paikalle on asetettu jääkaappi.

Kuva 119: Eteläpäädyn toimis-totilat ja työpisteet avautuvat toisiinsa perättäisenä tilojen sarjana.

Kuva 120: Toimistohuoneissa on modernit puitteet, mutta tunnelma on silti säilynyt alkuperäisten ikkunoiden ansiosta.

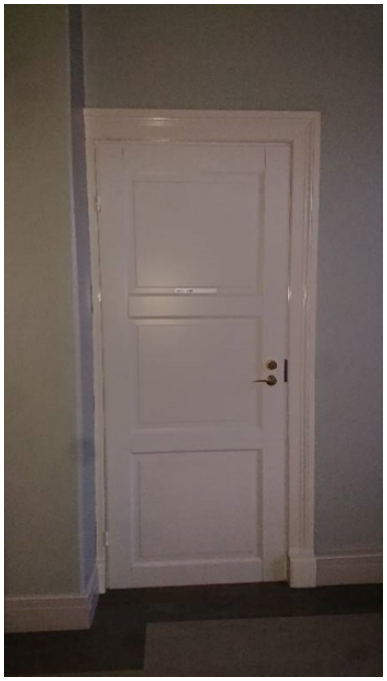

Kuva 121: Sisäovet ovat suureksi osaksi saneerauksien yhteydessä vaihdettu.

Kuva 122: Toisen kerroksen aulatilan seinällä on rakennuksesta vuonna 1904 piirretyt julkisivukuvat.

Kuva 123: Ikkunoiden sisäpuoliset karmit ovat kunnostettuja ja hyväkuntoisia. Ikkunoihin on asennettu sälekaihtimet.

9.2 RK 31 ON ULKOISELTA OLEMUKSELTAAN SÄILYNYT

Rakennus on säilynyt 1900-luvun alun ajoista etenkin ulkoasultaan hyvin ja sitä on kunnostettu vuosien kuluessa useaan otteeseen.

Rakennus palvelee yhä alkuperäisessä tarkoituksessaan kouluna.

9.2.2 ALKUPERÄINEN 1890-LUVULLA RAKENNETTU UUSRENESSANSSIOSA

Vaikka rakennus on palvellut liki koko olemassa olonsa ajan kouluna, rakennuksessa on tehty paljon saneerauksia ja muutoksia kulloisenkin toimijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Keskellä rakennusta sijaitsevasta Raastuvankadun puoleisesta sisäänkäynnistä astutaan 1950-luvulla saneerattuun avaraan porrashuoneeseen.

Kuva 124: Rakennuksen edessä Raastuvankadulla on usein autoja pysäköitynä. Vaasaopisto. Timo Annanpelto. 2018. Vaasan kaupungin kuvapankki

Kuva 125: Pääovi on laskettu ilmeisesti porrassaulan laajennuksen yhteydessä, 1950-luvulla liki katutasoon ja oven erottaa katutasosta matala kivinen kynnys (ks. myös kuva 23). Ovi on mahdollisesti alkuperäinen, mutta sen yläpuolelle on asennettu lasipinta. Kuva vuodelta 2018. Street Smart.

Kuva 126: Vuonna 1894 rakennuksen Raastuvankadun sisäänkäynti oli erilainen. Pääovelle johti pidemmälle katutilaan asettuva portaikko. Hjalmar Sjöman. Pohjanmaan museo.

Kuva 127: Porrashuone kuvattuna etuovelta. Ovelta nousevat portaat tasanteelle, josta avautuu kaksi pariovea luokkahuoneita yhdistävään käytävään. Aulasta laskeutuu portaikko myös kellaritiloihin, joissa sijaitsee luokkahuoneita ja muun muassa kahvilaravintola.

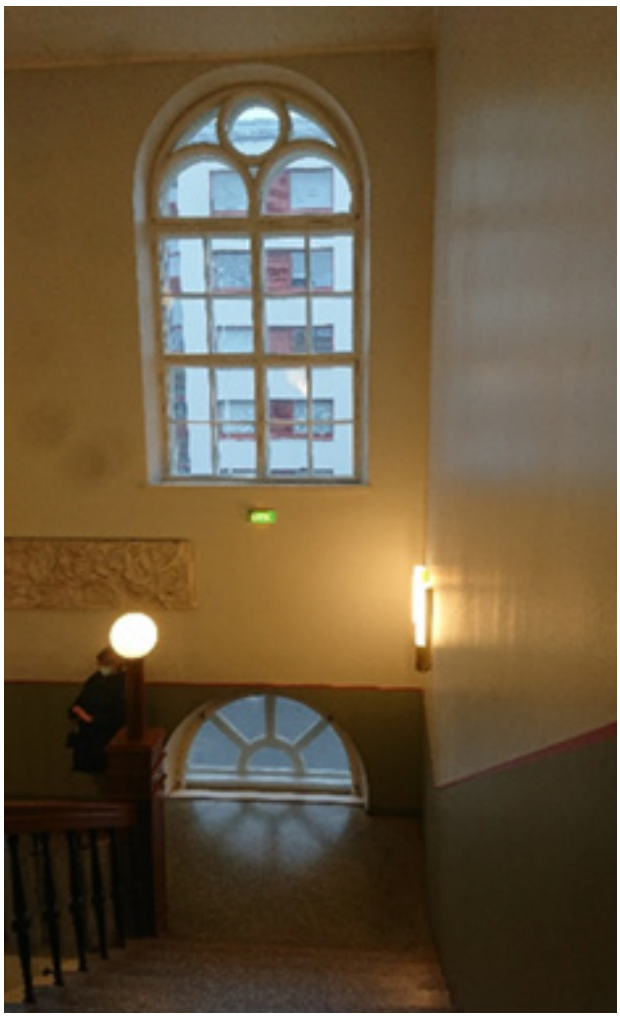

Kuva 128: Portaikko on ensimmäisen ja toisen kerroksen korkuinen, mutta porrastasanne katkaisee ensimmäisen kerroksen aukotuksen kahteen osaan.

Kuvat 129 ja 130: Porrashuoneen katossa on symmetrinen, oletettavasti 1950-luvun saneerauksen yhteydessä tehty, tähtikuvio. Tähtikuvio toistuu myös terrazo-tekniikalla valmistetussa lattiassa.

Kuvat 131 ja 132: Koulurakennuksen uusrenessanssiosaa halkovien käytävien päätteinä ovat ikkunaparit. Ensimmäisen kerroksen ikkunapuitteet (vasemmalla) ovat toisen kerroksen ikkunapuitteita (oikealla) vaatimattomammat.

Kuva 133: Käytävät on kalustettu oppilaiden tarpeisiin pehmeillä istuinryhmillä ja naulakoilla. Käytävien seinät on maalattu yläosistaan valkoiseksi. Seinien alaosat ja linoleumilla päällystetty lattia ovat vihreän ja punaisen sävyiset.

Kuva 134: Luokkahuoneiden väritys toistaa käytävien väritystä. Kalustus on 2000-luvun koululuokalle tyypillinen.

Kuva 135: Toisessa kerroksessa sijaitseva juhlasali on yhä näyttävä kokonaisuus. Suuri huonekorkeus ja massiiviset ikkunat antavat tilalle juhlavuutta. Seinät ovat vaaleankeltaiseksi ja seinien koristeosat valkoiseksi maalatut.

Kuvat 136 ja 137: Juhlasalin kattoon on asennettu jälkiasennuksena akustiikkalevyjä ja 1950-luvulla tehdyn laajennuksen yhteydessä salin takaosan ikkunat ovat jääneet peittoon.

Kuva 138: Salin edessä, valkokankaan takana on kolmen hahmon muodostama puusta veistetty kookas reliefi. Vasemmanpuoleinen hahmo kantaa kädessään Asklepioksen sauvasymbolia, jota käytetään muun muassa Vaasan yliopiston kauppatietelijöiden ainejärjestön symbolissa yhä nykyään. Keskimmäisellä hahmolla on sylissään ratassymboli ja oikeanpuoleisella hahmolla on käsivarrellaan purjelaiva.

Kuva 139: Kellarikerroksen lattiassa on tummanruskea laatta, muuten värimaailma mukailee ylempien kerrosten sävyjä.

Kuva 140: Kellarikerroksessa on muun muassa etallin työstöön sopiva pajatila ja kahvilaravintola (kuva 59).

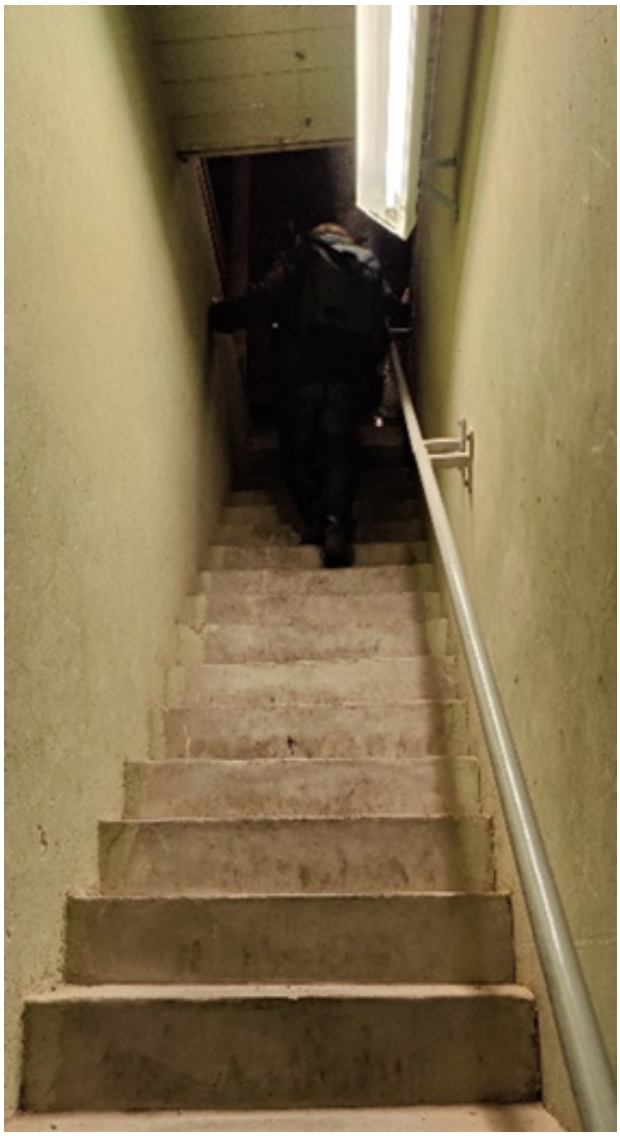

Kuva 141: Vanhan puolen ullakolle johtavat kapeat ja jyrkät portaat.

Kuva 142: Oikealla olevassa kuvassa näkyy ullakon katossa oleva salmiakin muotoinen tuuletusluukku.

Kuva 143: Ullakolla on runsaasti uutta ilmanvaihtokoneiston vaatimaa tekniikkaa.

9.2.3 UUDISOSA 1950-LUVULTA

Uudisosa on vanhemman puolen tavoin säilynyt etenkin ulkoiselta ilmeeltään hyvin. Rakennuksen ikkunat ja ulko-ovet ovat rakennusajalleen tyypillisiä ja suurelta osin asianmukaisesti hoidettuja, joten ne ovat yhä hyvä kuntoisia.

Sisätilojen osaltakin 1950-luvulla rakennettua laajennusosaa on saneerattu asianmukaisesti ja sen voidaan katsoa säilyneen hyvin.

Kuva 144: Laajennusosa sopii sekä massoittelultaan, että väritykseltään uusrenessanssirakennukseen. Kuvassa rakennus on kuvattu sisäpihan puolelta syksyllä 2021 (vrt kuva 45). Uudisosan sisäänkäynnit sijaitsevat molemmin puolin rakennusta.

Kuvat 145 ja 146: Kuvissa näkyy Raastuvankatu 33 sijaitsevan rakennuksen ja laajennusosan välistä pihatilaa, sekä rakennuksia yhdistävä katos.

Kuva 147: Rakennuksen laajennusosan ulko-ovi on ajanmukainen ja hyvin säilynyt.

Kuva 148: Laajennusosan sisäänkäynti on myös rakennuksen sisäpuolelta ajanmukainen, lukuunottamatta oven yläpuolelle asetettuja viemärilinjoja.

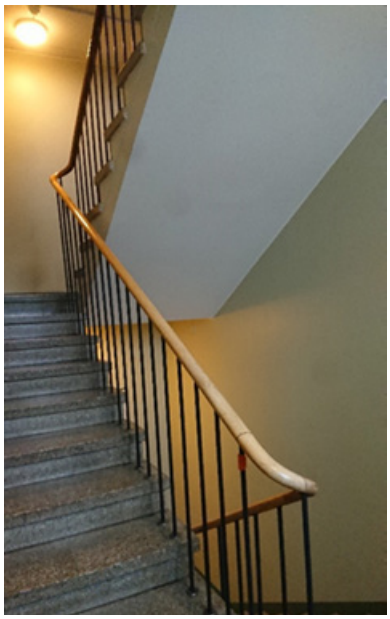

Kuva 149: Myös porrashuone on säilynyt ajan mukaisessa asussaan.

Kuvat 150 ja 151: Uuden puolen käytävätilassa on terrazo-tekniikalla salmiakkikuvioitu lattia. Lattiakuvioinnissa on käytetty salmiakkikuvion lisäksi huoneen reunoja kiertävää tummempaa raitaa (ks. myös kuva 27).

Kuva 152: 1950-luvulla valmistuneen laajennusosan ikkunapuitteet ovat ajalleen ominaisella tavalla kaksi-osaiset.

Kuva 153: Laajennusosassa sijaitsevan auditorion aulatila. Laajennusosan sisustuksessa toistuvat samat vihreän ja punaisen eri sävyt joita on myös vanhan puolen sisustuksessa.

Kuva 154: Auditorio on 1950-luvulla valmistuneen laajennusosan suurimpia tiloja. Alma-opiston tiloja, kuten kuvassa näkyvää auditoriota ja vanhan puolen juhlasalia voi vuokrata myös yksityiskäyttöön.

9.3 RK 33 ON JÄLJELLÄ PALJON 1970-LUVUN ALKUPERÄISIÄ PIIRTEITÄ

Raastuvankatu 33 kiinteistö on säilynyt hyvin. Rakennuksen julkisivut, ikkunat ja ovet ovat pysyneet koko rakennuksen 45-vuotisen historian ajan liki ennallaan.

Sisätiloissa on jäljellä paljon alkuperäisiä elementtejä ja myös rakennusta ympäröivät pihatilat on toteutettu kokonaissuunnitelmana, joka on hyvin säilynyt nykyhetkeen asti.

Kuva 155: Rakennukset osoitteissa Raastuvankatu 31 ja 33 yhdistyvät toisiinsa katoksella. Rakennukset ja katos muodostavat väliinsä paikan muun muassa pyöräpysäköinnille. Raastuvankatu 33 pääsisäänkäynti sijoittuu katoksen alle, ulkonevan porrashuoneen taakse. Sisääntulonäkymän päätteenä on alapihan puolella kasvava komea puu.

Kuva 156: Katos yhdistää uuden ja vanhan rakennuksen toisiinsa ja mahdollistaa rakennuksesta toiseen siirtymisen liki säänsuojassa, samalla ylä- ja alapihan välinen korkeusero rajautuu luontevasti.

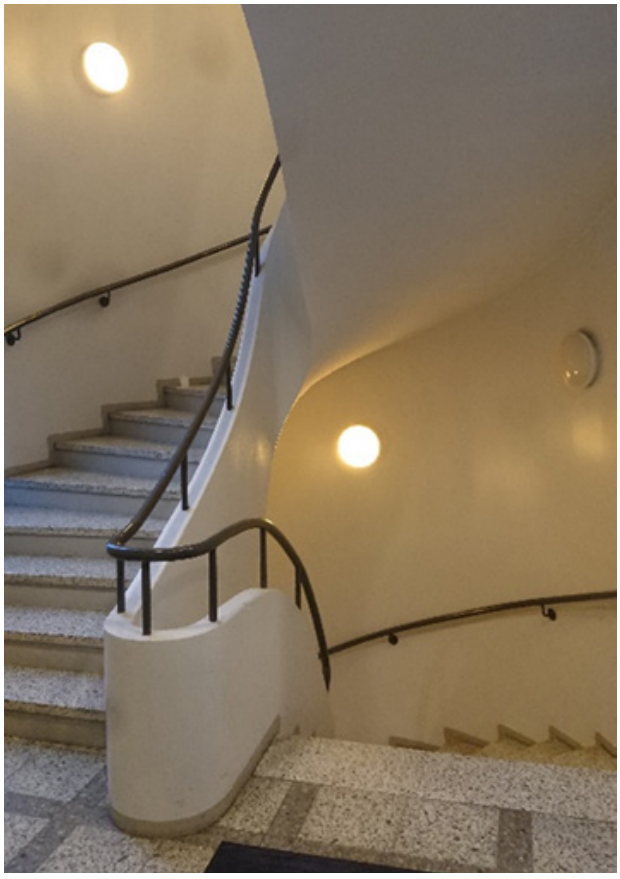

Kuva 157: Sisäänkäynnin vieressä on kaarevamuotoinen porraskäytävä. Tummanruskeaksi maalattu metallikaide erottuu valkoiseksi maalatusta betonista selkeästi.

Kuva 158: Porraskäytävän valko-tummanruskea sävymaailma ja kaarevat linjat jatkuvat rakennuksen sisällä keskiosan avonaisessa aulatilassa. Päivänvalon aikana kupolinmuotoiset kattoikkunat valaisevat tilan.

Kuva 159: Keskellä rakennusta sijaitsevaa korkeaa aulatilaa rajaa sivulle päin ajalle tyypillinen lasiseinä, jonka kautta kattoikkunoiden antama valo leviää myös viereisiin tiloihin.

Kuva 160: Kaarevat muodot jatkuvat toisessa ja kolmannessa kerroksessa kaidetta reunustavassa tummanruskealla keinonahalla päällystetyssä penkissä. Pitkä penkki jatkaa ensimmäisen kerroksen aulatilan yhteiskäyttöistä luonnetta toisessa- ja kolmannessa kerroksessa.

Kuva 162: Avoimesta keskitilasta lähtee rakennuksen pohjois- ja eteläpäätyjen suuntaiset käytävät, joiden varrella sijaitsevat rakennuksen pienemmät työhuoneet.

Kuva 161: Rakennusta kiertävien nauhamaisten ikkunarivien karmit ovat sisältä tummaksi petsattuja. Pienten neliön muotoisten ikkunoiden välissä on avattavat tuuletusikkunat.

Kuva 163: Pohjakerroksesta on uloskäynti rakennuksen alapihalle ja pysäköintipaikoille. Rakennuksen sisätiiliseinät on muurattu, 1970-luvun hengen mukaisella, niin sanotulla votsilimityksellä.

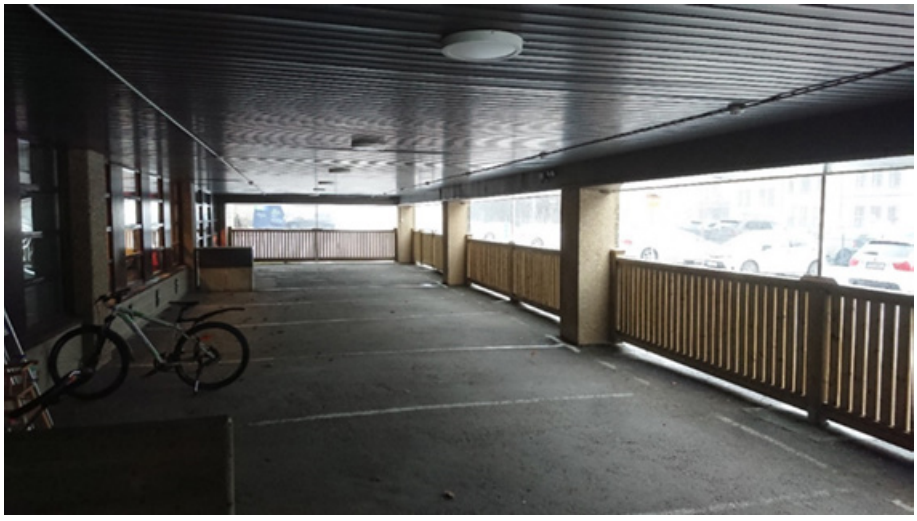

Kuva 164: Uloskäynnin yhteydessä on sijainnut rakennuksen ensimmäisen kerroksen muodostaman katoksen alle jääviä pysäköintiruutuja. Päiväkotilasten turvallisuuden vuoksi pysäköintipaikat on vuonna 2021 siirretty ja katoksen alle jäävä tila on aidattu puuaidalla.

Kuva 165: Päiväkodin ruokailutila on rakennuksen keskellä.

Merkittävimpiä muutos- ja korjaustöitä

2002-2003	Rakennuksessa toteutettiin muutostöitä Vaasan ammattikorkeakoulun tarpeisiin. Muutostyöt suunnitteli Arkkitehtitoimisto Nurminen Antila & Co. oy
2018	Muutostyöt Vaasan hallintotalon väistötilojen tarpeisiin. Suunnittelija Ulrika Lustig.
2021	Pohjakerros muutettiin päiväkodiksi, rakennuksen muut kerrokset ovat tyhjillään.

10 ARVOT JA SÄILYMISEDELLYTYKSET

10.1 ARVOTTAMISEN PERUSTEET

Arvottamisen seurauksena käsiteltävälle kohteelle annetaan tietynlainen arvo, arvo voi olla esimerkiksi rahallinen tai symbolinen, tai eri kohteita voidaan asettaa järjestykseen niille määriteltyjen arvojen kautta. Kulttuurihistoriallisten arvojen määrittelyssä arvioidaan kohteiden jälkipotentiaalia eli arvotetaan sitä, mitä annettavaa kohteilla on nykypäivän tai tulevaisuuden kannalta. Tällöin ajatellaan, että kohteen arvoon vaikuttavat ne ominaisuudet, joita kullakin kohteella on arvottamisen hetkellä. Näitä ominaisuuksia on mahdollista selvittää tutkimalla kohdetta ja ymmärtämällä kohde osana isompaa kokonaisuutta.

Kulttuuriperintöön liittyvien arvojen tarkasteleminen ja huomioiminen on tärkeää, sillä arvottaminen ja arvojen tunnistaminen on olennainen osa kulttuuriperinnön vaalimista ja siitä tehtäviä päätöksiä. Suomessa kulttuurihistorialliset arvot jaetaan tavallisesti kolmeen pääluokkaan eli arkkitehtonisiin, historiallisiin ja ympäristöllisiin arvoihin. Vaasassa on käytetty näistä pääluokista, hieman eri nimityksiä eli rakennustaiteelliset tai rakennushistorialliset, historialliset ja maisemalliset arvot.

Kohteiden arvottaminen on aina tapauskohtaista. Rakennussuojelukysymyksissä ei ole absoluuttisia totuuksia ja siksi arvotusperusteiden määritteleminen voi olla ongelmallista. Perustelut myös elävät ajassa, ne muuttuvat ajan mukana, niitä seurataan ja päivitetään jatkuvasti. Usein arvotuspäätökset laatii laaja-alainen työryhmä keskustelujen ja erilaisten kohteesta laadittujen selvitysten perusteella. Päätökset syntyvät aina tarkan harkinnan tuloksena.

Vuonna 2010 hyväksytty laki rakennusperinnön suojelemisesta määrittelee perusteet rakennuksen merkittävyyden arvioinnille.

Perusteet ovat seuraavat:

1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);

2) historiallinen tyypillisyys alueelle (tyypillisyys);

3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);

4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);

5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai

6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

Kohteen ei tarvitse täyttää kaikkia kohtia ollakseen suojelun arvoinen.

10.2 RAASTUVANKATU 29

Rakennus on oletettavasti siirretty Vanhan Vaasan palon jälkeen rakennettuun uuteen Vaasan kaupunkiin. Rakennuksessa on rapatut julkisivut, harjakatto ja useammassa vaiheessa rakennetut, rakennuksesta ulkonevat, hirsirakenteiset porrashuoneet. Rakennuksesta on löydettävissä eri kertaustyylien piirteitä. Ikkunoiden t-karmit viittaavat uusrenessanssiin, räystäiden detaljiikka ja rakennuksen päätykolmiot puolestaan klassismiin.

Alun perin rakennus on ollut osa kahden asuinrakennuksen ja ulkorakennuksen muodostamaa pihapiiriä. Toinen asuinrakennus ja pihalla ollut ulkorakennus on purettu. Rakennus on saneerattu koulukäyttöön 1960-luvulla. Jäljellä olevan kaksikerroksisen rakennuksen arvot liittyvät sen pitkään historiaan, sekä sen pitkäaikaiseen käyttöön koulutoimintaa tukevana rakennuksena. Rakennuksella on tyylipiirteiden säilyneisyyteen ja rakentamisen korkeaan laatuun pohjautuvaa rakennustaiteellista arvoa.

Kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta rakennuksen ulkohahmon säilyminen on oleellista. Samoin on kulttuurihistoriallisesti arvokasta, että rakennus säilyy käytössä ja että korttelissa säilyy myös pala pienempi mittakaavaista rakennushistoriaa. Jatkosuunnittelussa on hyvä huomioida julkisivujen säilymisen lisäksi sisätilan alkuperäisinä säilyneitä osia sekä pihatilojen osalta vanhojen tontilla säilyneiden kivijalkojen käyttö piha-alueiden jäsentelyssä.

Rakennus on saneerattu 2020-luvulla koulutoimen hallinnon tarpeita vastaavaksi, eikä ole mitään erityistä syytä olettaa, että rakennus ei säilyisi paikallaan.

Kuva 166: Raastuvankadun ja Rauhankadun risteys syksyllä 2021.

Raastuvankatu 29 arvottaminen

1) harvinaisuus
Rakennus ei ole ulkoasultaan erityisen harvinainen, mutta sillä on sen ikään perustuvaa harvinaisuusarvoa ja se on rakennushistoriallisesti mielenkiintoinen kohde.

2) tyypillisyys
Vaasassa 1800-luvun rakennusmääräysten mukaan kaksikerroksisten rakennusten julkisivut oli rapattava ja siinä mielessä Raastuvankatu 29 on tyypillinen vaasalainen aikakautensa edustaja. Rakennuksella on tyypillisyysarvoa.

3) edustavuus
Rakennuksen julkisivut ja hahmo edustavat ansiokkaasti aikakautensa rakennusarkkitehtuuria eli rakennuksella on edustavuusarvoa.

4) alkuperäisyys
Julkisivut ja rakennuksen hahmo ovat säilyneet muuttumattomina ja hyväkuntoisina ainakin 1900-luvun alusta asti. Rakennuksen sisätiloja on sen sijaan vuosien saatossa muunneltu kulloisiinkin tarpeisiin sopiviksi. Rakennuksen ulkohahmolla on alkuperäisyysarvoa.

5) historiallinen todistusvoimaisuus
Rakennus on ollut alunperin osa kahden asuinrakennuksen ja yhden ulkorakennuksen muodostamaa pihapiiriä. Jäljelle jäänyt suurempi asuinrakennus kertoo 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun Vaasasta, jolloin keskustassa asuminen oli pienimittakaavaisempaa. Rakennuksella on historiallista todistusvoimaisuutta.

6) historiallinen kerroksisuus
Rakennukseen eri aikoina rakennetut ulkonevat portaikot kertovat toimintatapojen muutoksista ja pihapiirin muista rakennuksista muistuttavat kivijalat ovat osa rakennuksen historiallista kerroksellisuutta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että rakennuksella on kulttuurihistoriallista arvoa erityisesti sen julkisivujen ja kokonaishahmon säilyneisyyden vuoksi. Rakennus on myös historiallisesti arvokas koska se kertoo koulukorttelin ajallisesta muutoksesta, tuomalla kortteliin julkisten koulurakennuksien ja asuinkerrostalojen pariksi pienimittakaavaisemman rakennuksen.

10.3 RAASTUVANKATU 31

Rakennus on valmistunut vuonna 1892 ja laajennusosa on valmistunut vuonna 1955. Laajennusosa on ajalleen tyypillinen ja istuu rakennuksen massaan väriensä ja harjakorkeutensa puolesta hyvin.

Rakennuksesta on vireillä rakennusperintölain mukainen käsittely. Rakennus on kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas kokonaisuus, sekä hyvin säilyneen ulkoisen olemuksensa, että sisätilojensa ansiosta.

1890-luvulla ja 1950-luvulla rakennettujen osien sisätiloissa säilyttämisen arvoisia piirteitä ovat muun muassa porraskäytävät kaiteineen. Molempien rakennusten porrashuoneet vaikuttavat löytyneiden rakennuspiirustusten perusteella olevan peräisin 1950-luvulta. Vaikka alkuperäiset portaikot on menetetty 1950-luvun laajennuksen yhteydessä on myös vanhan osan saneeratussa portaikossa säilymistä puoltavaa kerroksellisuutta.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita sisätiloja ovat myös vanhaa osaa ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa halkovat keskuskäytävät sekä toisen kerroksen juhlasali. Lattioiden salmiakkikuvioinnit uuden ja vanhan puolen nivelkohdassa ja pääsisäänkäynnin tähtikuviointi sekä katossa että lattiassa ovat arvokas yksityiskohta. Juhlasalissa on paljon 1800-luvun lopun piirteitä, vaikka juhlasalin katto on peitetty uudempaa perua olevilla akustiikkalevyillä.

Rakennus on hyvässä kunnossa ja sen säilymisedellytykset ovat hyvät. Rakennus on kansalaisopiston käytössä ja ei ole syytä olettaa käyttötarpeen muuttuvan. Myöskään rakennuksen ulkoasuun ei kohdistu muutospaineita, tosin laajennusosan esteettömyyden takaamiseksi saattaa olla tarpeen rakentaa rakennuksen julkisivusta ulkoneva hissiyhteys ylempiin kerroksiin.

Kuva 167: Raastuvankatu syksyllä 2021.

Raastuvankatu 31 arvottaminen

1) harvinaisuus
Rakennus edustaa uusrenessanssia, joka oli 1800-luvun lopulla Suomessa suosittu tyylisuuntaus julkisissa rakennuksissa. Koulurakennus ja sen laajennusosa on kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas kokonaisuus, jolla on harvinaisuusarvoa.

2) tyypillisyys
Sekä 1800-luvun lopulla valmistunut koulurakennus, että siihen 1950-luvulla tehty laajennusosa ovat molemmat ajalleen tyypillisiä ratkaisuja. Uudisrakennus on sovitettu alkuperäiseen rakennusmassaan taidokkaasti, sekä julkisivujen ilmeen että harjakorkeutensa puolesta. Koulurakennuksella on tyypillisyysarvoa.

3) edustavuus
Rakennus edustaa ajalleen tyypillisiä (sekä 1890-luvun että 1950-luvun osat) piirteitä hyvin. Rakennuksella on edustavuusarvoa.

4) alkuperäisyys
Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet hyvin, osa rakennuksen ikkunoista ja ovista ovat säilyneet rakennusajankohtansa mukaisina. Sisätiloissa erityisesti vanhan osan juhlasalissa on nähtävissä 1890-luvun alkuperäisiä elementtejä ja muun muassa laajennusosan porraskäytävissä ja ulko-ovissa on 1950-luvulle tyypillisiä piirteitä. Rakennuksella on alkuperäisyysarvoa.

5) historiallinen todistusvoimaisuus
Rakennus kertoo Vaasan koululaitoksen kehittymisestä ja se on merkittävä osa Vaasan koulurakennuksien historiaa. Rakennus on kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas kokonaisuus, sekä hyvin säilyneen ulkoisen olemuksensa, että sisätilojensa ansiosta. Rakennuksella on historiallista todistusvoimaisuutta.

6) historiallinen kerroksisuus
Rakennuksen ulkomuodon historiallinen kerroksellisuus on lähinnä 1950-luvulla rakennetun uudisosan ja muutostöiden aikaansaama. Sisätiloissa on näkyvissä saneerauksien kautta muodostunutta historiallisesti arvokasta kerroksellisuutta. Rakennuksen rakennusaikaisia piirteitä on kunnioitettu lukuisissa saneerauksissa ja ensi katsomalta voi olla vaikea havaita mitkä osat ovat alkuperäisiä ja mitkä saneerattuja.

Yhteenvetona voidaan todeta, että rakennus on hyvässä kunnossa ja siinä on runsaasti kulttuurihistoriallisesti arvokkaita piirteitä. Erityisesti julkisivut ovat säilyneisyytensä ansiosta historiallisesti arvokkaat. Rakennuksesta on vireillä rakennusperintölain mukainen käsittely.

10.4 RAASTUVANKATU 33

Vaasan korkeakoulun lisärakennukseksi vuonna 1975 valmistuneen rakennuksen arvot liittyvät sen edustamaan aikakauteen. 1970-luvun kouluarkkitehtuurille on tyypillistä rationaalisuus, joka näkyy Annikki Nurmisen suunnitteleman rakennuksen suoraviivaisuudessa ja tilojen järjestelmällisessä sijoittelussa. Myös syvärunkoisuus ja kattoikkunoiden käyttö rakennuksen keskiosien valaisussa on aikakaudelle tyypillistä.

Kaupunkeihin suuntautuvan muuttoliikkeen seurauksena 1960- ja 1970-luvulla syntyi keskuksien liepeille lähiöitä; betonielementeistä rakennettiin asuntoja ja koulurakennuksia. Modernismin myötä Suomessa alkoi betonitalojen teollinen tuotanto. 1970-luvulla moniin kaupunkeihin nousi julkiseen käyttöön tarkoitettuja tasakattoisia ja laatikkomaisia rakennuksia.

Rakennuksessa näkyy myös aikakaudelle tyypillinen moduuleihin perustuva mitoitus. Julkisivuissa sekä pystysuorat elementtien saumat, että vaakasuorat ikkunanauhat toistuvat samanlaisina rakennuksen sivuilla. Rytmiin tekee poikkeuksen rakennuksen pääsisäänkäynninpuoleinen julkisivu, jolla säännöllisen rytmin katkaisee ulkoneva porraskäytävä ja sisäänkäynnille johdattava katos. Mahdollisesti Nurminen on tietoisesti käyttänyt uudisosan julkisivuissa samoja elementtejä, tosin yksinkertaistettuina, kuin mitä on nähtävissä uusrenesanssirakennuksen julkisivuissa. Molemmissa rakennuksissa vaihtelevat pystysuorat pilasteriaiheet sekä ikkunattomien julkisivuelementtien profiilit erottuvat laattamaisina reliefeinä.

Rakennuksen sijoittuminen tontilla näennäisen julkeasti, mutta ympäristö kuitenkin hienovaraisesti huomioiden on aikakaudelle tyypillistä.

Rakennuksen katutilasta katsoen sisäänvedetty asemointi tontille on onnistunut, se antaa tilaa viereiselle W. Backmanssonin ja F. Thesleffin kouluksi suunnittelemalle 1890-luvun uusrenessanssirakennukselle. Rakennusta ympäröivät piha-alueet ovat myös ajanmukaiset. Betonia on käytetty myös piharakenteissa. Sisäpihan kulkualueet on pinnoitettu neliön muotoisilla betonilaatoilla ja tontin rajaa katutilasta matala betonielementeistä tehty aita. Väliin jäävät alueet ovat istutettua nurmikkoa. Rakennusta reunustaa Kasarminkadun puolelta puurivistö, joka tuo katutilaan kaivattua vehreyttä.

Vaasan kauppakorkeakoulun lisärakennukseksi suunnitellussa VKKK 33 nimeä kantaneessa rakennuksessa tunnelma on suuresta runkosyvyydestä huolimatta sisällä avara ja valoisa. Tämä liki kuution muotoinen rakennus on hyvä esimerkki 1970-luvun rakennusten tyylillisistä tavoitteista. Vuosikymmentä on kuvattu niukkuuden vuosikymmeneksi, sillä energiakriisi aiheutti säästötoimia, jotka heijastuivat rakentamiseen. Laatikkomaisen betoniarkkitehtuurin voi nähdä ilmentävän myös sosiaalista tasa-arvoa ja rakentamisen tehokkuutta. Nurmisen suunnittelemassa rakennuksessa betonisten julkisivuelementtien käsittelyllä ja asettelulla on saatu aikaan kaupunkiympäristöönsä sulautuva rakennus.

Rakennuksen ulkoseiniä kiertää pienien työtilojen rivit ja keskellä on avointa yhteistä tilaa. Työtilat suunniteltiin alun perin koulun henkilökunnan tarpeisiin. 2000-luvulla tehdyssä remontissa osa työtiloista yhdistettiin, että saatiin muodostettua ammattikorkeakoulun tarpeisiin soveltuvia suurempia luokkatiloja. Etelä ja pohjoisreunan työtilat ovat kuitenkin kapeutensa takia vaikeasti muokattavissa muuhun käyttöön.

Vaasan keskustalle antaa omaleimaisen ilmeen rakennuskannan edustamat eriaikakausien tyylisuunnat, rakentamisen moni-ilmeisyys sekä katutilan ja rakennuksien väliin jäävät vapaat istutetut alueet.

Rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo liittyy rakennuksen edustamaan aikakauteen. Rakennuksen modulaarisuus, energiakriisistä muistuttavat pieniaukkoiset nauhaikkunarivit ja julkisivujen edistyksellinen betonin käyttö ovat ajalle tyypillisiä ja sellaisina arvokkaita piirteitä. Sisätiloissa arvokkaita piirteitä ovat kattoikkunoin valaistu aulatila ja porrasratkaisut. Rakennuksen tontin rajoista sisäänvedetty asemointi edustaa hyvin aikakautensa ympäristöä huomioivaa suunnittelua.

Tilojen vaikea muokattavuus ja rakenteiden huonokuntoisuus ovat usein perusteena 1970-luvulla rakennettujen julkisten rakennusten purkamiselle.

Raastuvankatu 33 sijaitseva rakennus aiotaan purkaa ja tilalle on tarkoitus rakentaa uudisrakennus, joka palvelisi 2020-luvun koulutoimintaa paremmin. Uudisrakennukseen on suunniteltu sijoittuvan myös liki 1000m2 kokoinen liikuntasali, jollaista on keskustaan kaivattu jo pidempään. Sali palvelisi koululaisten lisäksi myös harrastustointaa. Koulutoiminta on rakennuksessa loppunut vuonna 2018 ja pohjakerroksessa toimivalle päiväkodille etsitään keskustasta pysyvämpiä tiloja.

Kuva 168: VKKK 33 syksyllä 2021.

Raastuvankatu 33 arvottaminen

1) harvinaisuus
1970-luvun rakennuskanta harvinaistuu, sillä tämän aikakauden rakennuksiin kohdistuu paljon purkuvaatimuksia. Vaasan keskustassa tämän aikakauden julkisia rakennuksia ei juuri ole, mutta rakennus ei kuitenkaan ole itsessään erityisen harvinainen tai poikkeuksellinen.

2) tyypillisyys
Rakennuksessa on paljon 1970-luvulle tyypillisiä piirteitä: pienet nauhamaiset ikkunat, betonin käyttö julkisivuissa ja värien käyttä sisätiloissa, moduuleihin perustuva mitoitus sekä kattoikkunoin valaistu aulatila. Rakennuksesta puuttuu 1970-luvun rakennuksille tyypillinen voimakas ulko- ja sisätilojen välinen suhde, mutta siitä huolimatta rakennuksella on tyypillisyysarvoa.

3) edustavuus
Tyylillisesti tämä liki kuution muotoinen rakennus on edustava esimerkki 1970-luvun rakennusarkkitehtoonisista ihanteista. Rakennuksella on edustavuusarvoa.

4) alkuperäisyys
Rakennus on julkisivujensa osalta liki alkuperäisessä asussaan, lukuun ottamatta kellarikerroksen valaisua varten, Raastuvankadun puoleisen julkisivun alaosaan, lisättyjä ikkunoita. Rakennuksen sisätiloissa on tapahtunut aikojen kuluessa paljon muutoksia, ja jäljellä olevia alkuperäisiä osia ovat porraskäytävät ja kattoikkunoin valaistu keskusaula. Rakennuksen julkisivuilla ja joillain sisätilojen piirteillä on alkuperäisyysarvoa.

5) historiallinen todistusvoimaisuus
Rakennus kertoo Vaasan korkeakoulun laajentumisesta ja se on merkittävä osa Vaasan koulurakennuksien historiaa. Rakennuksella on historiallista todistusvoimaisuutta.

6) historiallinen kerroksisuus
Rakennuksen historiallinen kerroksellisuus näkyy parhaiten rakennuksen sisätiloissa. 1970-luvun modulaarisen ajattelun ansiosta rakennus on taipunut aikojen saatossa monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Sisätilojen kerroksellisuus on kuitenkin kadonnut aina seuraavan käyttötarkoituksen alle.

Yhteenvetona voidaan todeta, että rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo on sidoksissa rakennuksen edustamaan aikakauteen: modulaarisuus, energiakriisistä muistuttavat pieniaukkoiset nauhaikkunarivit ja julkisivujen edistyksellinen betonin käyttö ovat ajalle tyypillisiä ja sellaisina arvokkaita piirteitä. Sisätilojen osalta kulttuurihistoriallisesti arvokkaita piirteitä ovat kattoikkunoin valaistu aulatila ja porrasratkaisut.

Koko korttelin arvottaminen

Kaupunkikuvallisesti ja erityisesti Raastuvankadun puolelta tarkasteltaessa, Raastuvankatu 31 rakennus näyttäytyy korttelin päärakennuksena ja tätä periaatetta voidaan pitää kulttuurihistoriallisesti arvokkaana. Korttelin päärakennus on kiinni katutilassa ja sen viereiset rakennukset jäävät alisteiseen asemaan. Pohjoispuolella sijaitseva kaksikerroksinen rakennus on harjakorkeudeltaan matalampi sekä piirteiltään yksinkertaisempi ja eteläpuolella sijaitseva 1970-luvulla rakennettu rakennus on irrotettu istutuksin katutilasta ja näin ollen sen massiivinen ulkohahmo ei uhkaa 1890-luvulla rakennetun koulurakennuksen habitusta.

Tärkeänä koko korttelia koskevana arvona voidaan pitää koulutoiminnan pitkää historiaa korttelin rakennuksissa. On kulttuurihistoriallisesti arvokasta, että koulu- ja opetustoiminta on jatkunut korttelissa aina, Vaasan siirron jälkeisistä ajoista, 1850-luvulta asti.

11 LÄHTEET

KIRJALLISET JA NETTILÄHTEET:

Arkkitehti –lehti 3-4/1967.

Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960-1980. Elina Standertskjöld. Suomen rakennustaiteen museo. 2011

Aura Kivilaakso. Kun Helsinkiin rakennettiin city. 2014. Helsingin kaupunginmuseo. Luettu 12/2021. Haettu osoitteesta: https://www.hel.fi/static/hkm/pdf/helsinki_city.pdf

Kaupunkisuunnittelun uranuurtajia, opettajia ja vaikuttajia 1900-luvun jälkipuolelta. Museovirasto. Luettu 12/2021. Haettu osoitteesta: https://www.museovirasto.fi/uploads/Kulttuuriymparisto/Kaupungistuminen_kasvun_kaavoitus_ja_asumisen_alueet/Kaupunkisuunnittelun_uranuurtajia_opettajia_ja_vaikuttajia.pdf

Koulurakentamisen historiaa, 1970-luku. Arkkitehtuurimuseo. Luettu 11/2021. Haettu osoitteesta: https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketit/koulurakentamisen-historiaa/1970-luku/

Kokkonen, E. (2012). Vaasan ammattikorkeakoulun ensimmäiset toimintavuodet 1996-2011. Luettu 12/2021. Haettu osoitteesta https://docplayer.fi/43784921-Vaasan-ammattikorkeakoulu-university-of-applied-sciences-publications-other-publications-c14.html

Koulurakentaminen Tampereella 1970-luvulla. 2014. Tampereen kaupunki. Luettu 11/2021. Haettu osoitteesta: https://www.tampere.fi/liitteet/k/1RITXQ81E/koulurakentaminenTampereella70_paivitys_140113.pdf

Laki rakennusperinnön suojelemisesta. Finlex. Luettu 10/2022. Haettu osoitteesta https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100498

Manninen, M. 1970-luvun virastotalo. Museovirasto. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: https://www.rakennettuhyvinvointi.fi/en/valtion-virastotalot/1970-luvun-virastotalo

Mannninen, M. (2018). Valtion virastotalot 1809-1995. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: https://www.senaatti.fi/app/uploads/2018/07/2018_Manark_Valtion-virastotalot.pdf

Rewell Galleria, Vaasa, restaurointi- ja käyttösuunnitelma. 2017. Oulun yliopisto. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526216171.pdf

Tietopaketit. Erik Kråkström. Arkkitehtuurimuseo. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketit/erik-krakstrom/

Tietopaketit. Koulurakentamisen historiaa. Arkkitehtuurimuseo. Luettu 12/2021. Haettu osoitteesta: https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketit/koulurakentamisen-historiaa/1970-luku/

Vaasan ammattikorkeakoulun ensimmäiset toimintavuodet 1996-2011. Erkki Kokkonen. 2012. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Vaasan kaupunginteatteri uuteen taloon huhtikuussa. 24.8.1991. HS. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000003086858.html

Valtion virastotalot. Arkkitehtitoimisto Manark Oy. Manninen Markus. 2018. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: https://www.senaatti.fi/app/uploads/2018/07/2018_Manark_Valtion-virastotalot.pdf

Vaasan virastotalo uudistuu. Tiedote 1.4.2021. Senaatti. Luettu 12/2021. https://www.senaatti.fi/2021/04/01/vaasan-virastotalo-uudistuu-yhteinen-asiakaspalvelutila-ja-virastoille-yhteiset-tyoymparistot-vuonna-2023/

Vaasan yliopisto 50 vuotta. 2018. Vaasan yliopisto. Luettu 11/2021. Haettu osoitteesta https://www.uwasa.fi/fi/yliopisto/historia

Viljanen, K. & Vuolteenaho, H. (1986). Vaasan kaupungin rakennusperinneselvitys. Vaasan kaupunkisuunnitteluvirasto.

1970-luku - avotilat ja monikäyttöisyys tavoitteina peruskoulun rakennuksissa. Museovirasto. Luettu 1/2022. Haettu osoitteesta: http://www.koulurakennus.fi/1970-luvun-koulu/arkkitehtuuri

1970-luvun koulu, arkkitehtuuri. 2020 arkistoitu sivu. Museovirasto. Luettu 11/2021. Haettu osoitteesta: http://www.koulurakennus.fi/1970-luvun-koulu/arkkitehtuuri

1970-luvun virastotalo - Built wellbeing. Rakennettuhyvinvointi. Luettu 12/2021. Haettu osoitteesta: https://www.rakennettuhyvinvointi.fi/en/valtion-virastotalot/1970-luvun-virastotalo

KUVALÄHTEET:

Kuva 1: Ilmakuvan päällä kiinteistö- ja rakennusalat. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 2: Viistoilmakuva. (ajoittamaton). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 3: Viistoilmakuva. (2000). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 4: Asemakaava 0001. (1855). C. A. Setterberg. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 5: Yleissuunnitelma. (1967). Erik Kråkström. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 6: Illustraatio. (2002). Esko Aromaa. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 7: Yleissuunnitelma. (1967). Erik Kråkström. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 8: Illustraatio. (2002). Esko Aromaa. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 9: Asemakaava 0446. (1973). G. Bergman. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 10: Ajantasa-asemakaava. (2022). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 11: Valokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 12: Julkisivupiirustus. (1981). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 13: Panoraamavalokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 14: Muutossuunnitelma. (1907). Emil Finell. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 15: Asemapiirustus. (1914). A. W. Stenfors. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 16: Valokuva. (1918). Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muisto- albumi vapaussodasta, Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918. Museovirasto. https://www.finna.fi/Record/musketti_vaasa.M046:KA10SaafAlb:49
Kuva 17: Valokuva. (1918). Historian kuvakokoelma. Museovirasto. https://www.finna.fi/Record/musketti.M012:HK19731119:5809
Kuva 18: Valokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 19: Pohjapiirustus. (1920). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 20: Muutossuunnitelma. (1941). Emil Sabb. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 21: Valokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 22: Pohjapiirustus. (1967). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 23: Valokuva. (ajoittamaton). Gunnar Bäckmann. Vaasan kaupungin rakennusperinneselvitys, 1986, Vaasa.
Kuva 24: Ilmakuva. (1972). Vaasan kaupunki.
Kuva 25: kunnostussuunnitelma. (1990). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 26-27: Valokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 28: Julkisivupiirustus. (2002). Arkkitehtitoimisto Nurminen Antila & co. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 29: Asemapiirustus. (2002). Arkkitehtitoimisto Nurminen Antila & co. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 30: Pohjapiirustus. (2021). Oy Polyplan Ab. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 31: Asemapiirustus. (2021). Oy Polyplan Ab. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 32: Pihasuunnitelma. (1883). S. Lindh. Vaasan kaupungin keskusarkisto A/550.
Kuva 33: Kaupunkisuunnitelma. (1895). Sjöman. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 34: Pohjapiirustus. (1890). W. Backmansson & F. Thesleff. Kansallisarkisto.
Kuva 35: Leikkauspiirustus. (1890). W. Backmansson & F. Thesleff. Kansallisarkisto.
Kuvat 36-37: Pohjapiirustus. (1890). W. Backmansson & F. Thesleff. Kansallisarkisto.
Kuva 38: Asemapiirustus. (1903). A. W. Stenfors. Vaasan kaupungin keskusarkisto A/2148.
Kuva 39: Valokuva. (1918). Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muisto- albumi vapaussodasta, Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918. Museovirasto. https://www.finna.fi/Record/musketti_vaasa.M046:KA10SaafAlb:51
Kuva 40: Valokuva. (1918). Knut Sääfin lahjoitus 1927: Muisto- albumi vapaussodasta, Borlin Karl, Karl's Atelier, 1918. Museovirasto. https://www.finna.fi/Record/musketti_vaasa.M046:KA10SaafAlb:47
Kuva 41: Yhdistelmä asemapiirustuksista vuosilta 1914 ja 1933. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 42: Pohjapiirustus. (1933). I. serenius. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 43: Pohjapiirustus. (1944). I. Serenius. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 44: Asemapiirustus. (1953). I. Serenius. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 45: Valokuva. (ajoittamaton). Pohjanmaan museo.
Kuva 46: Julkisivupiirustus. (1953). Vaasa-lehti. Vaasan kaupungin keskusarkisto.
Kuva 47: Valokuva. (ajoittamaton). Vaasan kaupungin keskusarkisto.

Kuva 48: Pohjapiirustus. (1953). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 49: Valokuva. (2022). M. Pakarinen.
Kuva 50: Leikkauspiirustus. (1953). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 51-52. Pohjapiirustus. (1953). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 53-55: Valokuva. (ajoittamaton) Vaasan kaupungin keskusarkisto.
Kuva 56: Ilmakuva. (1972). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 57: Asemapiirustus. (1975). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 58: Pohjapiirustus. (1971). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen. Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 59: Valokuva. (2022). M. Pakarinen.
Kuva 60: Asemakaava 0322. (1963). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 61: Asemakaava 0446. (1981). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 62: Muutoshakemus. (1981). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 63: Suunnitelmapiirustus. (1987). Kaupunkisuunnitteluviraston yleiskaavaosasto. Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuva 64: Valokuva. (ajoittamaton). Yhteinen tahto, Vaasan yliopisto 50 vuotta. Vaasan yliopisto. https://www.uwasa.fi/fi/yliopisto/historia/1990
Kuvat 65-67: Pohjapiirustus. (2001). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 68: Asemapiirustus. (1010). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 69: Työselostus. (2010). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 70: Valokuva. (ajoittamaton). Vaasan kaupungin keskusarkisto
Kuva 71: Valokuva. (2022). M. Pakarinen.
Kuva 72: Asemapiirustus. (1975). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen.Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 73: Valokuva. (1977). Vaasan yliopisto 50-vuotta. Vaasan yliopisto. ttps://www.uwasa.fi/fi/yliopisto/historia/1970
Kuva 74: Leikkauspiirustus. (1975). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen.Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 75-76. Pohjapiirustus. (1975). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen.Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 77: Valokuva. (1984). Vaasan yliopisto 50-vuotta. Vaasan yliopisto. https://www.uwasa.fi/fi/yliopisto/historia/1980
Kuva 78: Asemapiirustus. (2002). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 79: Julkisivupiirustus. (2002). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 80: Leikkauspiirustus. (2002). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 81: Pohjapiirustus. (2003). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuva 82: Viistoilmakuva. (2014). Vaasan kaupungin kaavoitus.
Kuvat 83-84: Pohjapiirustus. (2021). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 85-87: Valokuva. (2021). M. Pakarinen.
Kuva 88: Valokuva. (2010). Marja Valtonen. Helsingin kaupunginmuseo.
Kuva 89: Valokuva. (2001). Strömberg Park rakennusinventointi, Ikonen, L. & A. Majaneva, Vaasan kaupunkisuunnittelu.
Kuva 90: Havainnepiirustus. (1980). Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen. M. Manninen, (2018). Valtion virastotalot 1809-1995
Kuva 91: Valokuva. (2016). Janne Rentola. SLS 2189 foto 58. https://www.finna.fi/Search/Results?lookfor=inifr%C3%A5n+rewell&type=AllFields&limit=20
Kuva 92: Valokuva. (2016). Janne Rentola. SLS 2189 foto 33. https://www.finna.fi/Record/sls.SLS+2189_SLS+2189+foto+33
Kuvat 93-104: Valokuva. (2021-2022). M. Pakarinen.
Kuva 105: Pohjapiirustus. (2021). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 106-112: Valokuva. (2021-2022). M. Pakarinen.
Kuva 113: Leikkauspiirustus. (2021). Vaasan kaupungin rakennusvalvonta.
Kuvat 114-123: Valokuva. (2021-2022). M. Pakarinen.
Kuva 124: Valokuva. (2018). Timo Annanpelto. Vaasan kaupungin kuvapankki.
Kuva 125: Valokuva. (2018). Street Smart.
Kuva 126: Valokuva. (1894). Pohjanmaan museo.
Kuvat 127-168: Valokuva. (2021-2022). M. Pakarinen